

Tartu Linnavalitsus

TARTU LINNA TERVISEPROFIIL 2008

TARTU 2010

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Eessõna

Hea lugeja!

Tartu linna terviseprofiil 2008 on esmakordselt koostatud ülevaade, kuhu on koondatud Tartu linna tervisenäitajad ja tervisemõjurid aastatel 2000-2008.

Kirjeldatud tervisenäitajaid, sotsiaalseid, majanduslikke ning keskkondlikke tegureid analüüsid on võimalik välja tuua probleeme ja vajadusi ning pakkuda tegevusi, mis viivad tartlaste tervise ja heaolu paranemisele.

Tartu linna terviseprofiil aitab ellu viia arengustrateegias Tartu 2030 püstitatud eesmärgid. Arengustrateegia Tartu 2030 visiooniks on Tartu kui tegusate, loovate ja õnnelike inimeste linn. Seda aitavad ellu viia omavahel läbipõimunutena ja koostöös Tartu kui teadmislinn, ettevõtluslinn, modernse elukeskkonnaga linn, hooliv linn ja loov linn.

Tartus on kõigil võimalus elada väärikalt. Tartus on inimestest hooliv ja turvaline keskkond. Heal tasemel esmatasandi tervishoid, eriarstiabi, aktiivravi, hooldusravi, sotsiaalhoolekanne, sotsiaalkindlustus ja tööhõive, mis tagavad Tartu elanikele tervise- ja sotsiaalprobleemide lahendamise, tervise hoidmise ja taastamise ning toimetuleku. Ennetustegevus on linnas kõigi eluvaldkondade, nagu hariduse, majanduse, tervishoiu ja teiste valdkondade tiheda koostöömise tulemus. Tartlased väärtustavad tervislikke eluviise ja hoolivad endast.

Tartu linna terviseprofiil 2008 eesmärgiks on anda esialgne ülevaade tartlaste tervisest ja seda mõjutavatest teguritest ning kavandada terviseedenduse arendamiseks järgmiseid samme. Terviseprofiil on dokument, mis vajab regulaarset täiendamist ja uuendamist.

Täna kõiki, kes andsid oma panuse Tartu linna terviseprofiil 2008 koostamisele.

Urmas Kruuse
Tartu linnapea

SISUKORD

EESSÕNA	3
SISSEJUHATUS	7
I ÜLEVAADE RAHVATERVISEST EESTIS	9
II TARTU LINNA TERVISEPROFIILI INDIKAATORID	15
2.1. ÜLDANDMED	15
2.1.1. Territoorium.....	15
2.1.2. Rahvastik.....	17
2.1.3. Sünnid, surmad ja loomulik iive.	21
2.1.4. Ränne.....	26
2.1.5. Tartu linna eelarve ja tulumaksu laekumine.	27
2.1.6. Esmashaigestumine valitud haigustesse.....	28
2.2. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDSED VÕIMALUSED	29
2.2.1. Tööturu situatsioon.....	29
2.2.2. Toimetulek.	32
2.2.3. Kogukonna motivaatorid ja elanike kaasamine.	38
2.3. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG	41
2.3.1. Õpilaste arv haridusasutustes ja koolikohustuslased.....	41
2.3.2. Laste ja noortega tegelevad asutused.....	43
2.3.3. Lastele ohutu elu- ja õpikeskkond	45
2.3.4. Kooli/lasteaia terviseteenuse olemasolu	45
2.3.5. Tartu linnavalitsuse initsiatiiv ja toetused tagamaks teenuste kättesaadavus.....	46
2.3.6. Koolilaste tervisekäitumine	48
2.4. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND.....	50
2.4.1. Huvitegevuse ja vaba aja veetmise kohad.....	50
2.4.2. Üldkasutatavad spordirajatised, terviserajad ja haljasalad	50
2.4.3. Transport ja teedevõrk	57
2.4.4. Keskkonna mõjurid.....	58
2.4.5. Kuriteod ja õnnetused.	62
2.4.6. Alkoholi müüvad kauplused.....	63
2.4.7. Tervist edendavad töökohad.....	64
2.4.8. Tervist edendavad lasteaiad.....	65
2.4.9. Tervist edendavad koolid.....	66
2.5. TERVISLIK ELUVIIS	67
2.5.1. Tervise alase teabe kättesaadavus.....	67
2.5.2. Tervislikku eluviisi toetavad üritused.....	67
2.6. TERVISETEENUSED	71
2.6.1. Tervishoiuteenused.....	71
2.6.2. Nõustamisteenused sotsiaalhoolekandes.....	78
2.6.3. Kuni 2-aastaste laste hõlmatus immuniseerimisega.....	80
2.6.4. Olulisemad terviseteenuseprojektid.....	80
III KOKKUVÕTE JA TEGEVUSED	81
3.1. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDSED VÕIMALUSED	81
3.2. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG	82
3.3. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND	83
3.4. TERVISLIK ELUVIIS	85
3.5. TERVISETEENUSED	86

LISAD	88
LISA 1. TERVISEPROFILI VALMIMISE PROTSSESI KIRJELDUS	88
LISA 2. KASUTATUD KIRJANDUS.	89
LISA 3. LÜHENDID.....	90

Sissejuhatus

Tervis on täieliku füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu seisund, mitte ainult haiguste või füüsilise vea puudumine (Maailma Terviseorganisatsioon WHO 1948).

Tervis on igapäevaelu ressursid võimaldamaks individuaalselt, sotsiaalselt ja majanduslikult täisväärtuslikku elu (Maailma Terviseorganisatsioon WHO 1986).

Tervis on universaalne väärtus ja inimese põhiõigus (Maailma Terviseorganisatsioon WHO 1999).

Tervis on üks põhilistest inimõigustest ja oluline igale inimesele, et areneda ja ennast hästi tunda. Ühelt poolt võimaldab parem tervis jõukuse kasvu üksikisiku ja ühiskonna tasandil, aga samamoodi on jõukus teguriks, mis võimaldab paremat tervist saavutada. Rahvastiku hea tervis ei ole üksnes majanduskasvu loomulik kõrvalprodukt, vaid ka rahvastiku tervis mõjutab omakorda majanduslikku arengut, konkurentsivõimet ja tootlikkust. 2008.a. juunis toimunud WHO Euroopa regiooni ministrite konverentsil vastu võetud Tallinna Hartas rõhutatakse, et investeerides tervisesse, investeerime inimarengusse, sotsiaalsesse heaolusse ja jõukusesse.

Üldiselt on Eesti rahvastiku tervis viimastel aastatel paranenud. Keskmine eluiga on kasvanud aastatel 1990 – 2008 ligi 4 aasta võrra. Samas on aga ka mitmeid põhjuseid muretsemiseks, näiteks suurenev vaimne pingeline, varane suitsetamine, alkoholi kuritarvitamine, puudulik füüsiline aktiivsus, ohtlike nakkushaiguste (eeskätt HIV) levik ning vigastused ja mürgistused. Kokkuvõtlikult võime täheldada siiski Eesti olulist mahajäämust rahvastiku tervise koondnäitajate poolest valdava osa Euroopa riikidega võrreldes.

Tervist mõjutavad individuaalsed tegurid (vanus, sugu, pärilikkus), mida ei ole võimalik muuta. Lisaks mõjutavad inimese tervist elukeskkonnast tulenevad sotsiaalsed ja kogukondlikud mõjud, elu- ja töötingimused, üldised sotsiaalmajanduslikud, kultuurilised ja keskkondlikud mõjud. Kõigis eluvaldkondades, hariduses, kultuuris, ehituses, liikluskorralduses, jäätmemajanduses jne tehtavad otsused avaldavad mõju tervisele.

Terviseprofiil kirjeldab omavalituse elanike tervist ja seda mõjutavaid tegureid. Tervise Arengu Instituudi poolt on soovitus kirjeldada aastaid 2000-2008. Tartu linna terviseprofiil 2008 kaardistatavate teemade valdkonnad lähtuvad Eesti Rahvastiku Tervise Arengukavas aastateks 2009 – 2020 esitatud valdkondlikust jaotusest ning Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud terviseprofiilide koostamise juhendmaterjalist ja soovitustest.

Sirje Kree
Tartu linnavalitsuse tervishoiuosakonna juhtaja
Tartu linna terviseprofiili koostamise töörühma juht

I Ülevaade rahvatervisest Eestis

Keskmise oodatava elueaga sünnihetkel on Eesti Euroopa Liidu viimaste seas. Euroopa Liidu 27 liikmesriigi keskmine oodatav eluiga oli 2008.aastal meestel 76,1 ja naistel 82,2, Eestis aga samal aastal meestel 68,6 ja naistel 79,2 aastat.

Eestis on meeste ja naiste eluea erinevus 11 aastat. Euroopa Liidus on eluea sooline ebavõrdsus vähenenud ja on Eestiga võrreldes peaaegu kaks korda väiksem.

Samuti lisanduvad sooliste eluea erinevustele haridusest tingitud erinevused, näiteks elab kõrgharidusega naine eeldatavasti 13 aastat kauem kui põhiharidusega mees. Eestis võime täheldada ka regionaalseid erinevusi keskmise oodatava eluea osas ning erinevused keskmises oodatavas elueas on seotud rahvusega. Eesti rahvuselt meeste keskmine eluiga on pikem ja kasvab kiiremini võrreldes venekeelsete meestega. Näiteks Ida-Virumaal, kus 79% meestest ja 81% naistest ei ole eestlased) on meeste keskmine oodatav eluiga 5-6 aasta ja naistel 2 aasta võrra lühem kui mujal Eestis.

Pikem eluiga, meditsiini areng ja inimeste teadlikkus tervislikest eluviisidest on Euroopa arenenud maades toonud kaasa tervelt elatud eluaastate olulise kasvu. Eestis on keskmine tervelt elatud eluaastate arv 2008.aastal meestel 53 aastat ja naistel 57 aastat. Võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on see näitaja aga üks madalamaid. Eesti asub oma meeste ja naiste keskmiselt 55 tervelt elatud eluaasta poolest Euroopas ühel viimastest kohtadest. Näiteks Rootsis on see näitaja ligi 70 eluaastat.

Rahvastiku vanuselist struktuuri iseloomustab, see et alla 15% rahvastikust on 0-14-aastased ning samas suureneb 65-aastaste ja vanemate (13,5%) ning 80-aastaste ja vanemate elanike (3,7%) osatähtsus 2008.aasta andmetel. Vananeva elanikkonna koormus suureneb oodatavalt lähiaastatel, kui tööealise elanikkonna osatähtsus rahvastikust väheneb.

Tabel 1. Eesti rahvastik vanuserühmade järgi aastate lõikes

Vanuserühm	1970	1980	1990	2000	2005	2008
Rahvastik kokku, milj.	1,365	1,477	1,569	1,37	1,347	1,341
Rahvastik 0-14a (%)	22,08	21,7	22,34	18,02	15,19	14,8
Rahvastiku 65a ja > (%)	11,72	12,48	11,28	15,08	16,51	17,2

Allikas: Statistikaamet

Peamiseks surmapõhjuseks Eestis on südame- ja veresoonkonna haigused, mille osakaal surmapõhjuste struktuuris kõigub 50% piires, olgugi, et viimastel aastatel võib märgata selle surmapõhjuse osakaalu mõningast vähenemist. Kuigi suurem südame- ja veresoonkonna haigustesse on vähenemas nii naiste kui ka meeste seas, on see siiski oluline enneaegse surma põhjus, mis 2005.aastal oli rohkem kui kaks korda kõrgem EL 15 ja Skandinaavia maade keskmisest näitajatest. Surmapõhjustest järgmisel kohal on vähktõbi,

moodustades ligi viiendiku kõigist surmapõhjustest. Muretsema paneb vähktõvest põhjustatud surmade arvu suurenemine meeste hulgas samal ajal, kui ELis tervikuna need näitajad langevad. Surm välispõhjustest on surmapõhjustest kolmandal kohal, osakaaluga 10% piires, ehkki viimastel aastatel on vastav näitaja langenud.

Tabel 2. Standarditud suremuskordaja 100 000 elaniku kohta surmapõhjuste ja soo järgi aastate lõikes

Põhjus	2005		2006		2007		2008	
	M	N	M	N	M	N	M	N
Kõik põhjused	8833	8482	8853	8463	8985	8424	8403	8272
Vereringehaigused	657,80	709,64	663,73	700,91	658,11	689,51	642,09	706,46
Kasvajad	315,67	215,93	314,17	226,42	317,73	222,84	312,14	229,22
Välispõhjuste	205,82	52,74	201,37	52,71	205,4	47,39	171,05	41,75

Allikas: Statistikaamet

Eestlaste ja mitte-eestlaste suremusstruktuuri võrdlus toob esile mitte-eestlaste surmapõhjustes vereringehaigustesse suremuse väiksema osakaalu ja seda välispõhjustesse suremuse suurema osakaalu arvelt. Mitte-eestlaste välispõhjustesse suremus ületab meeste puhul üle 70% ja naiste puhul üle 40% eestlaste vastavat näitajat.

Pikaajaliste rahvusvahelist uuringute põhjal on selgunud, et suremust mõjutab suur hulk sotsiaalmajanduslikke näitajaid. Eestis on nende seas kõige olulisem sugu. Lisaks soole näitas A.Kunsti poolt teostatud uuring, et vanuse järgi standardiseeritud suremuskordajad sõltuvad nii meeste kui naiste puhul oluliselt haridusest, olles kõrgharidusega meestel ja naistel ligi kaks korda madalamad kui sama soost põhi- või madalama haridusega inimestel. Samuti on mitmesugused rahvusvahelised uuringus kinnitanud üksikute inimeste kõrgemat suremust võrreldes perekonnainimestega. Ka kinnitavad uuringud, et vaesemates elanikkonna kihtides on suremus kõrgem ning oodatav eluiga madalam. Töötus on üks tervise- ja käitumisriskide allikas. Eesti oludes on lisa-riskiteguriteks rahvus ja maakond, kus elatakse.

Eestit iseloomustab suhteliselt suur erinevus suremuses meie naaberriigi Soomega. 2005.aasta võrdluses näeme, et Eestis on 25-64.aastaste meeste suremus vereringehaigustesse 2,63, kasvajatessse 2,0 ja välispõhjustest tingitud suremus 2,17 korda suurem kui Soomes.

Tabel 3. Eesti ja Soome 25-64 aastaste meeste peamised surmapõhjuste 2005.a.

Surma põhjus	Eesti	Soome	Eesti/Soome suhe
Kasvajad	204	104	2,0
Vereringehaigused	358	136	2,63
Välispõhjuste	280	129	2,17

Allikas: Eesti Inimarengu Aruanne 2008

13% Eesti meeste surmadest on enne 45.eluaastat. Eesti naistest sureb enne 45.eluaastat 4%. Välispõhjus on meestel kuni 50.eluaastani esmaseks surmapõhjuseks, seejärel on ülekaalus vereringehaigused. Naistel on välispõhjus surmapõhjuseks kuni 45.eluaastani, kasvajatelt tingitud suremus 45-59 aastast ning alates 60.eluaastast on ülekaalus vereringehaigused.

Vigastussurmad on laste ja noorte meeste üheks peamiseks surma põhjuseks. Meeste vigastussuremus ületab naiste oma enam kui 4 korda, mõnes eagrupid isegi 8 korda.

Kuigi viimastel aastatel on vigastuste suremuskordaja olnud kahanev, ei ole ennetustöö selles valdkonnas siiski veel piisavalt tõhus ning Eesti vastav näitaja ületab jätkuvalt Euroopa Liidu nn vanade riikide keskmist. Eesti eristub teistest Euroopa maadest enamiku alkoholiga otseselt seotud surmapõhjuste kasvutrendi poolest. Nii näiteks kahe otseselt alkoholist põhjustatud surmapõhjuse – krooniliste maksahaiguste ja alkoholi tarvitamisest tingitud psüühikahäirete suremuskordajad on ligi 4 korda suuremad kui EL 27 riigi keskmised. Eestis pikka aega püsinud alkoholi kerge kättesaadavus, suhteliselt väike hind ning järkjärguline elujärje paranemine on koosmõjus rahvastiku tervisekäitumisharjumustega 2000. aastatel olnud krooniliste maksahaiguste standarditud suremuskordaja rohkem kui kahekordse ja alkoholist tingitud psüühikahäirete suremuskordaja ligi 5 kordse kasvu põhjus. Alkoholi kahjustav mõju on otseselt seostatud ligi 65 erineva haiguse ning vigastuste, õnnetuste ja mürgistuste põhjustega. Seetõttu on ka meie peamiste surmapõhjuste suurte näitajate taga suurel määral alkoholitarbimise harjumused.

Eesti tervisesüsteemi üks peamine ja raske ülesanne on 2000. aastal puhkenud **HIV-nakkuse** epideemia Eestis, mis sai alguse süstivate narkomaanide hulgas Kirde - Eestis. 2001.aastal diagnoositi seni kõige suurem HIV-i esmashaigestumise arv 1474 juhtu aastas. 2008.aasta detsembri lõpu seisuga oli HIV positiivsete inimeste üldarv Eestis 6909, kuid Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni HIVi ja AIDSi vastu võitlemise programmi (UNAIDS) hinnangul on tõenäoline nakkuskandjate arv üle 10 000. Endiselt on Eestis registreeritavate uute HIV-juhtude määr Euroopa kõrgeim, kuid 2001.aasta tippseisuga võrreldes on nakatunute arv siiski vähenenud ja stabiliseerunud.

2008.a. registreeriti Eestis uusi HIV nakatunuid 545, see teeb haigestumuseks 100 000 elaniku kohta 40,6 (2007.a. oli see vastavalt 633 ja 47,2). Enim 2008.a. avastatud nakatunuid elab Ida-Virumaal (koos Narvaga 51,9%) ja Tallinnas (39,6%).

Tabel 4. HIV-nakkuse uued juhud Eestis maakonniti aastate lõikes

Maakond	1987-1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Kokku
Tallinn	64	25	528	377	323	262	263	263	240	216	2561
Harjumaa	6	3	56	22	39	25	15	12	15	14	207
Hiiumaa	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Ida-Virumaa	11	56	454	261	245	224	147	150	143	123	1814

Narva	1	302	409	215	183	193	121	162	170	160	1916
Jõgevamaa	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	3
Järvamaa	-	1	3	1	1	2	-	2	-	-	10
Läänemaa	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2
Lääne-Virumaa	2	1	8	3	20	11	6	9	17	10	87
Pölvamaa	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	3
Pärnumaa	-	-	4	-	1	2	1	3	1	-	12
Raplamaa	-	-	4	3	1	1	-	-	-	2	11
Saaremaa	-	2	1	-	2	-	-	1	1	-	7
Tartumaa	1	-	4	13	20	16	64	66	40	20	244
Valgamaa	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	3
Viljandimaa	-	-	3	-	1	2	1	-	2	-	9
Võrumaa	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	3
Muu	11	-	-	-	-	4	1	-	-	-	16
Kokku	96	390	1474	899	840	743	621	668	633	545	6909

Allikas: Terviseamet

Enamus nakatunutest on vanuserühmades 20-29 (55,8%) ja 30-39 (22,6%). HIV-nakatunutest 57,8% on mehed ja 42,2% on naised.

Tõenäoliselt kasvab lähiaastatel AIDSi haigestunute ja surnute arv märkimisväärselt, kuna 2000. aastate alguse HIV-epideemia ohvrid hakkavad jõudma haiguse lõppfaasi. 2008. a. diagnoositi HIV-tõbe (AIDS-i) 61 nakatunul, haigestumus 100 000 elaniku kohta oli 4,5. 2007. a. oli vastavalt 57 juhtu ehk 4,2 juhtu 100 000 elaniku kohta. Suurim haigestumus on Ida-Virumaal (20,4 juhtu 100 000 elaniku kohta), Narvas (14,4) ja Tallinnas (6,8). 85,5 % haigestunutest on vanusegrupis 20-39 aastat. Mehi nendest 72,1% ja naisi 27,9%.

Tuberkuloosi haigestumise sagedus vajab uuesti teravdatud tähelepanu. Pärast madalaimat esinemissagedust 2006.aastal (25 juhtu 100 000 elaniku kohta), millele eelnes pidev langus alates 2000. aasta 43 juhust 100 000 elaniku kohta, suurenes tuberkuloosi esinemissagedus taas 2007. aastal kuni 30 juhuni 100 000 elaniku kohta. 2008.a. oli tuberkuloosi haigestumus 23,2 juhtu 100 000 elaniku kohta. Kõrgeim haigestumus oli Ida-Virumaal (48,5), Harjumaal (32,8) ja Valgamaal (28,9). Mehed moodustasid 71,8% ja naised 28,2% haigestunutest.

Kuigi tuberkuloosi juhtude arv on viimastel aastatel vähenenud, on endiselt tõsiseks probleemiks multiresistentsed tuberkuloosivormid ning märkimisväärne HIV-i ja tuberkuloosi koosinfektsiooni esinemine. Tuberkuloosiregistri andmetel diagnoositi HIV esimest korda tuberkuloosihaiigel 1997. aastal. Kokku 400 tuberkuloosipatsiendist olid 2007. aastal 48 HIV positiivsed. 2007. aasta seisuga on HIV kokku registreeritud juba 183-l tuberkuloosihaiigel.

Tähelepanu on vaja juhtida ka puukidega levivatele nakkushaigustele, kus on oluline inimeste terviseteadlikkus. **Puukentsefaliiti** registreeriti 2008. aastal 90 juhtu, haigestumus 100 000 elaniku kohta oli 6,7. Puukentsefaliiti registreeriti 2008. aastal kõikides

maakondades, v.a. Jõgevamaa ja Lääne-Virumaa. Kõige suurem oli haigestumus Hiiumaal (47,6 juhtu 100 000 elaniku kohta), Saaremaal (40,0) ja Pärnumaal (21,3). 2007.a. oli puukentsefaliiti haigestumus 100 000 elaniku kohta 10,4; 2006. aastal 12,7; 2005.a. 12,2; 2004. a. 13,5; 2003. a. 17,5. Haigestumus näitab tendentsi vähenemisele, mille võib panna just vaksineerimise arvele.

Puukborrelioos ehk Lyme'i tõbi näitab aga pidevat suurenemist. 2008.aastal registreeriti 1423 juhtu, haigestumus 100 000 elaniku kohta oli 106. 2007. aastal oli haigestumus 53,7; 2006. aastal 35,9; 2005. aastal. 20,9. Borrelioosi registreeriti kõigis maakondades. Kõige suurem oli haigestumus Saaremaal (1598,1 juhtu 100 000 elaniku kohta), Hiiumaal (914,7) ja Läänemaal (172,3).

Elukvaliteedi üheks indikaatoriks on inimeste endi poolt hinnatud **tervise seisund**. Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringu tulemusel hindas 2008.aastal oma tervist heaks 24%, üsna heaks 26,7%, keskmiseks 40,5%, üsna halvaks 6,5 % ja halvaks 2,3% vastanutest. Aastate lõikes on kasvanud nende inimeste arv, kes hindavad oma tervist heaks või üsna heaks.

Tabel 5. Tervist heaks või üsna heaks hinnatud 16-64 aastased Eesti elanikud soo ja aastate lõikes

Sugu	2000	2002	2004	2006	2008
Kokku	36,8	40,2	42,1	45,2	50,7
Mehed	39,4	42,7	43	44,5	47,9
Naised	35,0	38,5	41,3	45,6	52,7

Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2008

On märgata regionaalset erinevust tervise seisundi hindamisel. 2008.aasta uuringus hinnati tervist heaks ja üsna heaks järgmiselt:

Harju- ja Raplamaa – 53,9%

Järva-, Pärnu- ja Viljandimaa – 53,2%

Lääne-, Saare- ja Hiiumaa – 48,9%

Tartu-, Jõgeva-, Põlva-, Valga- ja Võrumaa – 47,8%

Ida- ja Lääne-Virumaa – 44,4%

Arenenud tööstusriikidele on iseloomulik elulaadi ja käitumisega seotud surma- ja haigestumispõhjuste esiletõus. Neist suurima levikuga on ülekaalulisus, suitsetamine ja alkoholism.

Ülekaalulise elanikkonna osakaal on aastatega hakanud tasapisi suurenema. Kui 2000 aastal oli ülekaalulisi ja rasvunud 41,5% täiskasvanud elanikkonnast, siis 2008 aastal juba 49,5%. Peamine ülekaalulisuse ja rasvumise põhjus on vähene kehaline aktiivsus. 2008.aasta uuringu alusel 16-64 aastastest meestest 32,9% ja naistest 36,1% harrastab rohkem kui kord nädalas vabal ajal terviseporti. Kogu täiskasvanud elanikkonnast 33,3% tegeleb spordiga harva või üldse mitte.

Eestimaalaste toitumisharjumused on viimastel aastatel märkimisväärselt paranenud: 92% vastanutest kasutab toiduvalmistamisel taimeõli, suurenenud on igapäevaselt puu- ja juurvilja tarvitajate arv.

Igapäeva suitsetamise levimus 16-64 aastaste hulgas suurenes 27,5%-lt 1990 aastal 33,5%-le 1994.aastal, kuid siis on tasapisi langenud, jõudes 26,2%ni 2008.aastal. Rahvatervise oluliseks eesmärgiks on ära hoida või siis vähemalt edasi lükata suitsetamist noorte hulgas. Mida pikemalt on võimalik suitsetamist edasi lükata, seda vähemtõenäoliselt muututakse sõltlaseks. Kooliõpilaste tervisekäitumise uuringu põhjal saab öelda, et kuigi ühelt poolt on viimastel aastatel Eesti noorte hulgas regulaarsete suitsetajate arv langenud, siis teisalt jätkuvalt edestavad nii Eesti poisid kui tüdrukud eakaaslasi teistes riikides just suitsetamise alustamisega varases eas; 43% tüdrukutest ja 65% poistest alustas suitsetamisega 13-aastaselt või nooremalt.

Alkoholi tarvitamine on viimase kümnendi jooksul kasvanud. Nädalas vähemalt mõned korrad alkoholi pruukijate osakaal on suurenenud meeste seas 37%lt 1996.aastal 44%le 2008.aastal ning naiste seas suurenenud vastavalt 6,6%lt 14%le. Eesti paistab teiste Euroopa riikide seas silma just noorte purjutajate arvuga.

Euroopa liidu strateegilistes dokumentides on rahvastiku tervis ja riigi majanduse areng seotud. Näiteks rõhutatakse Lissaboni strateegias vajadust parandada rahvastiku tervist, et seeläbi tagada võimalus majanduse arenguks.

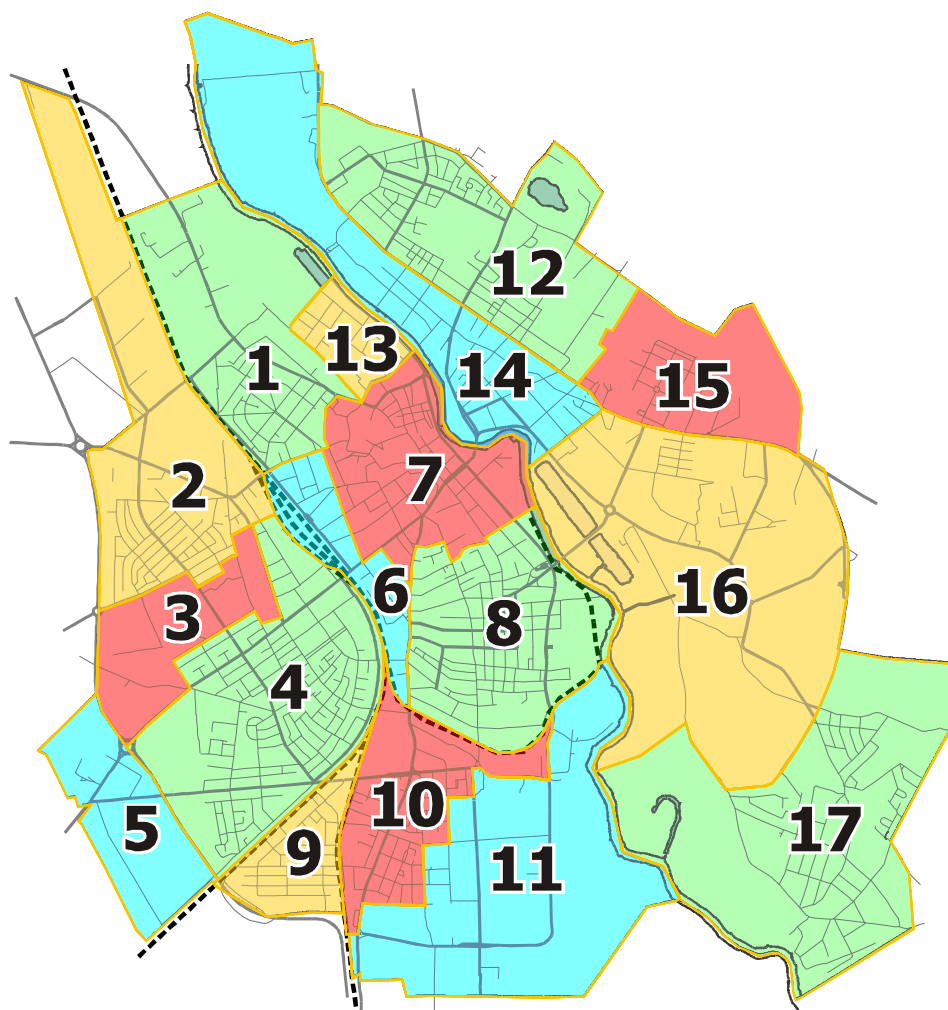
Tervise ja majanduse vahelised seosed on väga laialdase: halb tervis vähendab töövõimeliste inimeste arvu ning töötavate inimeste töötundide arvu ja produktiivsust. Eestis on 6-7% potentsiaalsest tööjõust mitteaktiivsed haiguse, puude või vigastuse tõttu.

Rahvastiku tervise paranemise positiivsed mõjud tööjõule ja riigi majandusele saavad alguse juba lapseast.

II Tartu linna terviseprofili indikaatorid

2.1. ÜLDANDMED

2.1.1. Territoorium

1. Tähtvere	10. Ropka
2. Veeriku	11. Ropka tööstuse
3. Maarjamõisa	12. Raadi-Kruusamäe
4. Tammelinna	13. Supilinna
5. Ränilinna	14. Ülejõe
6. Vaksali	15. Jaamamõisa
7. Kesklinna	16. Annelinna
8. Karlova	17. Ihaste
9. Variku	

Joonis 1. Tartu linnaosad (Allikas: Statistiline ülevaade „Tartu 2008“)

Tabel 6. Tartu linnaosade pindala, km²

Linnaosa	2008
Annelinna	5,36
Karlova	2,3
Tammelinna	3,11
Ülejõe	3,02
Kesklinna	1,8
Veeriku	2,81
Ropka	1,44
Raadi- Kruusamäe	2,83
Tähtvere	2,5
Vaksali	0,76
Jaamamõisa	1,5
Ropka tööstuse	3,54
Ihaste	4,25
Variku	0,77
Supilinna	0,48
Ränilinna	1,2
Maarjamõisa	1,13
Kokku	38,8

Allikas: Tartu LV linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond

Tabel 7. Maabilanss maa kasutuse järgi, ha

Maakasutus	2000	2002	2004	2006	2008
Elamukrundid	992,3	1004,7	1025,7	1078,3	1076,9
Tööstusterritooriumid	317,9	299,4	298,6	288,5	271,6
Muud asutuste ja ettevõtete krundid	535,2	487,5	487,1	494,8	523,7
Kalmistute maa	43,5	43,5	43,5	43,5	43,7
Pühakodade maa	6,0	6,0	5,8	5,7	5,8
Raudteealune maa	81,6	72,2	70,6	70,4	65,6
Teede-, tänavatealune maa	369,5	377,5	375,1	420,1	432,9
Veekogud (Emajõgi, Anne kanal, Raadi järv)	131,9	131,9	131,9	131,9	92,4
Pargid, haljasalad	332,3	352,3	355,4	383,6	390,3
Soised ja võsastunud alad	665,9	608,1	589,8	535,0	518,1
Põllumaad	68,3	45,2	39,9	39,1	23,5
Reservmaad ja ülejäänud linna territoorium	335,6	451,7	456,6	389,1	435,5
Kokku	3880,0	3880,0	3880,0	3880,0	3880,0

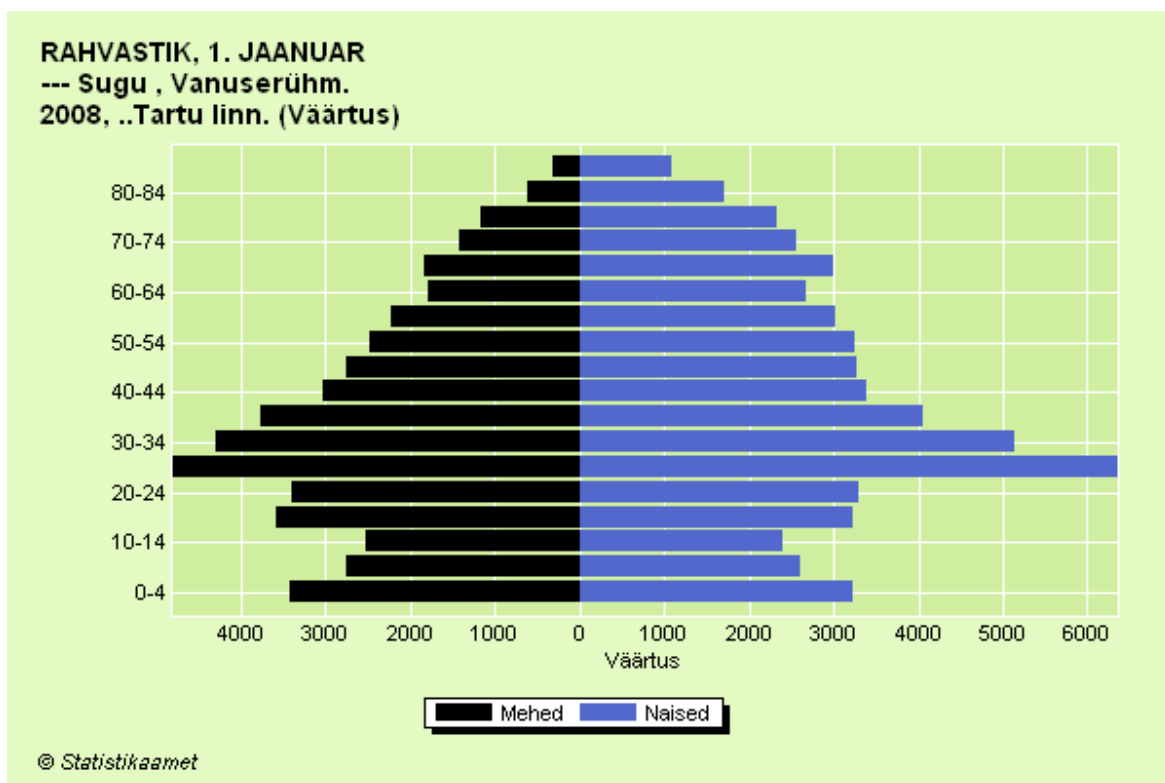
Allikas: Tartu LV linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond

Tartu linna territoorium suurusega 38,8 km² jaguneb 17. linnaosaks (joonis 1), millest 5 asub Emajõe vasakkaldal ja 12 paremkaldal. Pindalalt on suurim Annelinna ja väiksem Supilinna linnaosa (tabel 6). Tabeli 7 andmed näitavad, kuidas aastatel 2000 – 2008 on muutunud linna maabilanss maakasutuse alusel. Aastatega on suurenenud elamukruntide, teede ja tänavate, haljasalade ning reservmaade pindala. Kõige rohkem on vähenenud soiste ja võsastunud alade pindala.

2.1.2. Rahvastik

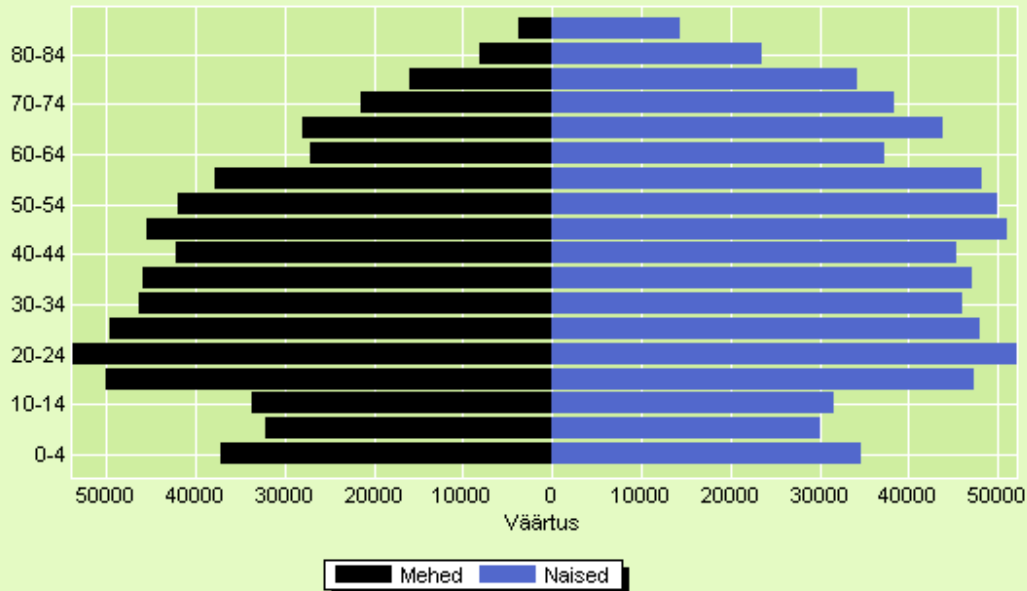
Seisuga 31. detsember 2008 oli Tartu linna elanikena registreeritud 98 473 inimest, mis on pisut rohkem, kui aastal 2000, kuid vähem, kui aastatel 2002 ja 2004. Naisi on aastate lõikes ca 12 000 võrra rohkem, kui mehi (tabel 8).

Statistikaameti andmetel oli 2008. aastal kõige arvukamalt tartlasi vanusegrupis 25 – 29 eluaastat (joonis 2).

Joonis 2. Tartu linna rahvastiku püramiid
 (Allikas: Statistikaamet)

RAHVASTIK, 1. JAANUAR
 --- Sugu, Vanuserühm.
 2008, Kogu Eesti. (Väärtus)

© Statistikaamet

Joonis 3. Eesti rahvastiku püramiid
 (Allikas: Statistikaamet)

Tabel 8. Rahvastiku sooline koosseis seisuga 31. detsember

Sugu	2000	2002	2004	2006	2008
Mehed	42 180	43 777	44 384	43 310	43 466
Naised	54 180	57 135	56 488	54 904	55 007
Kokku	96 360	100 912	100 872	98 214	98 473

Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus

Elanike arvu linnaosades kajastab tabel 9. Kõige rohkem elas tartlasi 2008. aastal Annelinnas ja kõige vähem Maarjamõisa linnaosas. Võrreldes 2000. aastaga on elanikkond Ihaste linnaosas kolmekordistunud ja Maarjamõisa linnaosas vähenenud veerandi võrra.

Tabel 9. Elanike arv linnaosades seisuga 31. detsember

Linnaosa	2000	2002	2004	2006	2008
Annelinna	29 386	29 760	29 405	28 235	28 012
Karlova	9118	9234	9442	9043	9013
Tammelinna	7841	8011	8120	8064	8065
Ülejõe	8827	8624	8211	7740	7444
Kesklinna	7034	7179	7001	6708	6528

Veeriku	5387	5560	5502	5328	5471
Ropka	5366	5417	5451	5325	5194
Raadi- Kruusamäe	3939	4925	4894	4760	4773
Tähtvere	3766	4343	3864	3536	3288
Vaksali	2900	2924	3110	3097	3175
Jaamamõisa	3100	3068	2970	2986	3089
Ropka tööstuse	2712	2720	2757	2653	2595
Ihaste	676	1072	1546	1830	2068
Variku	1746	1795	1904	1897	1893
Supilinna	1913	1764	1735	1776	1830
Ränilinna	2027	1973	1955	1830	1805
Maarjamõisa	622	839	521	490	362
Linna täpsusega	0	1704	2484	2916	3868
Kokku	96 360	100 912	100 872	98 214	98 473

Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus

Tartu linnavalitsuse ettevõtluse osakonna registriteenistuse andmetel oli 2008. aasta lõpus elanike asustustihedus 2538 inimest km² kohta.

Tabeli 10 ja joonise 4 andmed näitavad Tartu linna elanike asustustihedust linnaosade lõikes ja asustustiheduse muutumist aastatel 2002 – 2008. Tihedama asustusega on Annelinna ja Vaksali linnaosad, hõredamalt on asustatud Ihaste, Ropka tööstuse ja Maarjamõisa linnaosad.

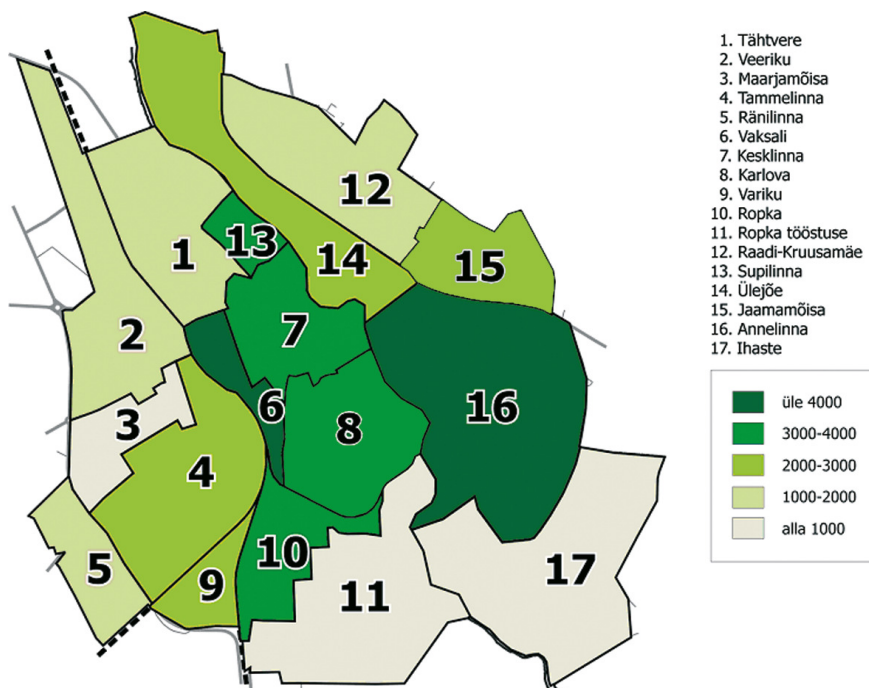
Aastatega on rahvastiku tihedus enam suurenenud Vaksali ja Ihaste linnaosas ning vähenenud Tähtvere ja Maarjamõisa linnaosas.

Tabel 10. Asustustihedus linnaosades, in/km²

Linnaosa	2002	2004	2006	2008
Annelinna	5552	5486	5268	5226
Karlova	4015	4105	3932	3919
Tammelinna	2576	2611	2593	2593
Ülejõe	2856	2719	2563	2465
Kesklinna	3988	3889	3727	3627
Veeriku	1979	1958	1896	1947
Ropka	3762	3785	3698	3607
Raadi- Kruusamäe	1740	1729	1682	1687
Tähtvere	1737	1546	1414	1315
Vaksali	3847	4092	4075	4178
Jaamamõisa	2045	1980	1991	2059
Ropka tööstuse	768	779	749	733
Ihaste	252	364	431	487
Variku	2331	2473	2464	2458
Supilinna	3675	3615	3700	3813

Ränilinna	1644	1629	1525	1504
Maarjamõisa	742	461	434	320
Kokku	2601	2600	2531	2538

Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus

Joonis 4. Asustustihedus linnaositi seisuga 31.12.2008, in/km²
(Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus)

Ülevaate Tartu linna elanike rahvuslikust koosseisust saab tabeli 11 andmete põhjal, kus on ära toodud arvukamalt esindatud rahvuste esindajate arvud ja osakaalud rahvastikust. See, et eestlaste ja venelaste osakaal on 2000-2008 aastatega pisut vähenenud, annab tunnistust asjaolust, et tartlaste rahvuslik koosseis on aastatega mitmekesistunud.

Tabel 11. Elanikkonna rahvuslik jaotuvus
(Tabelis on välja toodud arvukamalt esindatud rahvused)

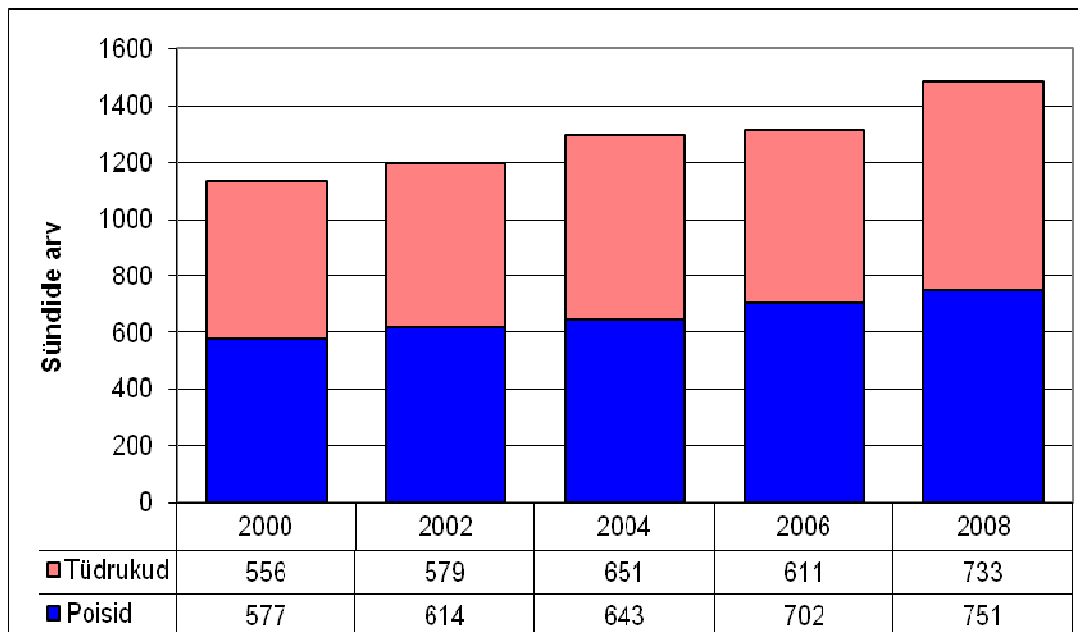
Rahvus	2000		2002		2004		2006		2008	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Eestlased	72 677	75	74 429	74	72 539	72	70 730	72	71 301	72
Venelased	16 002	17	16 118	16	15 197	15	14 546	15	14 426	15
Ukrainlased	1216	1	1220	1	1171	1	1095	1	1111	1
Soomlased	968	1	929	1	894	1	886	1	957	1

Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus.

2.1.3. Sünnid, surmad ja loomulik iive.

Elussünd on elutunnustega lapse sünd sõltumata raseduse kestusest. Näitaja on oluline planeerimaks erinevaid lastele suunatud teenuseid. See indikaator on sõltuv rahvastiku sooja vanuselisest jaotusest, eriti sünnitusealiste naiste arvust.

Suremuse näitaja võimaldab hinnata suremuse taset aastate lõikes.

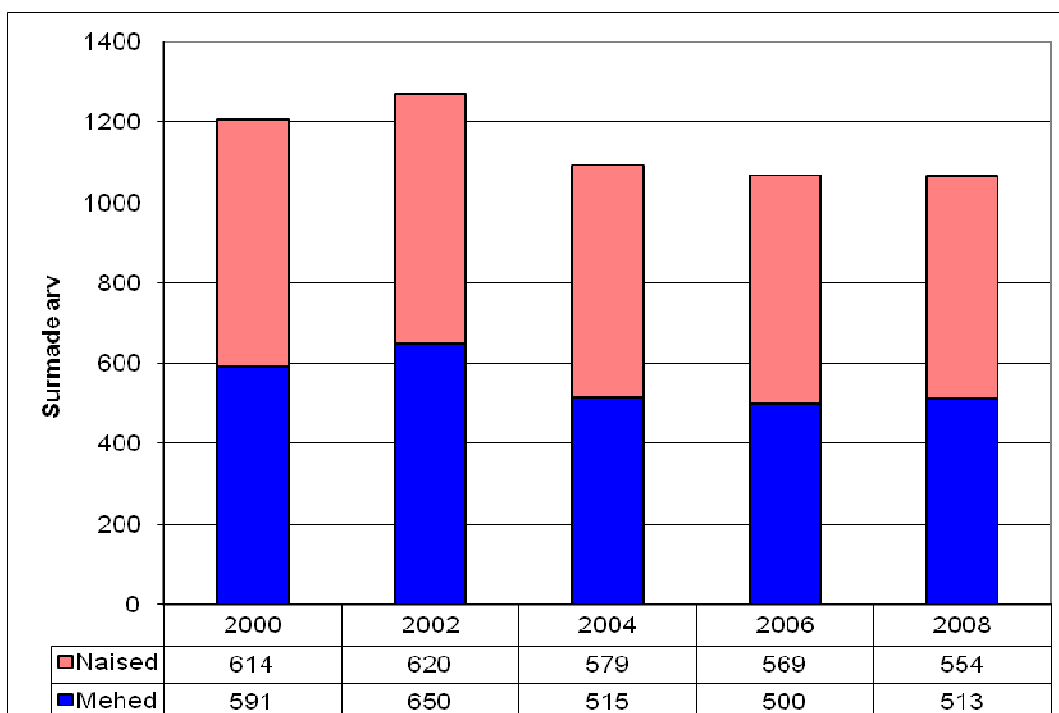
Joonis 5. Elussünnid soo lõikes

(Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus)

Joonistelt 5 ja 6 on näha, et sündimus on tõusnud 1133-lt 2000. aastal 1484-ni 2008. aastal.

Enamasti sünnib poisse rohkem, kui tüdrukuid (v.a. 2004. a, mil sündis 8 tüdrukut rohkem).

Suremus seevastu oli kõige suurem 2002. aastal – 1270 inimest, kuid vähenes seejärel 1067 inimeseni 2008. aastal. Suremus on enamasti suurem naiste hulgas (v.a. 2002. aasta, mil suri mehi rohkem, kui naisi).

Joonis 6. Surmad soo lõikes
(Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus)

Tabel 12. Sünnid, surmad ja loomulik iive 1000 elaniku kohta

Rahvastiku-sündmus	2000	2002	2004	2006	2008
Sünnid	11,8	11,8	12,8	13,4	15,1
Surmad	12,5	12,6	10,8	10,9	10,8
Loomulik iive	-0,7	-0,8	2,0	2,5	4,3

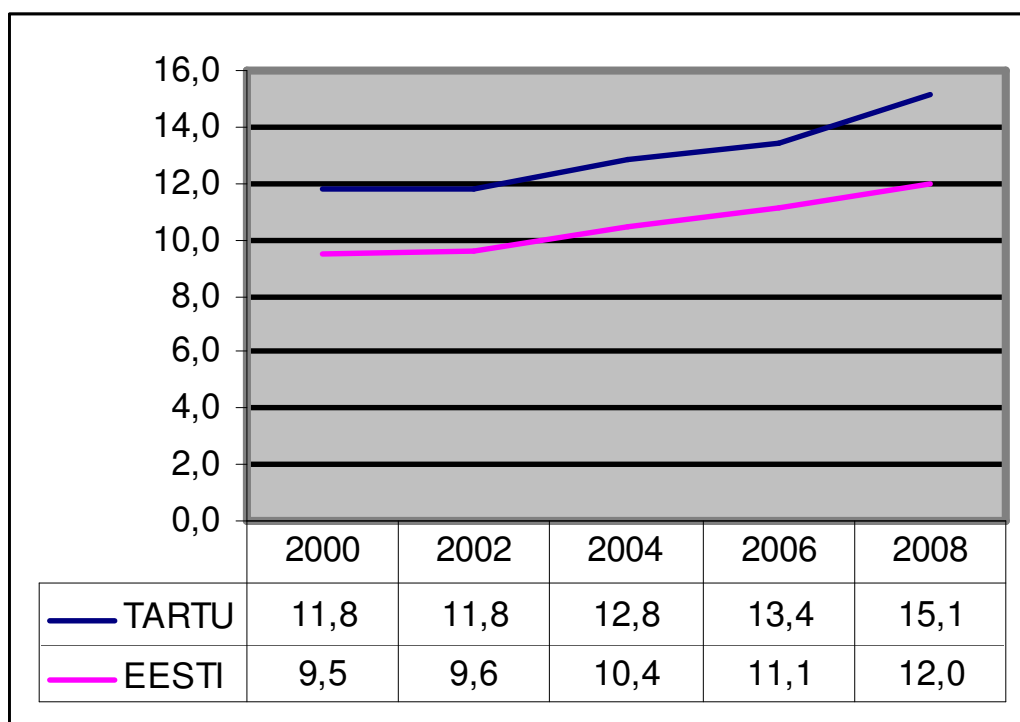
Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus

Tabeli 12 andmed näitavad, et Tartus on loomulik iive olnud positiivne alates 2004. aastast.

Sündimuse üldkordaja on suhtarv arvatuna 1000 elaniku kohta ja see võimaldab võrdlust teiste omavalitsuste, maakondade ja ka riigiga.

Joonisel 7 on esitatud sündimuse üldkordaja näitajad aastatel 2000 – 2008 võrreldes Eesti näitajatega. Tartu näitajad järgivad Eesti trendi, kuid on stabiilselt Eesti näitajatest kõrgemad.

Tartu linnas oli 2008.a. sündimuse üldkordaja 1000 el kohta 15,1, samal ajal Tartumaal oli see 13,3 ja Eestis 12. Kindlasti mõjutab seda näitajat Tartu linnas sünditusealiste naiste suurem osatähtsus elanike arvus.

Joonis 7. Sündimuse üldkordaja Tartus ja Eestis

(Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus ja Statistikaamet)

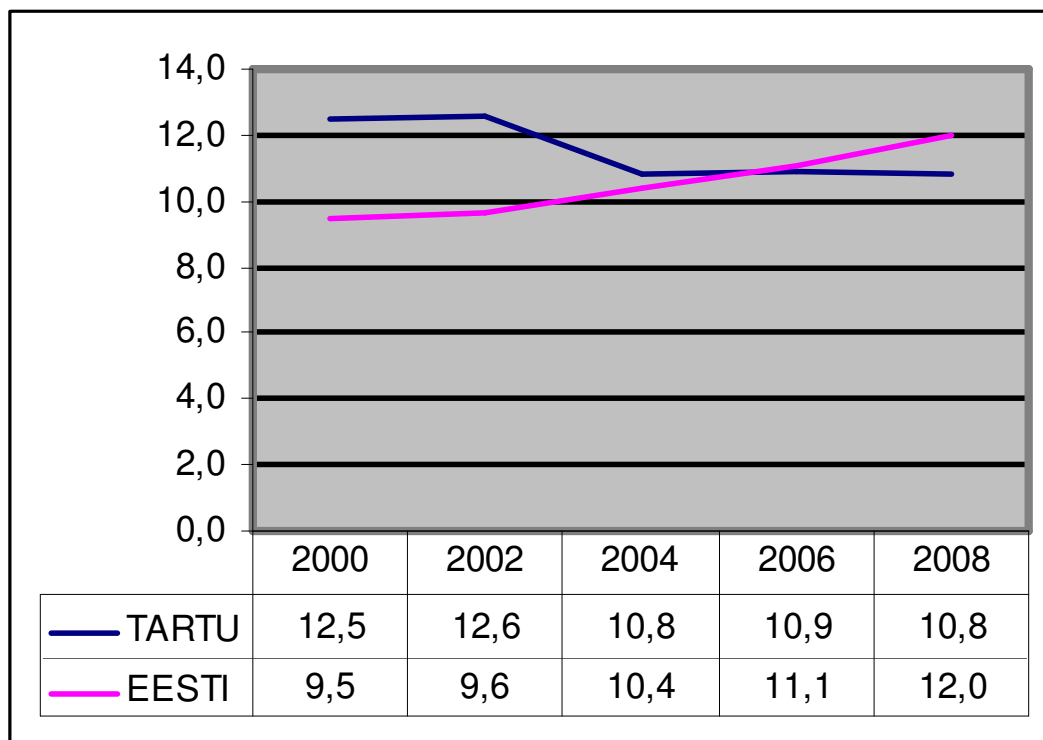
Tabelis 13 on esitatud tartlastest sündinud vanuse võrdlusena Tartumaa ja Eesti andmetega. See indikaator kirjeldab raseduse ja emadusega kaasnevate vajaduste täitmiseks vajalike sekkumiste kavandamist ja ka toimunud sekkumiste (emade kool, nõustamisteenused) hindamist. Erilist tähelepanu tuleb pöörata teismeliste emade ja üle 35-aastaste emade tervisele.

Tabel 13. Elussünnid ema vanuse järgi, arv

Vanusegrupp	2000	2002	2004	2006	2008
10-14					
Eesti	4	2	3	3	2
Tartu maakond	0	0	0	1	0
..sh Tartu linn	0	0	0	0	0
15-17					
Eesti	345	291	289	290	273
Tartu maakond	36	27	32	36	34

..shTartu linn	19	19	16	24	20
18-19					
Eesti	955	842	832	814	768
Tartu maakond	120	75	69	77	101
..shTartu linn	79	43	38	50	69
20-24					
Eesti	4 018	3 637	3 747	3 551	3 566
Tartu maakond	475	465	465	431	437
..Tartu	347	337	327	324	295
25-29					
Eesti	3 986	4 101	4 392	4 790	5 071
Tartu maakond	493	583	596	587	675
..Tartu	382	447	456	423	485
30-34					
Eesti	2 468	2 726	3 100	3 466	3 961
Tartu maakond	322	366	410	424	478
..Tartu	238	266	296	313	341
35-39					
Eesti	981	1 116	1 336	1 625	1 976
Tartu maakond	124	137	168	203	245
..Tartu	80	106	129	146	164
40-44					
Eesti	250	249	257	309	385
Tartu maakond	26	27	44	30	54
..Tartu	11	17	28	21	36
45-49					
Eesti	8	5	11	12	23
Tartu maakond	0	0	0	0	0
..Tartu	0	0	0	0	0
50 ja vanemad					
Eesti	0	1	0	3	1
Tartu maakond	0	1	0	2	1
..Tartu	0	1	0	2	1

Allikas: Tervise Arengu Instituut

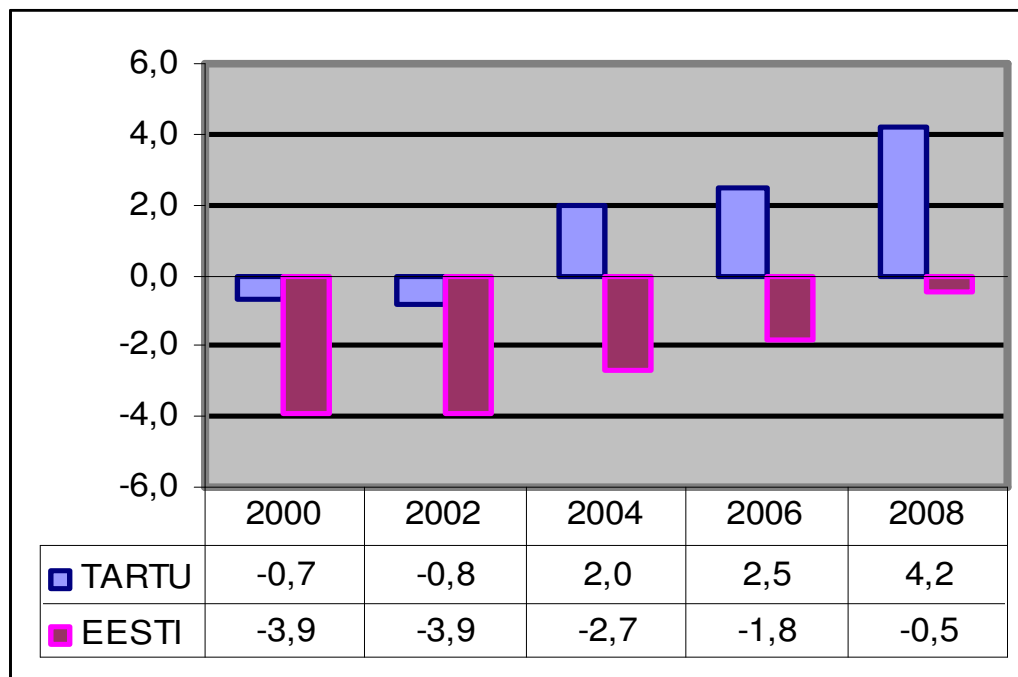

Joonis 8. Suremuskordaja Tartus ja Eestis
(Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus ja Statistikaamet)

Jooniselt 8 on näha, et suremuskordaja on alates 2006. aastast Tartus madalam, kui Eestis keskmiselt. Suremuse üldkordaja 1000 elaniku kohta oli Tartu linnas 2008.a. 10,8, samal ajal Tartumaa keskmise oli 11 ning Eesti keskmine 12.

Suremuse täpsemaks kirjeldamiseks tuleb surmajuhte vaadelda kindlasti vanuste ja põhjuste järgi, need andmed ei ole aga omavalitsuste tasandil kättesaadavad.

Joonisel 9 on esitatud iibe kordaja Tartus ja Eestis. Kui Eestis keskmiselt on iibe kordaja aastatel 2000 – 2008 küll pidevalt paranenud, on see jäänud ikkagi negatiivseks. Tartus seevastu on iibe kordaja alates 2004. aastast positiivne ja näitab tõusutrendi. 2008.a. oli Tartu linna iibekordaja 4,3 ning vastav Tartumaa näitaja oli 2,1, Eesti näitaja oli aga negatiivne -0,5.

Joonis 9. Iibe kordaja Tartus ja Eestis

(Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus ja Statistikaamet)

2.1.4. Ränne.

Rände andmed on esitatud tabelites 14 ja 15. Aastatega on sisseränne vähenenud ja väljaränne Tartust suurenenud. Alates 2006. aastast on rändesaldo negatiivne, mis tähendab seda, et Tartust lahkujaid on rohkem, kui siia saabujaid.

Tabel 14. Ränne, arv

Ränne	2000	2002	2004	2006	2008
Sisseränne	4352	4558	3992	2777	2800
Väljaränne	1988	2857	3812	3317	3317
Rändesaldo	2364	1701	180	-540	-517

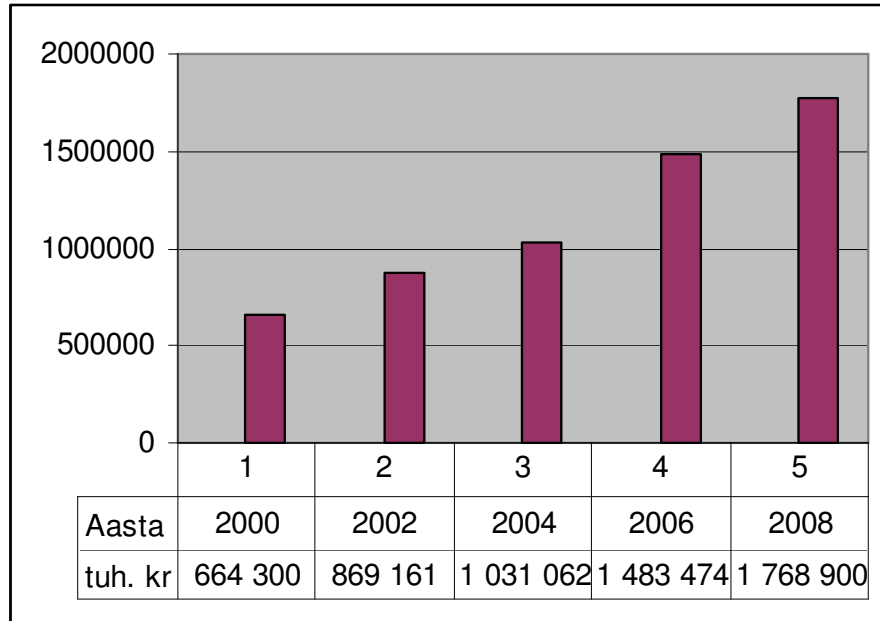
Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus

Tabel 15. Ränne 1000 elaniku kohta, arv

Ränne	2000	2002	2004	2006	2008
Sisseränne	45	45	40	28	28
Väljaränne	21	28	38	34	34
Rändesaldo	24	17	2	-6	-6

Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistus

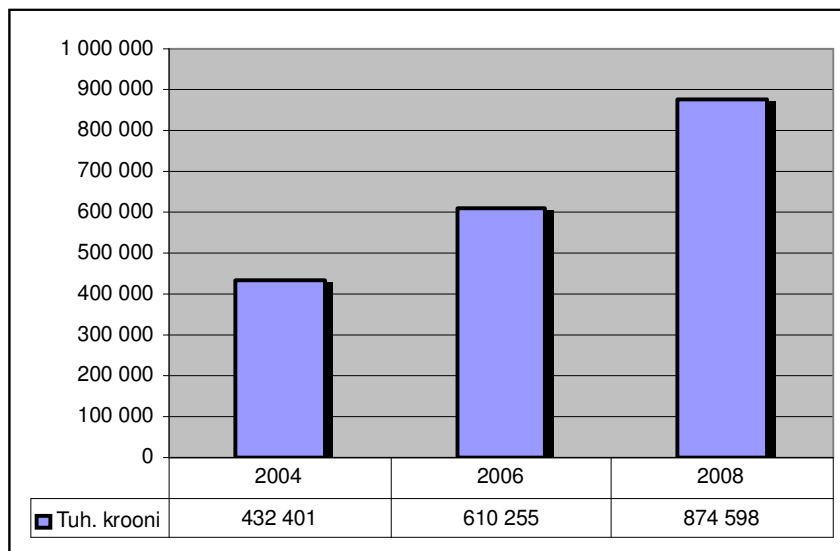
2.1.5. Tartu linna eelarve ja tulumaksu laekumine.

Joonis 10. Tartu linna eelarve, tuh. kr.
(Allikas: Tartu LV rahandusosakond)

Jooniselt 10 on näha, et Tartu linnaeelarve maht on tõusnud 664 miljonilt kroonilt 2000. aastal 1,77 miljardi kroonini 2008. aastal. Ühe elaniku kohta tuleb kasv vastavalt 6,9 tuhandelt kroonilt 2000. aastal kuni ligi 18 tuhande kroonini 2008. aastal.

Kohaliku omavalitsuse eelarve jagatuna elanike arvuga iseloomustab omavalitsuse rahalisi võimalusi elanikele tervislikuma elukvaliteedi tagamisel.

Joonis 11. Tulumaksu laekumine, tuh. kr
(Allikas: Tartu LV rahandusosakond)

Tulumaksu laekus 2004. aastal 432,4 miljonit krooni, mis tegi elaniku kohta 4 287 krooni. Aastaks 2008 oli tulumaksu laekumine juba kahekordistunud, moodustades 874,6 miljonit krooni, e. 8 882 krooni inimese kohta.

Selle näitajaga võib kirjeldada elanikkonna elatustaset ning võimaldab omavalitusel planeerida piirkonna arengut, teenuseid ja investeeringuid.

2.1.6. Esmashaigestumine valitud haigustesse

Tabel 16. Esmashaigestumuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse, arv

Haigestumised	2000	2002	2004	2006
Haigestumised 100 000 el kohta	409,0	444,8	498,1	475,2

Allikas: Tervise Arengu Instituut

Esmashaigestumine pahaloomulistesse kasvajatesse näitab langustrendi alates aastast 2004.

Tabel 17. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, arv

Haigus	2004	2006	2008
HIV	16	66	20
Süüfilis	6	4	1
Gonorröa	19	16	11
Klamüüdia	276	260	197
Puukborrelioos	16	36	36
Puukentsefaliit	7	17	7
Tuberkuloos	32	16	9

Allikas: Terviseameti lõuna talitus

Eelpool kirjeldatu nakkushaigustesse haigestumise juures on väga oluline terviseteadlikkus ja tervisekäitumine. Esmashaigestumise valitud nakkushaigustesse on aastatel 2006-2008 vähenenud.

2.2. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDESED VÕIMALUSED

Sotsiaalse sidususe all mõistetakse ühiskonna võimet tagada iga liikme heaolu, ületades sotsiaalset lõhestumist ja vältides tõrjutust.

Sotsiaalsel sidususel on otsene seos tervisega – mida suurem on sidusus, seda paremad on ka tervisenäitajad. Sidususe kõrge tase toetab ka sotsiaalset turvalisust, mis omakorda on oluline tervise mõjur. Sotsiaalset sidusust, turvalisust ja toimetulekut iseloomustavad ka tööhõive, vaesuse ja kihistumise näitajad, rahaliste sissetulekute suurus, omavalitsuse tulumaksu laekumine, sest need näitajad määravad paljuski kohaliku omavalitsuse võimalused elanike heaolu tagamiseks. Tõrjutud sotsiaalsete gruppide olemasolu on oluline risk rahva tervisele, seevastu võrdsed võimalused ja võrdne ligipääs teenustele suurendavad sotsiaalset turvalisust ja sidusust ning parandavad tervisenäitajaid.

2.2.1. Tööturu situatsioon.

Tööturu situatsiooni kirjeldavad maksumaksjate arv, miinimumpalga saajad, demograafiline tööturusurveindeks, keskmine brutotulu, majanduslikult aktiivsed ettevõtted ja töötuse määr.

Tabel 18. Demograafiline tööturusurve indeks

Tööturusurve indeks	2000	2002	2004	2006	2008
Indeksi väärtus	1,22	1,20	1,13	1,04	1,01

Allikas: Statistikaamet

Demograafiline tööturusurveindeks on eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5-14-aastased) ja sealt vanuse tõttu potentsiaalselt lahkuvate inimeste (55-64 aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

Tartu linna iseloomustab aastatel 2000 kuni 2008 selle näitaja muutus vähenemise suunas, see tähendab, et tööturult langeb välja rohkem kui tööturule on sisenemas. 2008 aastal oli veel vastav näitaja Tartu linnas 1,01. Ka Tartumaad iseloomustab sama trend ning 2008. aastal oli see näitaja 1,01, võrdlusena 2000. aastal 1,25.

Maksumaksjate arv on kohalikus omavalitsuses elavate inimeste arv, kes tasuvad üksikisiku tulumaksu. Maksumaksjate osakaal elanikkonnast näitab survet maksumaksjale sotsiaalsfääri ülal hoidmiseks.

Tabel 19. Maksumaksjad aastate lõikes

Maksumaksjad	2004	2005	2006	2007	2008
Arv	41 759	43 036	44 064	44 948	45 062
%	41	43	45	46	46

Allikas: Rahandusministeerium

Aastaid 2004 – 2008 iseloomustab Tartu linna maksumaksjate osakaalu pidev tõus, 41%-lt 46%-le.

Tabel 20. Maksumaksjad, keskmine palk ja miinimumpalga saajad seisuga 31. detsember

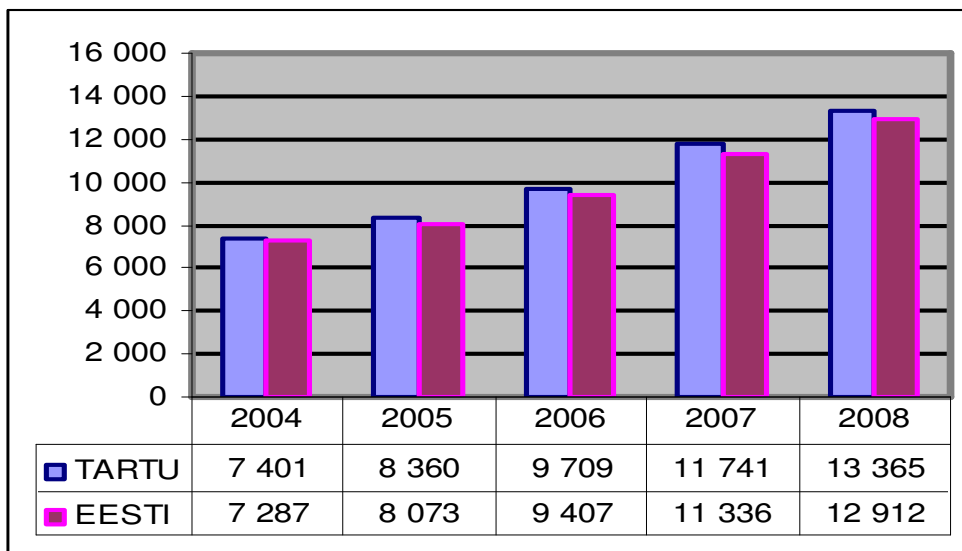
	2006	2007	2008
Maksumaksjate arv	45 584	46 073	45 063
Keskmine palk (kroonides)	12 535	14 458	15 237
Miinimumpalga saajate arv	6 050	5 940	6 762
Miinimumpalga saajate osakaal maksumaksjatest (%)	13,3	12,9	15
Miinimumpalka saanute tulu (kroonides)	11 384 737	13 136 820	18 192 692

Allikas: Maksu- ja Tolliamet

Maksu- ja Tolliametist saadud andmetest selgub, et 2006- 2008 aastate võrdluses on märgata miinimumpalga saajate osakaalu tõusu, viimane moodustades 2008.aastal 15% maksumaksjatest. Keskmine palk 2006-2008 näitab tõusu trendi ning samal ajal ka miinimumpalka saanute tulu on suurenenud.

Keskmine brutotulu kirjeldab omavalitsuse suhtelist jõukust, mis määrab kohaliku eelarve omatulude mahtu elaniku kohta. Suuremate tulude korral on suuremad võimalused avalikke teenuseid arendada ja paremad võimalused planeerida investeeringuid tulevikku.

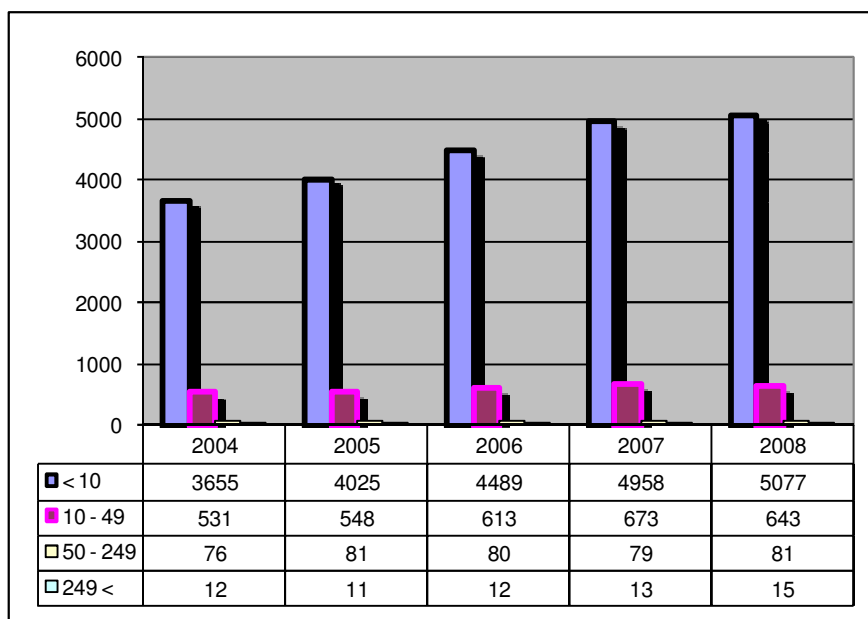
Keskmine brutotulu on aastatel 2004-2008 tõusutrendiga nii Eestis kui ka Tartus. Tartus on keskmine brutotulu Eesti keskmisega võrreldes veidi kõrgem.

Joonis 12. Keskmise brutotulu, krooni
(Allikas: Rahandusministeerium)

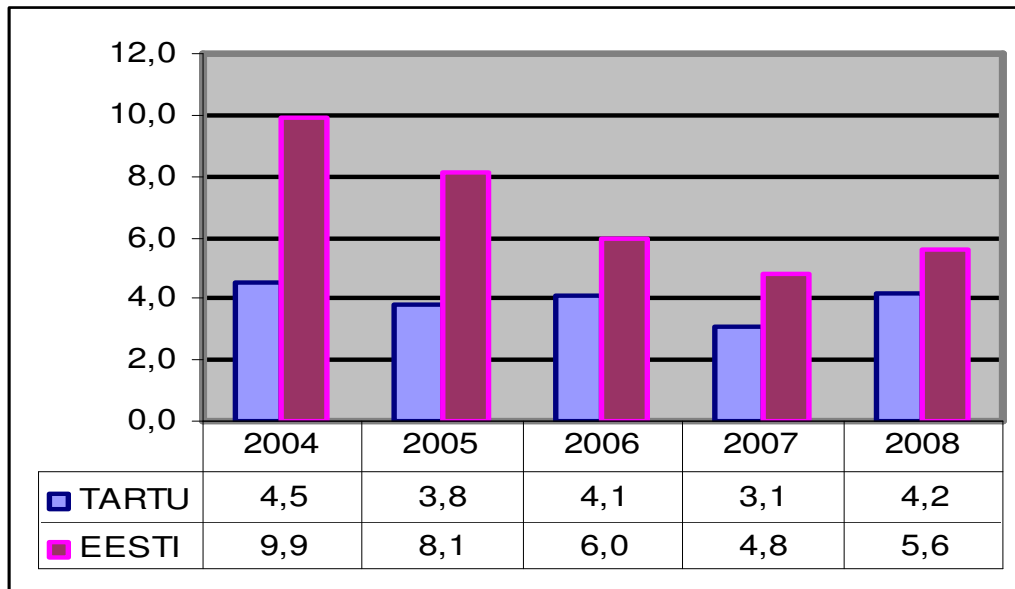
Majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted - näitaja kirjeldab potentsiaalseid töökohti antud piirkonnas. Ettevõtete arvu kasv näitab, et omavalitsuses on ettevõtluse arenguks piisavalt perspektiivi. Ettevõtte suuruse alusel saab vaadata, kas piirkonnas on palju ettevõtlikke inimesi, kes eelistavad olla ise ettevõtjad (suur arv väikese töötajate arvuga ettevõtteid) või eelistavad piirkonna inimesed olla palgatöötajad (väike arv väikese töötajate arvuga ettevõtteid).

Tartut iseloomustab jätkuvalt aktiivne ettevõtlus, nii suur- kui ka väikeettevõtete arv on jätkuvalt tõusnud.

Joonis 13. Tartu ettevõtted töötajate arvu alusel
(Allikas: Statistikaamet)

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr näitab töötute osatähtsust tööjõus. Alates 2007. aastast iseloomustab Tartu linna töötuse määra tõus 3,1%lt 4,2%le. Sama näitaja on ka Tartumaal tõusnud vastavalt 4,0%lt 4,4%le ning Eesti keskmine töötuse määr on tõusnud 4,8%lt 5,6%le.

Joonis 14. Töötuse määr, %
(Allikas: Töötukassa)

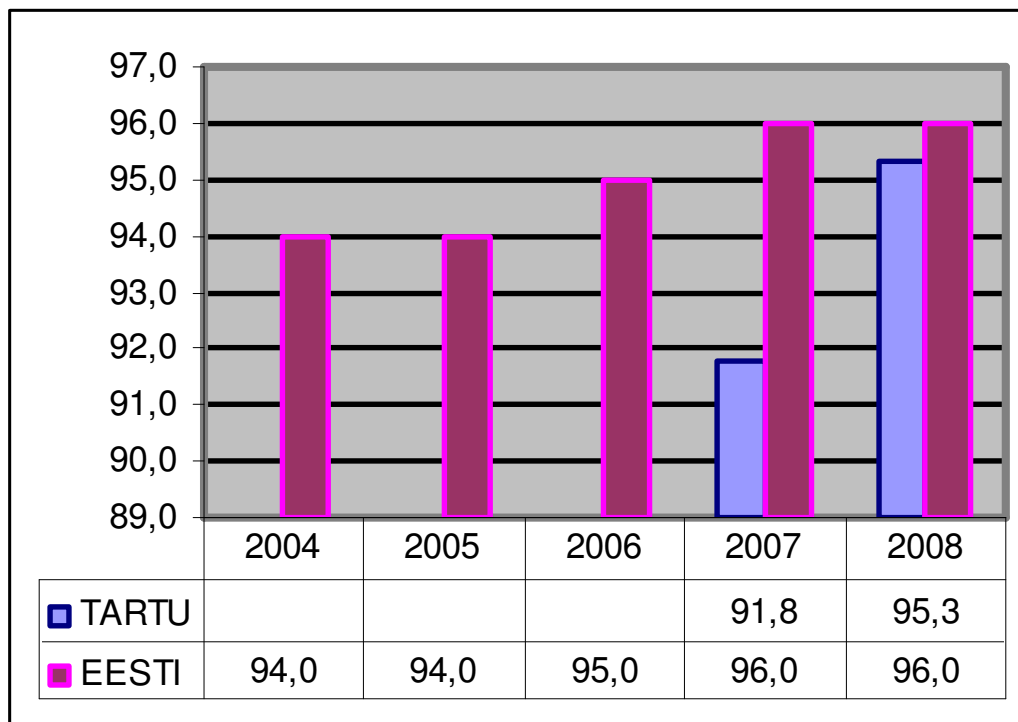
Tartumaa Tööhõiveameti andmetel on registreeritud töötusijate arv Tartu linnas tõusnud 2879 isikult 2006. aastal 4504 isikule 2008. aastal.

2.2.2. Toimetulek.

Toimetulekut kirjeldavad ravikindlustusega hõlmatud, töövõimetuspensioni saajate arv, toimetulekutoetused ning sotsiaaltoetused- ja teenused.

Ravikindlustusega kaetud ja katmata isikute osakaalu teades, saame planeerida võimalikke ja vajalikke sotsiaal-, tervishoiu- ning muid teenuseid.

2008.aastal oli ligi 5% tartlastest ravikindlustusega hõlmatud, Eesti keskmisest oli see näitaja veidi kõrgem.

Joonis 15. Ravikindlustatute osakaal, %
(Allikas: Eesti Haigekassa)

Töövõimetuspensioni makstakse ainult 16-aastastele kuni vanaduspensioniiikka jõudnud isikutele; vanaduspensioniiikka jõudes arvutatakse töövõimetus pension ümber vanaduspensioniks.

Töövõimetuspensioni saajate osakaal on püsinud stabiilselt 6%.

Tabel 21. Töövõimetuspensioni saajate arv ja osakaal

Pensioni saajad	2004	2005	2006	2007	2008
Arv	4473	4820	5033	5170	5495
%	5	6	6	6	6

Allikas: Pensioniamet

Toimetulekutoetus on riigi abi puudusekannatajale, mida maksab kohalik omavalitsus. See hõlmab toimetulekupiiri tagamise toetust ja lisatoetust.

Toimetulekutoetuse maksmist reguleerib sotsiaalhoolekande seadus.

Toimetulekutoetust makstakse allpool toimetulekupiiri elavatele (sh elukohata) inimestele toidu, riietuse jm esmavajalike kaupade ja teenuste ostmiseks. Toimetulekupiir sõltub

inimeste arvust perekonnas. Toimetulekupiir on miinimumsumma, mis on vajalik äraelamiseks ühe kuu jooksul. Summa suuruse määrab igal aastal Riigikogu.

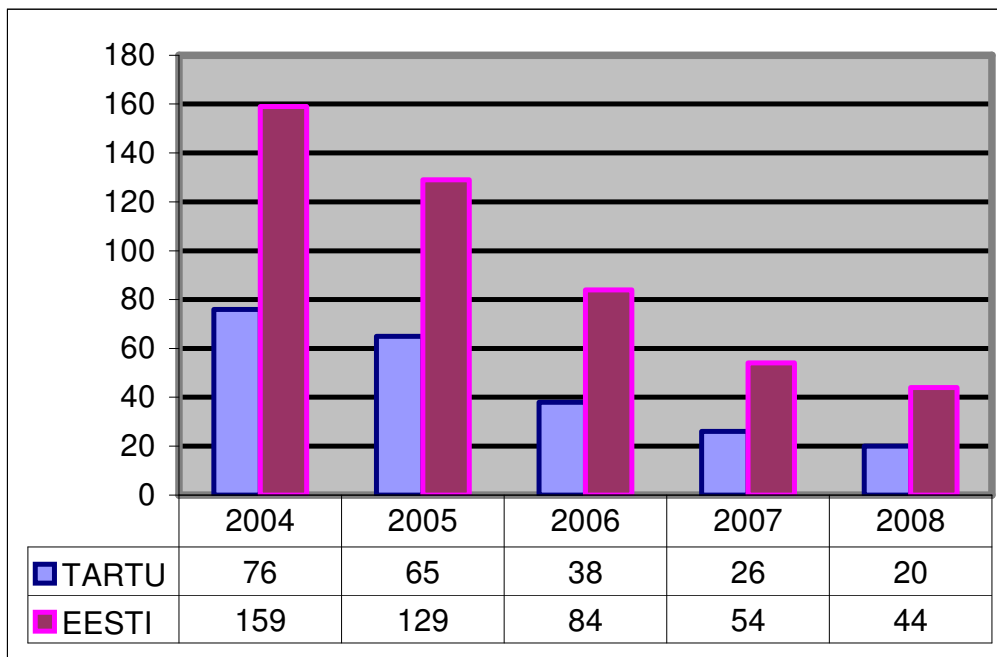
Toimetulekutoetust võivad taotleda üksi elavad isikud või pered/leibkonnad, kellel peale ühe kuu eluasemekulude tasumist jääb alles vähem kui ametlikult kehtestatud toimetulekupiir.

Toimetulekutoetusega tahetakse tagada inimesele minimaalne sissetulek ja katta minimaalsed tarbimiskulud esmavajaduste rahuldamiseks.

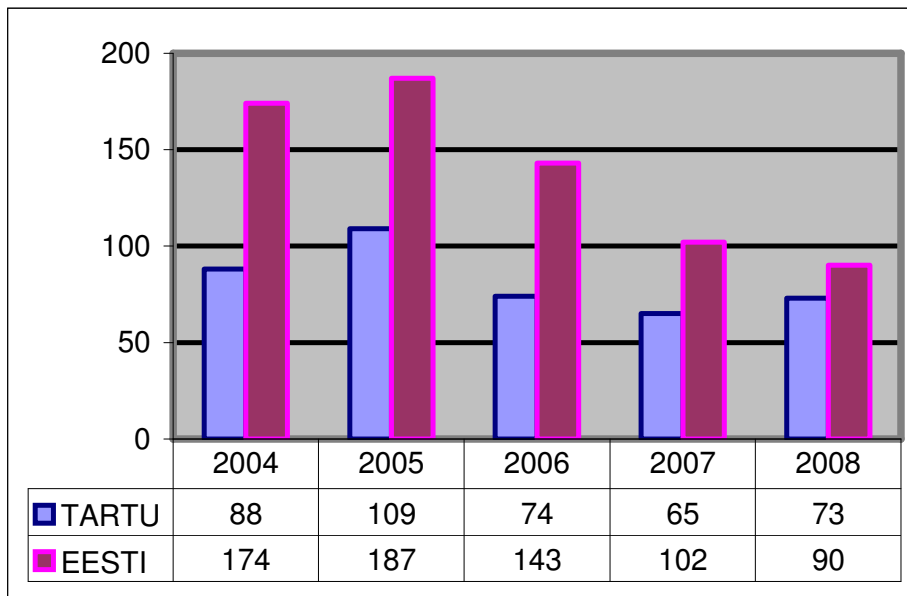
Tabel 22. Toimetulekutoetused elaniku kohta

Toetused ja taotlused	2004	2005	2006	2007	2008
Toimetulekutoetused elaniku kohta (kroonides)	88	109	74	65	73
Toetus toimetulekupiiri tagamiseks elaniku kohta (kroonides)	85	87	50	37	34
Rahuldatud taotluste arv toimetulekupiiri tagamiseks 1000 elaniku kohta	76	65	38	26	20

Allikas: Statistikaamet

Joonis 16. Rahuldatud toimetulekutoetuse taotluste arv 1000 elaniku kohta. (Allikas: Statistikaamet)

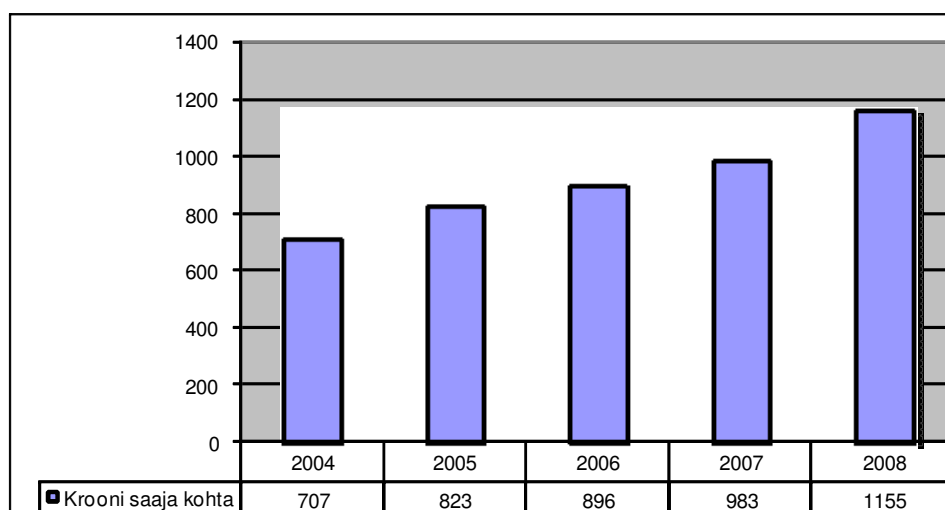

Joonis 17. Väljamakstud toimetulekutoetused, krooni elaniku kohta.
(Allikas: Statistikaamet)

Sotsiaaltoetused on rahalised toetused, mida kohalik omavalitsus maksab omal algatusel abivajajatele.

Tartu linnas makstakse järgmisi täiendavaid sotsiaaltoetuseid:

Aabitsatoetus, kolimistoetus, kriisiabi toetus, küttoetus, matusetoetus, olmeseadme toetus, ravitoetus, remonditoetus, toetus dokumentide taotlemiseks, toetus laste toimetuleku tagamiseks, toetus ortopeedilise või invatehnilise abivahendi soetamiseks, toetus õnnetusjuhtumi korral, transporditoetus, Tšernobõli veterani toetus, eakatele alates 100 eluaastast toetus.

Joonis 18. Väljamakstud sotsiaaltoetused, krooni toetuse saaja kohta.
(Allikas: Tartu LV sotsiaalabiosakond)

Sotsiaalteenused on omavalitsuse poolsed erinevad teenused, mis parandavad inimeste toimetulekut.

Tabel 23. Avalike sotsiaalteenuste osutamine Tartus aastatel 2007 ja 2008

Avalikud teenused kohaliku omavalitsuse poolt		Aasta	
SOTSIAALABI OSAKOND	teenus	2007	2008
Sotsiaaltöteenistus	sotsiaalnõustamine sh toetuste ja teenuste määramine,	olemas	olemas
	võlanõustamine	ei ole	olemas
Lastekaitseteenistus	sotsiaalnõustamine sh toetuste ja teenuste määramine	olemas	olemas
	last puudutavate vaidluste lahendamine	olemas	olemas
Eakate ja puuetega isikute hoolekandeteenistus	sotsiaalnõustamine sh toetuste ja teenuste määramine	olemas	olemas
	liikumispuudega inimestele dokum. vormistamine	olemas	olemas
Allasutused/ja linna osalusega SA/linn			
Tartu Hooldekodu	eakate hooldekodu teenus	olemas	olemas
	intervallhooldus	ei ole	olemas
Tartu Laste Turvakodu	peavarju ja hoolituseeta laste ööpäevaringne hooldamine	olemas	olemas
Päevakeskus Tähtvere	päevakeskuse teenus	olemas	olemas
	abistavad teenused (pesupesemine, hügieen jne)	olemas	olemas
Päevakeskus Kalda	koduhooldusteenus	olemas	olemas
	päevakeskuse teenus	olemas	olemas
	abistavad teenused (pesupesemine, hügieen jne)	olemas	olemas
Varjupaik	ajutine peavari	olemas	olemas
	sotsiaalmajutus	ei ole	olemas

SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus	psüühikahäiretega eakate ööpäevaringne hooldamine	olemas	olemas
	psüühikahäiretega eakate päevahooldus sh koduhooldus	olemas	olemas
	psüühiliste erivajadustega inimeste igapäevaelu toetamine	olemas	olemas
Tartu linn	sotsiaaleluaseme teenus	olemas	olemas
Avalik sektor kokku		16	18
MTÜ, OÜ, AS delegeritud avalikud teenused			
EAKAD JA PUUETEGA INIMESED			
OÜ Tartaline	Invataksotenus	olemas	olemas
MTÜ Iseseisev Elu	psüühiliste erivajadustega inimeste igapäevaelu toetamine	olemas	olemas
MTÜ Händikäpp	isikliku abistaja teenus	olemas	olemas
MTÜ Tartumaa Kurtide Ühing	viipekeele tõlketeenus	olemas	olemas
OÜ Creole	toidu kojuvedu	olemas	olemas
AS G4S	eakate hädaabi	ei ole	olemas
MTÜ Tartu Puuetega Inimeste Koda	eakate päevakeskus	olemas	olemas
MTÜ Kodukotus	eakate päevakeskus	olemas	olemas
Lapsed ja pered sh puuetega lapsed			
MTÜ Anni Mängumaa	tugiisik puuetega lastele ja perele	olemas	olemas
MTÜ Maarja Tugikeskus	ajutine hoideteenus puuetega lastele	olemas	olemas
MTÜ Händikäpp	kooliabistaja teenus	olemas	olemas
OÜ Tartaline	koolitranspordi teenus	olemas	olemas
MTÜ Laste Tugikeskus	vägivalla all kannatavate laste ja pereliikmete nõustamine	olemas	olemas
MTÜ Tartu Lastekaitse Ühing	lapse ja pere tugiisiku teenus	olemas	ei ole

MTÜ Hea Algus	perekülastusteenus	olemas	olemas
MTÜ Pride-Est	kasuperede koolitusteenus	olemas	olemas
MTÜ Johannes Esto Ühing	ema ja lapse varjupaik	olemas	olemas
erinevad MTÜ-d	lastekodu teenus	olemas	olemas
erinevad MTÜ-d	riiklik hoideteenus	olemas	olemas
erinevad MTÜ-d	laste päevakeskuse teenus	olemas	olemas
Tööelised			
MTÜ Naiste Varjupaik	lähisuhte vägivalda all kannatavate inimeste varjupaik	olemas	olemas
EELK Tartu Pauluse Kogudus	vältimatu sotsiaalabi (toit ja riided)	olemas	olemas
MTÜ Tartu Nõustamis- ja Kriisiabikeskus	nõustamisteenus	olemas	olemas
MTÜ Iseseisev Elu	kodutute päevakeskus	olemas	olemas
MTÜ Iseseisev Elu	tugiisiku teenus sotsiaaleluruumide üürnikele	olemas	olemas
MTÜ Toetuspunkt	noorte tugiisiku teenus	olemas	ei ole
erinevad MTÜd	sõltuvushaigete rehabilitatsioon	ei ole	olemas
	delegeeritud teenused kokku	24	24

Allikas: Tartu LV sotsiaalabi osakond

Tartu linn ja linna osalusega asutused osutavad seisuga 2008.aastal 18 erinevat avalikku sotsiaalhoolekande teenust, 2007.aastal osutati 16 erinevat teenust.

Kolmandale sektorile ja äriettevõtetele on delegeeritud 24 erinevat avalikku sotsiaalhoolekandeteenust.

2.2.3. Kogukonna motivaatorid ja elanike kaasamine.

Tartu linn avaldab tunnustust Tartu linna aukodaniku nimetuse andmisega (aukodaniku tiitliga kaasneb aumärk nimega Tartu Suurtäht), Tartu Tähe, Tartu medali, aukirja ja tänukirja andmisega.

Linnamajanduse osakond aitab korraldada üleriigilise konkursi „Kaunis kodu“ Tartu osa, kus selgitatakse igal aastal välja paremad eramud, kortermajad, haridusasutused ja ühiskondlikud hooned. Osavõtjaid autasustatakse Tartu linna päeval toimival pidulikul

vastuvõtul. Neli parimat esitatakse igal aastal Eesti Vabariigi presidendi aukirja ja tunnusmärgi saamiseks.

Arhitektuuri ja ehituse osakond korraldab konkursse, näiteks Kaunid värvid, Piirded korda, Parim ehitis.

Ettevõtluse osakond valib Parim ettevõtja erinevates kategooriates.

Noorsootöö valdkonnas tunnustatakse tublimaid noorsootöö valdkonnas; valitakse laste- ja noortesõbralikku ettevõtet ning aasta laste- ja noortesõbralikku tegu.

Kultuuriteenistuse tänuüritus – kultuuri aasta auhindade laureaadid.

Igal aastal selgitatakse välja Tartu linna aasta parimad sportlased ja treenerid spordialade kaupa kui ka üldarvestuses. Tipp sportlastele kui ka andekatele noorsportlastele on välja töötatud lisatoetuste süsteem (Olümpialootuste fond ja Andeka noorsportlase lisatoetus). Heade sportlike tulemuste eest on linn maksnud eripreemiaid sportlastele kui ka treeneritele.

Tunnustatakse tervislikke eluviiside edendajaid- aasta terviseedendaja nimetamine.

Elanike kaasamine on mitme tasandiline:

1. Väikeprojektide toetamine
2. Partnerlus välisprojektides (mõlemapoolne: linna kaasab juhtpartnerina MTÜd või linn on partneriks MTÜ projektis)
3. MTÜde tegevuste toetamine
4. Teenuste delegeerimine (riigihanked ja lepingud, 1-3 a)
5. Partnerlus arengukavade ja planeeringute koostamisel
6. Erinevad töörühmad

Hea näide elanike kaasamisest on naabusvalve. MTÜ-l Naabusvalve Keskus on oluline osa süütegude ja vigastuste ennetamise koostöövõrgustiku kujundamisel Tartus.

2008. aasta jooksul suurenes naabusvalve tugirühmade arv aasta alguse 235-lt tugirühmalt 283-ni aasta lõpuks. Aasta jooksul lisandus 48 tugirühma. Liikumisse kaasatud majades elab 31 560 elanikku, neist 550 lisandus 2008. aasta jooksul. Kõik moodustatud tugirühmad on saanud esialgse koolituse ning varustatud Naabusvalve dokumentide, tarvikute ja sümbolikaga.

Politsei juhtimiskeskus on m- naabusvalve süsteemi kaudu 2008. aastal edastanud 19 teadet 721-le **m – naabusvalve** abonendile. Positiivset tagasisidet saadi selle süsteemi vahendusel 4 korral: saadi teave, mis oli abiks ühe kahtlase sõiduki, 2 kadunud lapse ja ühe abitu vanuri kiirel leidmisel.

Tartu linna poolt loodud ja administreeritav kultuuriürituste portaal Kultuuriaken (kultuuriaken.tartu.ee) võimaldab sündmuste korraldajatel teada anda ja linnakodanikel lugeda Tartus toimuvast. Teabe sisestamine ja lugemine on kõigile tasuta. Kultuuriaknast läheb info automaatselt edasi linna kodulehele, SA Tartumaa Turism veebilehele, üle-eestilistesse portaalidesse (kultuur.info, delfi.ee, kuhuminna.ee, kultuuri.net), ajalehte Tartu Postimees, ALO-Tvsse jm. Kultuuriakna põhjal annab kultuuriosakond välja igakuist sündmuste kalendrit (jagatakse üle linna: raamatukogud, kohvikud, muuseumid, hotellid jne).

Tartus on esindatud enamik kultuurivaldkondi (kino, teater, sport, muuseumid, raamatukogud jne) ning aktiivse ajaveetmise võimalus on seitse päeva nädalas.

2.3. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG

Lapse- ja noorukieas pannakse alus terviseteadlikkusele ja tervist hoidvale käitumisele. Tervist mõjutavad peresuhted, kodused elamistingimused, kodukoha loodus- ja tehiskeskkond, lasteaia- ja koolikeskkond, haridus- ja tervishoiusüsteemi korraldus, töötus ja vaesus. Laste tervise ja arengu seisukohalt on olulised mõjurid immuniseerimine ja nõustamine; tervisehäirete varajane avastamine; laste koolitee ohutus; liikluskorraldus ja tänavavalgustus; mänguväljakud; noortekeskused jpm.

Aastal 2008 tegutses Tartu linnas 28 koolieelset munitsipaallasteasutust ja 6 eralasteaeda. Lisaks on avatud erivajadustega laste rühm Tartu Maarja Kooli juures.

2007.aastal hakkas Tartu linn rahastama lapsehoiuteenust, 2007 aastal 4 teenuse osutajat ja 2008.aastal 18 teenuse osutajat.

Aastal 2008 tegutses Tartu linnas 16 üldhariduslikku munitsipaalkooli, 3 kooli hariduslike erivajadustega lastele, 5 erakooli ja 2 riigikooli.

2.3.1. Õpilaste arv haridusasutustes ja koolikohustuslased.

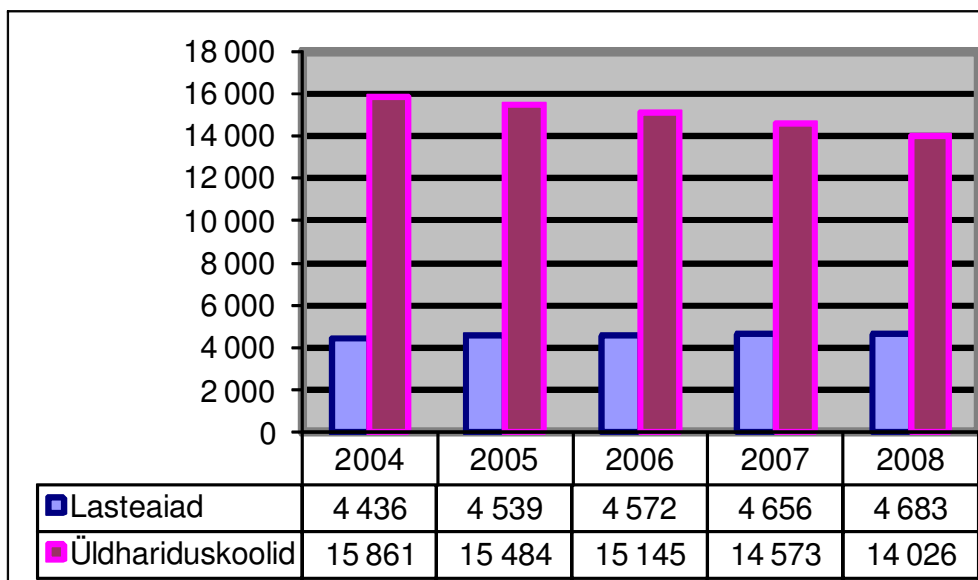
Tabel 24. Laste arv lasteaedades ja üldhariduskoolides

Haridusasutus	2004	2005	2006	2007	2008
Lasteaiad	4436	4539	4572	4656	4683
sh. väljastpoolt Tartut	163	163	272	239	260
Üldhariduskoolid	15 861	15 484	15 145	14 573	14 026
sh. väljastpoolt Tartut	1663	1798	2407	2212	2137
Mujal õppivad Tartu lapsed:					
Lasteaiad			144	238	172
Üldhariduskoolid			554	667	514

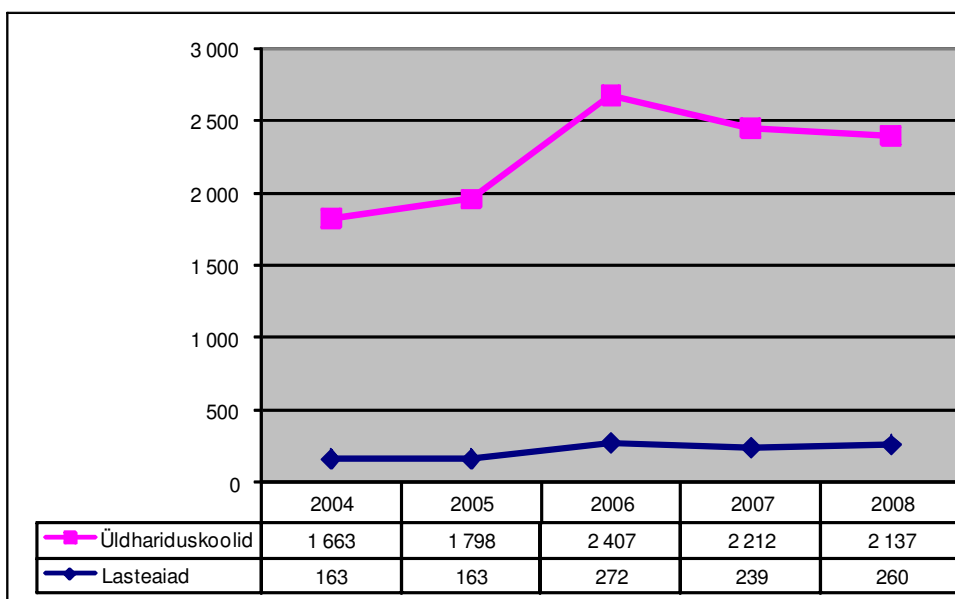
Allikas: Tartu linnavalitsuse haridusosakond

Lasteaedades on laste arvu suurenemine, samal ajal üldhariduskoolides õpilaste arvu vähenemine.

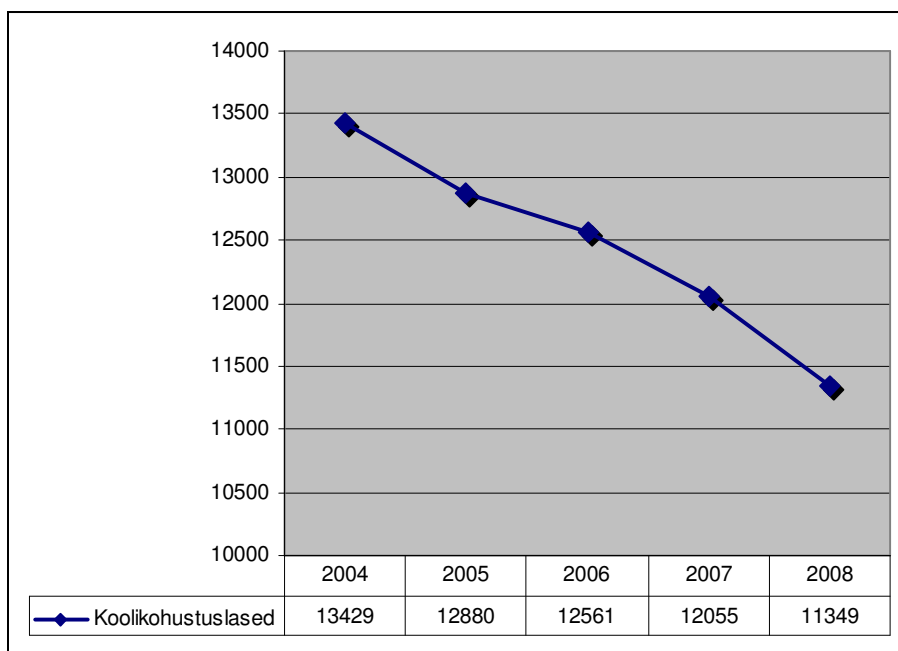
Lasteaedades on suurenenud mujalt Tartusse käivate laste arv 2004-2008 aastatel 1,5 korda. Sama perioodil on suurenenud ka mujalt Tartu üldhariduskoolides käivate õpilaste arv, tõus on ligi 1,3 korda.

Joonis 19. Tartu lasteaedade ja üldhariduskoolide õpilaste arv
(Allikas: Tartu linnavalitsuse haridusosakond)

Joonis 20. Tartu haridusasutustesse väljastpoolt linna tulnud õppurite arv
(Allikas: Tartu linnavalitsuse haridusosakond)

Joonis 21. Koolikohustuslaste arv
(Allikas: Tartu linnavalitsuse haridusosakond)

Tartut iseloomustab jätkuv koolikohustuslaste arvu langus.

2.3.2. Laste ja noortega tegelevad asutused

Tabel 25. Noorsootöölase tegevuse võimalused ja neis osalejad

Tegevuskohad ja osalejad	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Huviklubide arv/harrastajate arv	30/174	2	38/1956	49/3009	41/1646	32/1936	34/194
Noortekeskuste arv (MTÜ)	8	7	9	9	8	3	
Noortekeskuste arv (munitsipaalasutused)	2	2	2	2	2	2	
Laagrites osalejaid (vaba aja, vähekindlustatud perede lastele suunatud, töökasvatuslikud laagrid)	4335	3426	3171	3077	2448	1807	
Õpilaste arv munitsipaalhuvikoolides	795	795	795	795	795	795	
Õpilaste arv erahuvikoolides	763	838	866	866	929	1039	
Noorsootööprojektid	62	58	75	77	76	83	

Allikas: Tartu LV kultuuriosakond

Tabel 26. Spordiga tegelemise võimalused

Sportimispaik	Arv	
	2007	2008
Spordisaalid	56	57
Staadionid	14	14
Siseujulad	5	6
Looduslikud supluskohad	3	3
Tervisespordirajatised	8	8
Uisuväljakud	6	3
Suusarajad	3	3

Allikas: Tartu LV kultuuriosakond

Tabel 27. Spordiklubid ja harrastajad

Klubid ja harrastajad	2007	2008
Spordiklubide arv	160	161
Sh linna poolt rahastatavad noortesportklubid	54*	56*
Harrastajaid noortesportklubides	6673	6652
Linnalt toetust saavate õpilaste arv	4500	4600

* sh 2 eraspordikooli

Allikas: Tartu LV kultuuriosakond

Sotsiaalhoolekande valdkonnas tegelevad laste ja noortega järgmised asutused:

Tartu Laste Turvakodu, MTÜ Anni Mängumaa -tugiisik puuetega lastele ja perele,

MTÜ Maarja Tugikeskus -ajutine hoideteenus puuetega lastele

MTÜ Händikäpp -kooliabistaja teenus

OÜ Tartaline -koolitranspordi teenus

MTÜ Laste Tugikeskus -vägivalda all kannatavate laste ja pereliikmete nõustamine

MTÜ Tartu Lastekaitse Ühing -lapse ja pere tugiisiku teenus

MTÜ Hea Algus -perekülastusteenus

MTÜ Pride-Est -kasuperede koolitusteenus

Lastekodud:

Tartu Väikelastekodu "Käopesa", MTÜ Vahtramägi lastekodu Mäe-kodu, SA Kivistiku

Lastekodu, MTÜ Tartu Koidu Keskus, MTÜ Tartu Kristlik Noortekodu

2.3.3. Lastele ohutu elu- ja õpikeskkond

Ülekäigurajad

Tartu linnas on ca 400 ülekäigurada. Need on korralikult tähistatud nii liiklusmärkidega, kui ka tänavakattemärgistusega. Tänavamärgistuses kasutatakse valdavalt plastikut, mis püsib kauem, kui värv ja on autojuhtidele silmatorkavam. Aastas uuendatakse ja parandatakse teekattemärgistust ca 200 ülekäigurajal.

87 koolide ja lasteaedade läheduses olevad ning käidavamad ülekäigurajad on saanud erivalgustuse, st lisaprožektorit mis valgustab eredamalt ülekäiguraja ja selle servas oleva kõnnitee osa, kus jalakäija on enne sõiduteele astumist. Igal aastal lisatakse neid erivalgusteid ülekäiguradadele ning eesmärk on nendega varustada enamuse ülekäiguradasid.

Mänguväljakud

Tartu avalikes parkides ja haljasaladel on alates 2000 aastast rajatud või põhjalikult renoveeritud 12 suuremat ning 4 väiksemat mänguväljakut, kus kõik mänguvahendid vastavad neile ohutusnõudeid kehtestavale direktiivile EN1176. Mänguväljakutel on tagatud hooldus, ohutuse kontroll ja vajalike paranduste operatiivne teostamine.

Viimasel kolmel aastal on igal aastal ehitatud üks suurem mänguväljak (Tähtvere, Sõbra, Veeriku), mille avamine toimus lastekaitsepäeval (1.juuni). Lisaks on mänguväljakud ka lasteaedade ja koolide territooriumitel.

Probleemiks on kortermajade ümbruses olevad mänguväljakud, mis on majade puhastusaladel ja mida hooldatakse halvasti, need lagunevad ning võivad endast kujutada ohte.

2.3.4. Kooli/lasteaia terviseteenuse olemasolu

Igas koolis ja lasteaias on tervishoiuteenuse osutaja olemas. Lasteaias on tervishoiutöötaja asutuse koosseisuline töötaja.

Koolitervishoiuteenuse osutamist Tartu linnas kirjeldab allolev tabel.

Tabel 28. Koolitervishoiuteenuse osutajad

Koolitervishoiuteenuse osutaja	Kool
Tartu Koolitervishoiu OÜ	Hugo Treffneri Gümnaasium
	Miina Härma Gümnaasium
	Tartu Annelinna Gümnaasium
	Tartu Descartes'i Lütseum
	Tartu Forseliuse Gümnaasium
	Tartu Herbert Masingu Kool
	Tartu Karlova Gümnaasium

	Tartu Kesklinna Kool
	Tartu Kivilinna Gümnaasium
	Tartu Kommertsgümnaasium
	Tartu Kroonuaia Kool
	Tartu Kunstigümnaasium
	Tartu Maarja Kool
	Tartu Mart Reiniku Gümnaasium
	Tartu Raatuse Gümnaasium
	Tartu Tamme Gümnaasium
	Tartu Veeriku Kool
	Tartu Vene Lütseum
	Tartu Emajõe Kool
	Tartu Katoliku Kool
	Tartu Erakool
OÜ Tartu Kesklinna Perearstikeskus	Tartu Kutsehariduskeskus
	Kristlik Kool
	Tartu Hiie Kool
	Tartu Kunstikool
	Heino Elleri nim. Tartu Muusikakool
FIE Anne Silbaum	Tartu Waldorfgümnaasium

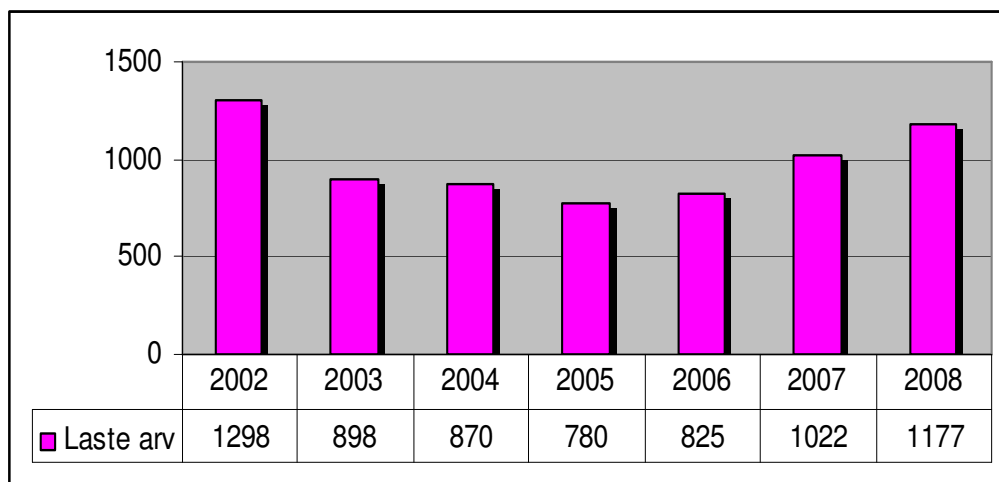
Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond

2.3.5. Tartu linnavalitsuse initsiatiiv ja toetused tagamaks teenuste kättesaadavus.

Sotsiaalhoolekande valdkonnas tagamaks teenuste kättesaadavus on töötatud välja:

- Lasteaia kohatasu toetuse taotlemine;
- Toitlustamise toetuse taotlemine;
- Ühekordne sotsiaaltoetus hädavajalike kulude osaliseks katmiseks;
- Hooldajatoetuse maksmine puudega lapse hooldajale;
- Alaealise hooldamine perekonnas;
- Eestkoste seadmine lapsele;
- Laste suunamine asenduskodusse.

Koolides on võimalik paigutada laps pikapäevarühma. Pikapäevarühma võimalust kasutatakse aktiivselt. Seda iseloomustab ilmekalt joonis 22.

Joonis 22. Pikapäevarühma laste arv
(Allikas: Tartu linnavalitsuse haridusosakond)

Tabel 29. Noortesport ja rahastamine

Klubid, osalejad ja rahastamine	2002	2004	2006	2008
Spordiklubide ja neis osalevate noorte arv				
Klubide arv	50	54	58	54
Rahastatavate noorte arv	4 039	5407	4500	4600
Rahastamine				
Koha maksumus/pearaha, tuh. kr	2,7/1,2	2,5	3,0	3,5
Spordibaaside toetus, tuh kr	270			
Koolispordi toetus, tuh kr	60	100	125	170
Kullafond, tuh kr	150	150	500	500
Eelarve kokku, tuh kr	9 531	11 200	11 750	14 100

Allikas: Tartu LV kultuuriosakond

Invaspordiga tegelevad spordiklubid saavad linnalt maksimaalse määraga noortesporti toetust. Toetatakse 2 spordiklubi: Vaegkuuljaid ja -nägijaid. Uued spordirajatised on rajatud invanõuetele vastavalt (kaldteed, invaliftid-tõstukid, jm). Kuni 20% spordiklubi nimekirja kantud lastest, kes on vähekindlustatud peredest saavad tasuta osaleda huvitegevuses.

Tabel 30. Noorsootöö valdkonna rahastamine, tuh krooni

Valdkond	2004	2005	2006	2007	2008
Noorsooprojektid	1 115	496	665	765	1 030
Noorte huviklubid	1 680	1 819	2 289	2 529	2 651

Avatud noortekeskused (MTÜ)	470	825	1 185	1 285	1 414
Noortekeskused (munitsipaal)	2 030	2 054	2 200	2 560	2 797
Projektlagrid	964	964	1 064	1 138	1 195
Kokku:	6 259	6 158	7 402	8 278	9 087

Allikas: Tartu LV kultuuriosakond

Tabel 31. Kultuuriasutuste, nende kohtade ja külastajate arv

Asutused, kohad, külastajad	2004	2005	2006	2007	2008
Teatrisaale	4	3	3	4	4
neis istekohti	1 390	1 340	1 340	1 490	1 490
külastusi	156 900	162 400	158 500	138 000	157 000
Kinosaale	3	3	3	3	8
neis istekohti	508	478	478	578	1 271
külastusi	136 200	128 000	186 000	226 600	292 800
Muuseumid	18	18	16	17	17
külastusi	237 000	264 000	259 000	264 000	290 000
Rahvaraamatukogused	4	4	4	4	4
külastusi	572 500	643 700	631 300	588 000	615 000

Allikas: Tartu LV kultuuriosakond

2.3.6. Koolilaste tervisekäitumine

Tartu Koolitervishoiu OÜ poolt koolides õpilaste terviseküsitlused ja tervisekontrollid annavad väikese ülevaate 11-15 aastaste Tartu kooliõpilaste tervisekäitumisest.

Tabel 32. Ülekaalusisus 11, 13 ja 15-aastaste õpilaste hulgas

Ülekaalusised õpilased	2006			2008		
	11a	13a	15a	11a	13a	15a
Õpilaste arv	782	1379	1534	1003	870	1205
Ülekaalusiste arv	87	110	122	128	85	103
Ülekaalusiste %	11,13	7,98	7,95	12,76	9,77	8,55

Allikas: Tartu Koolitervishoiu OÜ

On märgata kõikides vanuserühmades ülekaalusiste laste arvu tõusu võrdlusena 2006 ja 2008 aastatel.

Tabel 33. Tervisesport 11, 13 ja 15-aastaste õpilaste hulgas

Trennis/spordiringides osalemine (% küsitluses osalenutest)	2006			2008		
	11a	13a	15a	11a	13a	15a
Poisid	76,6	57,5	53	68,9	65	49,8
Tüdrukud	70,1	49,3	41	60,2	60,8	47,7

Allikas: Tartu Koolitervishoiu OÜ

On märgata aastatel 2006-2008 aastate võrdluses kehalise aktiivsuse mõningast tõusu kooliõpilaste hulgas. Poisid on mõnevõrra kehaliselt aktiivsemad kui tüdrukud. Kuid rahul ei saa olla, et trennis käib vaid 50% noortest.

Tabel 34. Suitsetamine 11, 13 ja 15-aastaste poiste hulgas

Suitsetamine posite hulgas	2006			2008		
	11a	13a	15a	11a	13a	15a
Suitsetamine (olen proovinud) (%)	25,3	54	56	22,8	45,1	45,5
Suitsetamine (ei ole proovinud) (%)	74,7	39	14	76	46,3	28,7

Allikas: Tartu Koolitervishoiu OÜ

Tabel 35. Suitsetamine 11, 13 ja 15-aastaste tüdrukute hulgas

Suitsetamine tüdrukute hulgas	2006			2008		
	11a	13a	15a	11a	13a	15a
Suitsetamine (olen proovinud) (%)	13,4	44	48,7	15,9	38,8	48,3
Suitsetamine (ei ole proovinud) (%)	75,6	56	35,9	80,9	55	31,8

Allikas: Tartu Koolitervishoiu OÜ

2.4. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND

Inimest ümbritsev keskkond mõjutab tervise seisundit sageli enam, kui seda tajutakse. Elu-, töö- ja õpikeskkonda võivad sattuda erinevad ohutegurid (keemilised, füüsilised, bioloogilised) peamiselt toodetest, ehitistest, rajatistest, sõidukitest ja ettevõtetest. Elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevate ohutegurite negatiivne mõju võib ilmnedas alles aastate pärast. Sageli mõjutab inimese tervist samal ajal mitu keskkonnast tulenevat ohutegurit. Seega on keskkonna mõju tervisele kompleksne ning sõltub nii keskkonnategurite iseloomust kui ka ajast, mille jooksul nad tervist mõjutavad.

Inimese igapäevase töö-, õpi- ja elukeskkonna korraldus määrab suuresti tema psühhosotsiaalse heaolu ja tervisliku seisundi. Kvaliteetne joogivesi, puhas õhk, ohutu ja täisväärtuslik toit ning head elu- ja töötingimused kindlustavad hea tervise ja tööjõudluse.

2.4.1. Huvitegevuse ja vaba aja veetmise kohad

Tartu linnavalitsus on loonud võimaluse kõigile huvitegevuse korraldajatele endast teada anda Kultuuriakna (kultuuriaken.tartu.ee) vahendusel. Info sisestamine on kõigile tasuta.

Noorsootöös: huviringid – 34 teenusepakkujat, 1947 osalejat; noortekeskused – 5 teenusepakkujat, kuus keskmiselt 744 noort, millele lisandub väljaspool keskust avatud noorsootöös osalenud noorte arv; huvikoolid – 11 teenusepakkujat, 1834 osalejat.

Spordisaale 57, staadione 14, siseujulaid 6, looduslike supluskohti 3, terviserajad 8, uisuväljakuid 3, suusaradu 3. Spordiklubide arv Eesti spordiregistri põhjal 161. Spordiklubides harrastajaid 14 116 tartlast.

Positiivne trend on külastajate arvu igaaastane kasv, eelkõige tervisesportlaste osas. Noorsportlaste arv on enam-vähem sama. Tervisespordiüritustel osalejate arvu kasv aastas ~10%.

Probleemiks on tippajal (kell 16.00-20.00) sportimispaikade nappus ja ülerahvastatus.

2.4.2. Üldkasutatavad spordirajatised, terviserajad ja haljasalad

Elanike juurdepääsu väli-tervisespordi paikadele ja avalikele haljasaladele on analüüsinud T. Teder uuringus Juurdepääs kohalikele põhiteenustele ja avalikele haljasaladele.

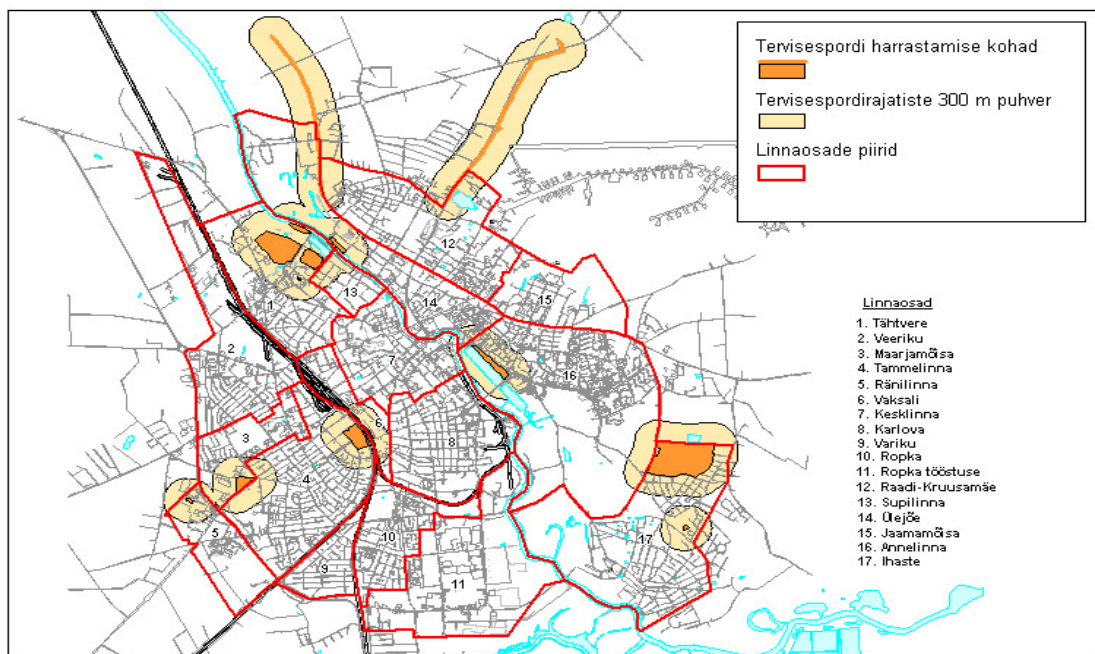
Tartus on tervisesporti võimalik välitingimustes harrastada 11 kohas, lisaks oli uuringusse lülitatud aastaringselt kasutatav Lõunakeskuse uisuväljak. Tegeleda saab nii kõndimise, jooksmisega, rattasõiduga, rulluisutamise, pallimängudega, suusatamisega kui ka uisutamise.

Uuringus olid vaatluse all järgmised tervisesportimise paigad:

1. Tamme staadion
2. Tähtvere spordipark
3. Tähtvere puhkepark
4. Dendropark
5. Anne kanali ümbrus
6. Lõunakeskuse uisuväljak
7. Emajõe mõlemad kaldad
8. Wiiralti parkmets
9. Kiigemäe metsa spordiala
10. Sanatooriumi park
11. Vana-Narva mnt kergliiklustee (Raadi park-Kõrveküla)
12. Tartu-Jõgeva mnt kergliiklustee

Tervisesportimise kohad asuvad Tartus eelkõige linna ääres, kus elab vähem inimesi ning seetõttu on ka tervisespordi paikade 300 meetri raadiuses hõlmatud ainult 8% elanikest (joonis 23). Arvatavasti kasutab tervisespordi paikasid rohkem inimesi, kui analüüsi tulemus näitab. Inimesed tulevad väljakujunenud sportimiskohtadesse trenni tegema ka teistest linnaosadest.

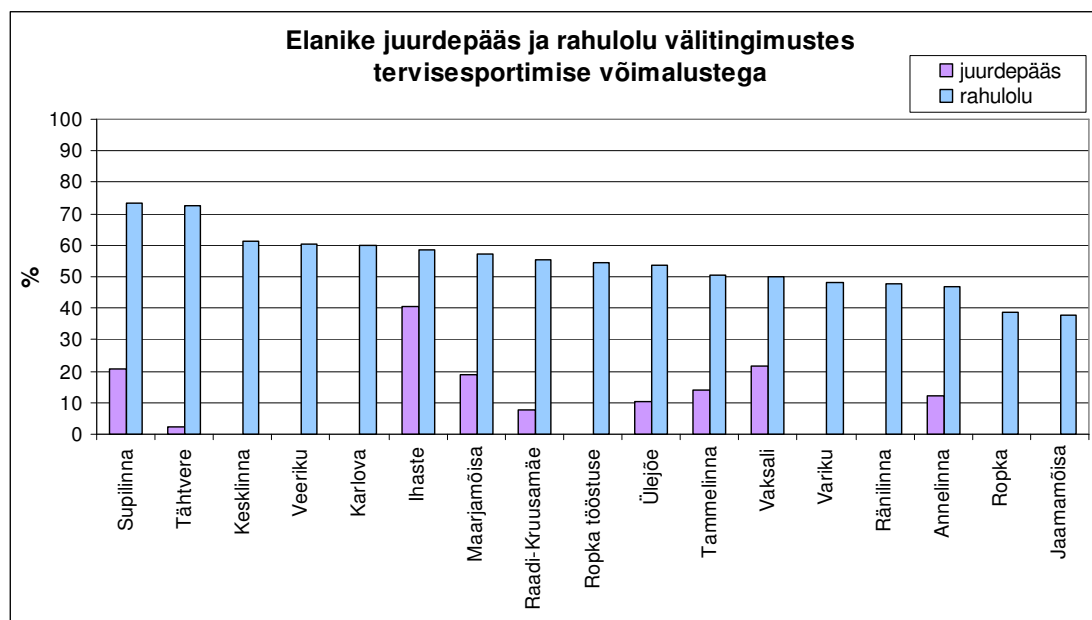
Kuna 2004. aastal tervisespordi paikade juurdepääsu ei analüüsitud, siis võrdlusmaterjaliks saab kasutada ainult uuringust „Tartu ja tartlased” saadud tulemusi. Välitingimustes tervisesportimise võimalustega on kõige rahulolevamad Supilinna ja Tähtvere linnaosa elanikud (elanike rahulolu ületab 70%). Tervisesportimise võimalustega on kõige vähem rahul Ropka ja Jaamamõisa linnaosa elanikud (rahulolu alla 40%).

Joonis 23. Avalikuks kasutamiseks mõeldud väli-tervisespordi paikade asukohad ja nende ümber jääv 300 m puhvertsoon.

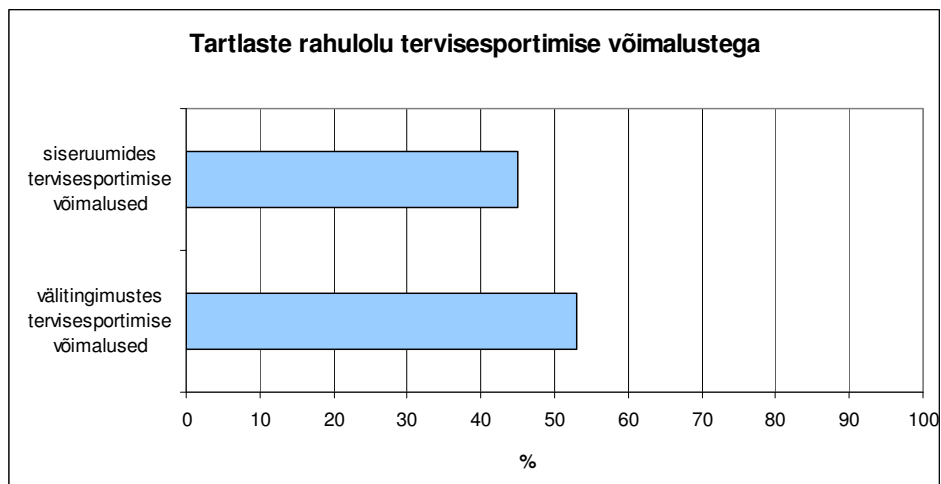
Joonisel 24 on toodud tervisespordi paikade 300 meetri raadiuses elavate inimeste osakaal linnaosade kaupa. Väli-tervisespordi rajatiste 300 meetri mõjutsoon ulatub 9 linnaossa. Enamus tervisespordi paikad asub linnaservas, kus elab suhteliselt vähe inimesi ja nende paikade otsene mõju inimeste hõlmatusel jääb väikeseks. Kõige rohkem elanikke on väli-tervisespordi paikade ümber hõlmatud Ihaste linnaosas. Seal asuvad Wiiralti parkmets ja Kiigemäe metsa spordiala. Võrreldes teiste linnaosadega on pisut suurem juurdepääs ka Supilinna ja Vaksali linnaosades. Supilinna ulatub tegelikult Tähtvere linnaosa paikneva Tähtvere spordipargi mõju ning Vaksali linnaossa Tammelinnas paikneva Tamme staadioni 300 meetri raadius.

Uuringu „Tartu ja tartlased” andmetel on välitingimustes tervisesportimise võimalustega kõige rahulolevamad Supilinna ja Tähtvere linnaosa elanikud (üle 70%). Kõige vähem on rahul Ropka ja Jaamamõisa linnaosa elanikud (rahulolu alla 40%).

Joonis 24. Avalikuks kasutamiseks mõeldud väli-tervisespordi paikade 300 m puhvertsoonis elavate inimeste osakaal (%) 2009. aastal ja elanike rahulolu linnaosade kaupa. Rahulolu andmed on pärit küsitlusuuringust „Tartu ja tartlased” 2008.

Küsitluse „Tartu ja tartlased” tulemuste põhjal saame võrrelda nii välitingimustes kui ka sisetingsimustes sportimisvõimalustega rahulolijaid. Joonisel 25 on toodud tartlaste rahulolu, kust on näha, et välitingimustes sportimise võimalustega on rahul 53% ja siseruumides sportimise võimalustega 45% tartlastest. Rahulolu 5-pallilisel skaalal (1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul) hinnati nii välitingimustes kui sisetingsimustes tervisesportimist suhteliselt sarnaselt keskmise tulemusega (vastavalt 3,7 palli ja 3,6 palli).

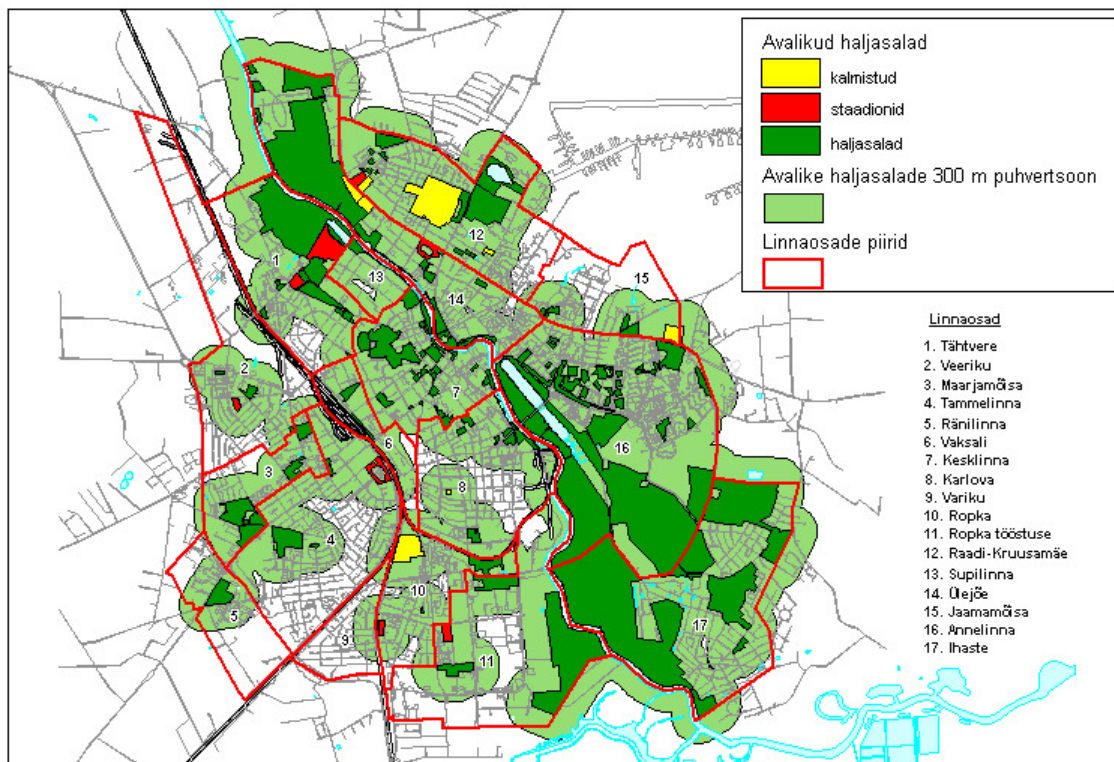

Joonis 25 . Rahulolu tervisesportimistingimustega, rahulolijate % (allikas: „Tartu ja tartlased”, 2008).

Avalikeks haljasaladeks loetakse alasid, mida linnaelanikud saavad kasutada vaba aja veetmiseks – puhkuseks, mängimiseks, sportimiseks ja teiste inimestega suhtlemiseks. Avalik haljasala ei pruugi olla ainult selline ala, mis on planeeringuga määratud haljasalaks vaid need võivad olla ka inimeste poolt kujundatud ja aja jooksul avalikuks kasutamiseks kujunenud alad.

Tartu linnas on haljasalaid kokku 138 ja pindalalt moodustavad need 866,3 hektarit. 2004. aastal oli Tartus haljasalaid kokku 88 ja nende pindala oli 824,8 hektarit. See, et haljasalade üldpindala on suurenenud vähesel määral, aga haljasalade koguarv kasvanud 50 võrra, on tingitud asjaolust, et analüüsi kaasati ka väikesed haljasalad, mida kasutatakse inimeste poolt igapäevaselt puhkealadena. Need paiknevad peamiselt Annelinna ja Raadi-Kruusamäe linnaosades.

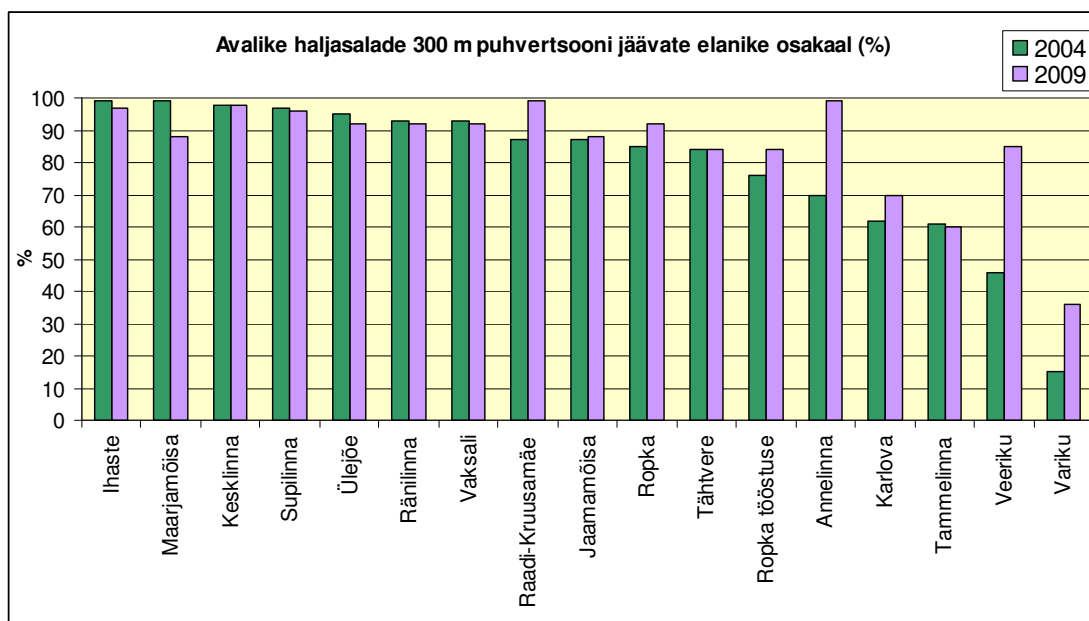
Haljasalaid on arvuliselt kõige rohkem Annelinnas (kokku 28) ja Kesklinnas (kokku 23). Pindalalt on neid kõige rohkem aga Ihastes, hõlmates enda alla üle poole linnaosa pindalast. Haljasalaid napib peamiselt Emajõe paremkaldal olevates linnaosades – Tammelinnas, Karlovas ja Varikul. Osades neist kompenseerib avalike haljasalade puuduse linnaosas olev suur väikeelamute arv, kus inimesed saavad puhkuseks kasutada oma aedasid.

Joonis 26. Avalike haljasalade paiknemine ning nende asukoha ümber jääv 300 m puhvertsoon.

Joonisel 26 on toodud avalikuks kasutamiseks mõeldud Tartu linna haljasalad ja nende ümber jääv 300 m puhvertsoon. 2009. aastal elas 88% Tartu linna elanikest haljasalade 300 m puhvertsoonis. 2004. aastal elas avalikuks kasutamiseks mõeldud haljasalade 300 m puhvertsoonis 79% tartlastest.

Joonisel 27 on esitatud avalike haljasalade 300 meetri puhvertsooni jäävate elanike osakaal linnaosade kaupa 2004. ja 2009. aastal. Peaaegu kõigil Raadi-Kruusamäe (99%), Annelinna (99%), Kesklinna (98%), Ihaste (97%) ja Supilinna (96%) linnaosades elanikel oli 2009. aasta seisuga juurdepääs naabruskonnas asuvatele haljasaladele. Kõige probleemsem piirkond on Variku linnaosa, kus nii 2004. kui ka 2009. aastal oli juurdepääs avalikele haljasaladele kõige väiksem. 2009. aastaks on juurdepääs küll tõusnud 2004. aasta 15%-lt 36%-ni, aga siiski jääb juurdepääs avalikele haljasaladele selles linnaosas väga madalaks. Pealegi pole Variku linnaosas endas ühtegi avalikuks kasutamiseks mõeldud haljasala. Elanike hõlmatus protsent selles linnaosas tuleb kõrval linnaosades asuvatest haljasaladest, mille 300 meetri mõjuala ulatub ka Variku linnaosa elanikeni. Madalam elanike hõlmatus on jätkuvalt ka Tammelinnas (2004. aastal 61% ja 2009. aastal 60%) ja Karlovas (2004. aastal 62% ja 2009. aastal 70%), kuigi Karlovas on elanike osakaal pisut tõusnud. Samas Variku, Tammelinna ja Karlova linnaosades on domineerivaks elamutüübiks väikeelamud, mille elanikud saavad vaba aja veetmiseks ja õues olemiseks kasutada ka oma aedasid.

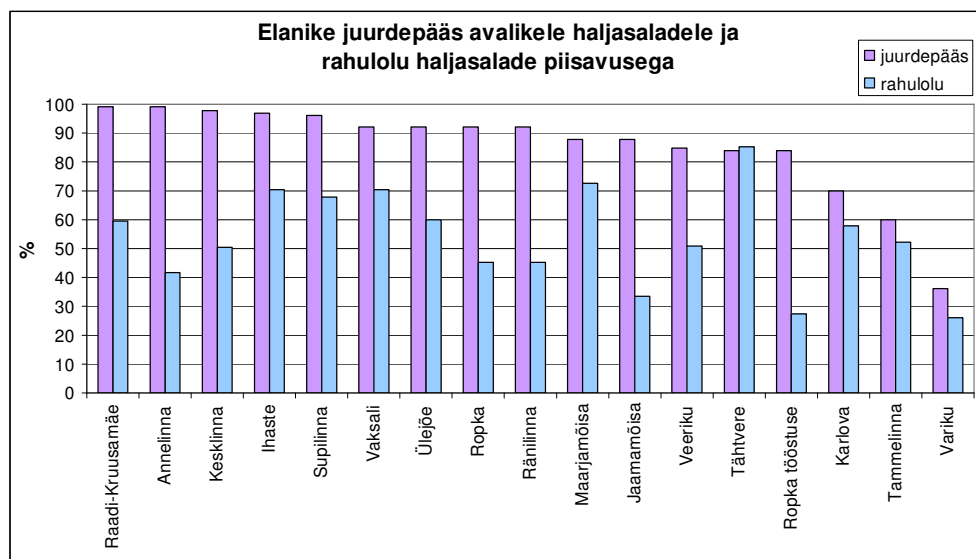

Joonis 27. Avalike haljasalade 300 m puhvertsooni jäävate inimeste osakaal (%) 2004. ja 2009. aastal linnaosade kaupa.

Küsitluse „Tartu ja tartlased” tulemustest saame teada elanike rahulolu haljasalade olukorraga ja piisavusega. Peaaegu kõigis linnaosades on elanike rahulolu haljasalade piisavusega palju madalam, kui tegelik elanike hõlmatus haljasalade 300 meetri raadiuses näitab (joonis 28).

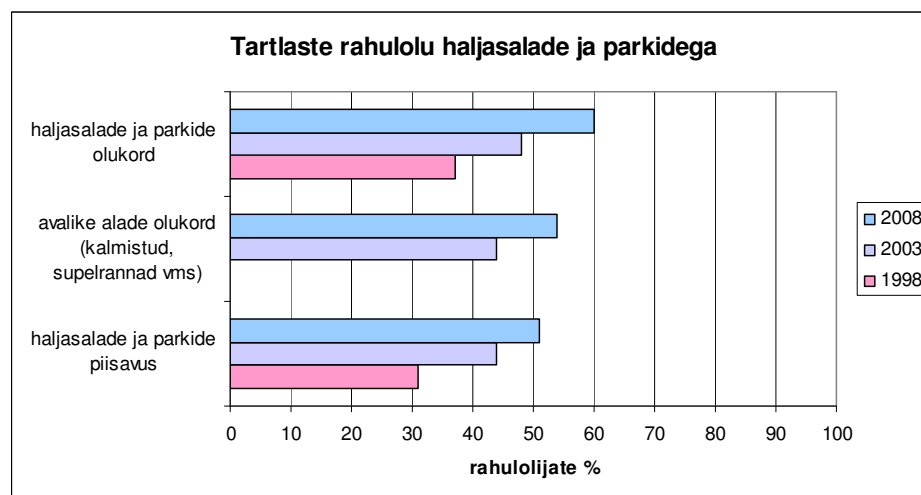
Rahulolu ja tegelik juurdepääs haljasaladele langevad kokku ainult Tähtvere linnaosas, kus rahulolu on isegi natuke suurem, kui tegelik juurdepääs haljasaladele.

Haljasalade külastamise võimalus oma elukohast 300 meetri raadiuses on tagatud 88%-le Tartu linna elanikele. See ei tähenda aga, et kõik linnas olevad haljasalad on intensiivselt elanike poolt kasutuses. Inimeste rahulolu haljasalade piisavusega võib mõjutada ka haljasalade kvaliteeti. Inimesed tahavad, et nende linnaosas oleks rohkem kvaliteetseid haljasalaid. Mitmed omadused mõjutavad nii haljasalade kvaliteeti, mitmekesisust kui ka kasutust. Mõned haljasalad on oma lisaväärtuste poolest atraktiivsemad ja sellest tingitud ka elanike poolt rohkem kasutatavamad kui teised.

Joonis 28. Avalike haljasalade 300 m puhvertsooni jäävate inimeste osakaal (%) 2009. aastal ja elanike rahulolu haljasalade piisavusega. Rahulolu andmed on pärit küsitlusuuringust „Tartu ja tartlased” 2008.

Küsitluse „Tartu ja tartlased” põhjal selgus, et haljasalade, parkide ja avalike alade (kalmistud, supelrannad vms) olukorraga rahulolijate hulk on aasta aastalt natukene tõusnud, jäädes 2008. aastal 50-60% vahele (joonis 29). Arvestades, et 2009. aastal oli 88%-le Tartu elanikele avalikud haljasalad kodulähedalt kättesaadavad, on haljasalade ja parkide piisavusega rahul suhteliselt vähe tartlastest ehk kõigest 51%. Ka haljasalade ja parkide piisavusega rahulolijate protsent on aastatega pisut tõusnud. Uuringu „Tartlane ja keskkond” põhjal oli nii 2001. kui ka 2006. aastal keskmisest suurem probleem haljasalade seisundi ja piisavusega Variku, Ränlinna ja Annelinna linnaosades ning keskmisest väiksem Tähtvere linnaosas.

Joonis 29. Tartlaste rahulolu haljasalade ja parkide olukorraga (allikas: „Tartu ja tartlased”, 2008). 1998. aastal elanike rahulolu avalike alade olukorraga ei uuritud.

2.4.3. Transport ja teedevõrk

Ühistransport

Ühistranspordiga on kaetud 27,4% tänavavõrgustikust. Tartus on 27 bussiliini ja ühtekokku läbitakse aastas 3 522 000 liinikilomeetrit. Busside intervall on kõige tihedamal liinil 16 minutit ja kõige pikem intervall on 1 tund ja 10 minutit. Maksimaalselt on tipptunnil korraga sõitmas 49 bussi, millest 16 on madalapõhjalised bussid, mis hõlbustavad vaegliikujate liikumist ja lapsevankrite kasutamist. Tartus on 271 bussipeatust, millest 60% on varustatud ootepaviljonidega.

Transpordi intensiivsus

Tartu linna tänavad on erineva liiklusintensiivsusega. Osadel tänavatel (eriti sildade lähedustes) on tipptunnil loendatud üle 3000 sõiduki/tunnis (Sõpruse sillal 3300 Võidu sillal 3100) ja samas on ka palju tagasihoidlikumate koormustega tänavaid. Tartut läbivat transiitliiklust hindavad loendused tagasihoidlikuks (ca 5% linna liiklusest on transiitliiklus), valdav on ikkagi linnasisene ja lähivaldadega ühendav liiklus.

Tänavavalgustus

Tartu Linna tänavate üldpikkus on 334 km, nendest on valgustatud 318 km, ehk 95%.

Tänavatel, parklates ja parkides on orienteeruvalt 11 000 valgustit, mida juhitakse 149 valgustuskilbi kaudu. 98% valgustitest on varustatud kaasaegsete kõrgrõhu Na – valgusallikatega.

Valgustite põlemise aeg sõltub väga palju aastaajast. Valdavalt on valgustite põlemine reguleeritud nii, et see sütib ca 10 minutit peale päikse loojumist ning kustub ca 30 minutit enne päikse tõusu.

Rohealad

Tartu linna maabilansis on parke ja haljasalaid 390,3 ha ehk siis 10,1% linna pindalast. Otseselt linna hoolduse all on 315 ha haljasalaid. Osad haljasalad võivad olla ka teiste asutuste või organisatsioonide hooldada (nagu näiteks kõrgkoolid, TÜ Kliinikum jt) või on siis osad alad looduslikud ning hooldamata (Emajõe luht, Kalda tee ja Ihaste tee vaheline ala jne). Tartu on üldjoontes hästi varustatud rohealadega. Mõnedes linnaosades võib olla probleeme avalike haljasaladega (näiteks Tammelinn, kus suured avalikud pargid puuduvad), kuid mis on ise oma olemuselt suurte haljastatud kruntidega aedlinn.

Kergliiklusteed

Kergliiklusteid on Tartus 28,7 km ja valdavas osas on need ka valgustatud. Kergliiklusteede rajamine on üks olulisi linna prioriteete ning nende rajamist soositakse igati. Nende rajamiseks on otsitud abirahastamist mitmetest EL projektidest ning seda on

ka õnnestunud saada. Euroopa Liidu rahastamisel rajatakse kergliiklusteed kesklinnast Võru suunas (kuni linna piirini) ja ühendatakse Ihaste linnaosa kesklinnaga. Samuti on EL abiprogrammide rahastamisega järgnevas kaheks aastaks Tartu Linnavalitsuses tööl kergliiklusteede koordinaator, kelle üheks tööülesandeks on lahendada olemasolevate kergliiklusteede sidumine ühtseks võrgustikuks.

2.4.4. Keskkonna mõjurid

Joogivesi

Tartu linn saab joogivett 25-35 erinevast puurkaevust, mis pumpavad põhjavett neljast erinevast veekihi. Seega ei saa tartlased joogivett ühest stabiilse koostisega veeallikast, vaid veetorudes ja veepuhastusjaamades segunenud erinevate puurkaevude ja erinevate veekihtide seguvett, mille keemiline koostis kõigub suhteliselt laiaades piirides, kuid vaatamata sellele vastab EV-s ja EL-s kehtivatele joogivee normidele (Sotsiaalministri 31.07.2001.a. määrus nr.82, mis on identne Euroopa Liidus kehtivate ISO 98/83/EC normidega).

Missuguste puurkaevude vesi linnaelanike veekraanides parajasti domineerib, sõltub üldisest veetarbimisest antud piirkonnas ning võib seetõttu ka ööpäeva jooksul muutuda.

Avalikud rannad ja supuskohad

Tartus on kolm avalikku supelranda. Kaks supelranda Emajõe ääres (üks vasak- ja teine paremkaldal) ning üks Anne kanali ääres. Kõigis kolmes supelrannas on aastaid olnud tagatud nõuetekohane hooldus ning suplusperioodil (01.juunist – 31.augustini) on päevasel ajal kella 10.00 kuni 20.00 tööl ka rannavalve. Rannavalve ülesanne on tagada rannas nii avalik kord, kui ka tagada supelranna akvatooriumis suplejate turvalisus. Suplusvee kvaliteeti kontrollitakse vastavalt euroopa direktiividele neli korda suplusperioodi jooksul ning viimasel neljal aastal on vesi vastanud suplusvee normidele.

Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus

Tabel 36. Tartu linna reostuskoormus Emajõe

Reostus	2004	2005	2006	2007	2008
Heitvee vooluhulk, tuh.m ³	10 099	9 920	8 919	6 631	5 181
BHT ₇ , t	112	74	72	38	28
Heljum , t	86	85	90	69	49
Üldlämmastik, t	187	102	87	69	51
Üldfosfor, t	13	8	8	5	4

Allikas: Tartumaa Keskkonnateenistus

Heitvee puhastamine

Tabel 37. Ühisveevärk ja kanalisatsioonivõrk

Vee- ja kanalisatsioonivõrku iseloomustavad näitajad	2004	2005	2006	2007	2008
Ühisveevärgi teenuse kasutajate arv	96 000	97 000	97 500	98 295	98 178
Veevärgi pikkus, km	224	229	251	281	305
Kanalisatsioonivõrgu pikkus, km	243	253	281	314	335
Puhastatud reovee osatähtsus tekkinud reoveest, %	98,0	98,0	99,8	99,8	99,9

Allikas: AS Tartu Veevärk

Õhk

Tabel 38. Paiksetest saasteallikatest välisõhku paisatud saasteainete kogused aastas, tonni

Saasteained	2004	2005	2006	2007	2008
Tahked osad	145,6	101,0	98,4	63,1	58,6
Vääveldioksiid (SO ₂)	13,7	24,4	28,8	24,7	30,5
Süsinikoksiid (CO)	417,4	443,0	437,4	379,4	303,8
Süsinikdioksiid (CO ₂)	71 253,3	85 730,3	82 600,6	76 412,8	67 495,2
Lämmastikdioksiid (NO ₂)	102,2	132,1	157,5	138,6	122,7
Lenduvad orgaanilised ühendid (LOÜ)	187,2	296,9	410,5	304,5	289,6

Allikas: Keskkonnaministeriumi Info- ja Tehnokeskus

Jäätmed ja jäätmekäitlus

Nõuetele vastav prügila Lõuna-eesi piirkonnas puudub. Tartu linnal on olemas ümberlaadimisjaam - seal laaditakse jäätmed ümber suurematele veokitele ning transporditakse nõuetele vastavasse jäätmekäitluskohta.

Olemas on jäätmehoolduseeskiri ja jäätmekava, mis on jäätmekäitluses pikaajalise planeerimise aluseks.

Jäätmekäitluse korralduse osas on Tartu linnas sisse seatud korraldatud jäätmevedu, mis peaks ideaalis tagama kõikide jäätmetekitajate liitumise jäätmeveoga. Korraldatud on jäätmete liigiti kogumine – olemas on kogumispunktid ohtlike jäätmete ning pakendite kogumiseks. Linnas tegutseb kaks keskkonnajaama, kus elanikud saavad eriliigilisi jäätmeid üle anda.

Elanike juurdepääs taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktile on analüüsinud T. Teder uuringu Juurdepääs kohalikele põhiteenustele ja avalikele haljasaladele.

Jäätmete liigiti kogumise mõtteks on võimalikult palju materjali suunata uuesti ringlusesse. Sellega mõjutame inimeste tervist ja heaolu ning säästame ja hoiame puhtana oma elukeskkonda. Mida rohkem jäätmeid taaskasutatakse, seda vähem raisatakse ressursse.

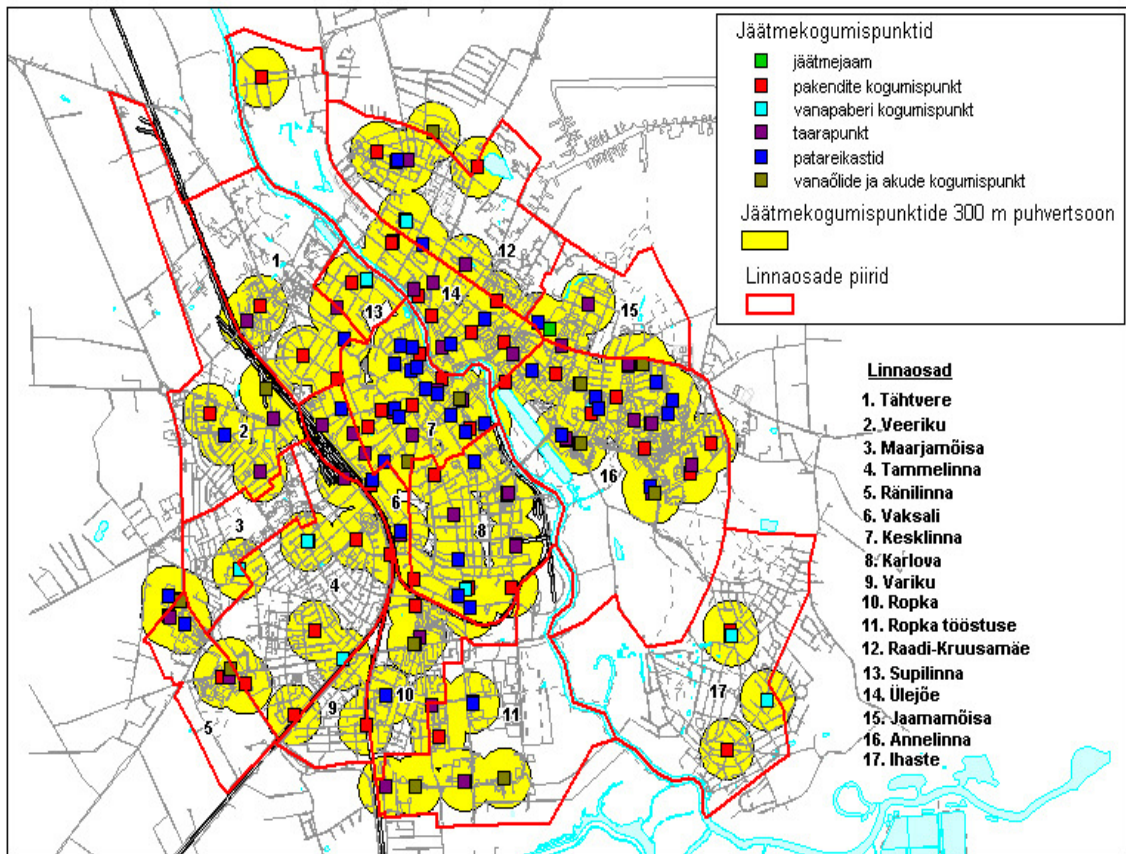
Tabel 39. Avalikuks kasutamiseks mõeldud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktide arv linnaosade kaupa.

Linnaosa	Jäätme- jaamad	Pakendite kogumis- punktid	Vanapaberi kogumis- punktid	Taara- punktid	Patareide kogumis- kastid	Vanaõlide ja akude kogumis- kohad	Kokku
Annelinna		13		9	8	4	34
Kesklinna		6		4	13	2	25
Karlova		6	2	3	4		15
Ülejõe		7		5	2		14
Ropka tööstuse	1	4		3	1	2	11
Raadi- Kruusamäe		5	1	3	2		11
Tammelinna		7	2	1			10
Vaksali		1		4	3		8
Ränilinna		2		3	1	2	8
Ropka		3		2	1	1	7
Tähtvere		3		2	1		6
Veeriku		2		2	1	1	6
Ihaste		4	2				6
Jaamamõisa	1	1		2	1		5
Supilinna		2	1				3
Maarjamõisa		1	1				2
Variku		1					1
Kokku	2	68	9	43	38	12	172

Jäätmete sorteerimise eelduseks on erinevat liiki jäätmete kogumiskohtade või – konteinerite paigutus üle linna haldusterritooriumi. Joonisel 30 on toodud avalikuks kasutamiseks mõeldud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktid linnaosade

kaupa. Taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktide ümber on puhvertsoon, mis näitab kogumispunktide 300 m teeninduspiirkonda.

Tartu linna elanikest 87% elab avalikuks kasutamiseks mõeldud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktide 300 m puhvertsoonis. Samasisulise uuringu alusel, mis koostati 2004. aastal, elas avalikuks kasutamiseks mõeldud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktide 300 m puhvertsoonis 80% tartlastest.

Joonis 30. Avalikuks kasutamiseks mõeldud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunktide asukohad ja nende ümber jääv 300 m puhvertsoon.

Taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumispunkte on võrreldes 2004. aastaga ka juurde tulnud. Kui 2004. aastal oli sarnase uuringu järgi 113 kogumispunkti, siis 2009. aastal juba 172 kogumispunkti.

Hulkuvad loomad

Tartu linn on arendanud lemmikloomade varjupaika Raadil alates 2001. aastast. on 2 Varjupaik asub 2 ha-l, millest 1,5 ha on ümbritsetud 2 m kõrguse betooniaiaga. Tänapäevaks on varjupaigas kokku 7 hoonet kogupindalaga 440,2 m², neist 5 köetavat hoonet kogupindalaga 323,8 m². Koortele on 1500 m² suurune eraldi võrkaiaga piiratud treening

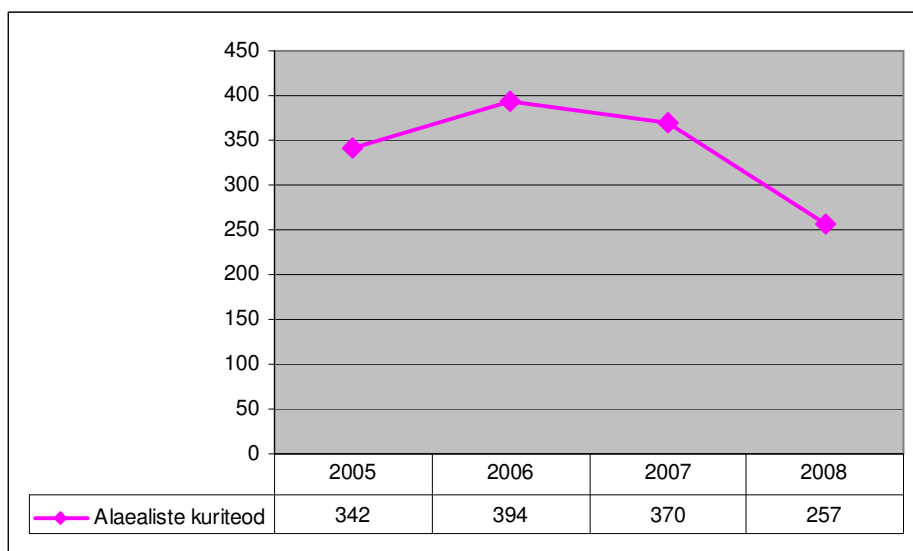
ja jooksuad. Varjupaika arendatakse edasi. Kokku leiti aasta jooksul kogu varjupaika saanud loomadest peremes 96% -le koertest ja 52% -le kassidest. Tartu teeb varjupaiga arendamisel koostööd ka teiste kohalike omavalitsustega.

2.4.5. Kuriteod ja õnnetused.

Tabel 40. Kuriteod Tartus

Kuriteod	2004	2005	2006	2007	2008
Kuritegude arv	3225	3366	3490	4382	3455
..Neist alaealiste kuriteod	346	342	394	370	257
...Varavastaste kuritegude arv	2146	2143	2240	2101	1901
...Isikuvastaste kuritegude arv	99	190	247	302	393
Väärteod	10756	9695	13530	18821	24328
Neist alaealiste väärteod	1263	1334	2018	2236	2749

Allikas: Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuur

Joonis 31. Alaealiste süütegude arv

(Allikas: Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuur)

Alaealiste süütegude arv on 2006 aastast vähenemas, langedes 394 juhult 257-le juhule aastal 2008.a.

Tabel 41. Liiklusõnnetused ja –kuriteod ning nendes kannatanud

Liiklusõnnetused ja -kuriteod	2004	2005	2006	2007	2008
Liiklusväärted	7383	6019	9123	13770	18755
... sh joobes juht	904	774	815	745	570
Inimkannatanutega liiklusõnnetused	204	208	172	177	158
... neis hukkus	2	3	2	4	3
... neis sai vigastada	244	234	204	197	170
... neis joobes juhi osalusel/süül	25	22	14	19	17

Allikas: Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuur

Tabel 42. Tulekahjude ja neis hukkunute arv

Tulekahjud ja neis hukkunud	2004	2005	2006	2007	2008
Arv	671	733	593	565	592
Tules hukkunute arv	5	5	1	1	3

Allikas: Lõuna-Eesti Päästekeskus

2.4.6. Alkoholi müüvad kauplused

Tabel 43 Alkoholi müüvate kaupluste arv

Alkoholi müüvad kauplused	2004	2005	2006	2007	2008
Kaupluste arv		113	114	105	100
Kauplusi 1000 elaniku kohta	0	1	1	1	1

Allikas: Tartu LV ettevõtluse osakond

Tartu linnavolikogu määrus 14.mai 2009.a. nr 117 alusel määratakse koolieelse lasteasutuse, algkooli, põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, huvikooli, noorte- ja projektilaagri kasutuses oleva ehitise vahetus läheduses olevaks piirkonnaks, kus vähese etanoolisisaldusega alkoholise joogi reklaam on keelatud, 150 meetrit eelnimetatud ehitise krundi piirist.

Tartu linnavolikogu 26. märtsi 2009.a. määrusega nr 113 on kehtestatud alkoholise joogi tarbimine avalikus kohas: 15.märtsist kuni 15.oktoobrini on lubatud kasutada Toome nõlva aluse jalgteed ja Ülikooli tänava vahelist tähistatud haljasala piknikukohana, kus on lubatud vähese etanoolisisaldusega (kuni 6 (kaasa arvatud) mahuprotsenti) alkoholise joogi tarbimine.

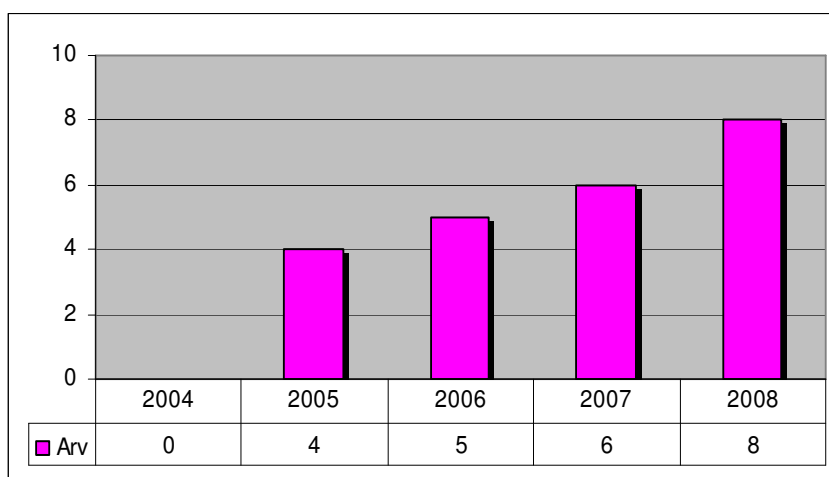
2.4.7. Tervist edendavad töökohad

Tervist edendavate töökohtade ideoloogia sai alguse saanud 1984. aastal Ameerika Ühendriikides. 1996. aastast on moodustatud Euroopa tervist edendavate töökohtade võrgustik (European Network for Workplace Health Promotion – ENWHP). 2005. aastal moodustati ka Eestis tervist edendavate töökohtade võrgustik, mida juhtis 2005. aastal Tervishoiuamet koostöös Tervise Arengu Instituudiga. 2006. aastast koordineerib võrgustikku Tervise Arengu Instituut.

Tervist edendavate töökohtade põhimõte seisneb töökeskkondades terviseohtude vältimises ja töötaja tervise kaitses, töötingimuste kohandamises töötaja võimetele, tervise edendamises ja esmatasandi tervishoius. Arvestada tuleb iga töökoha planeerimisel inimese elukvaliteedi aspektidega, mis tähendab füüsilist, psüühilist ja sotsiaalset heaolu töökeskkonnas, mida ei saa mõõta ainult tööõnnetuste ja kutsehaiguste esinemise põhjal. Töötajad otsivad enam töökeskkondi, kus pööratakse tähelepanu nende elukvaliteedile – olgu see sooja toidu kättesaadavus tööpäeval, tubakavaba keskkond vms. Samuti otsivad töötajad ka organisatsioonide motivatsioonisüsteemidest enda jaoks lisaks rahalistele ressurssidele võimalusi tegeleda kehalise treeninguga.

Tervist edendava töökoha üheks eesmärgiks on vähendada kutsehaiguste ja tööst põhjustatud haiguste osakaalu suurenemist Eestis, seoses sellega tõsta töötajate terviseteadlikkust, tõstes seeläbi töötajate elukvaliteeti ja töövõimet.

Hea töökeskkonna kujundamine eeldab kõigi tööturu osapoolte teadlikkust riskidest. See kõik eeldab koolitamist, teadlikkuse tõstmist ning reaalseid samme edendamistegevuse planeerimisel ning läbiviimisel töökohal ja kogemuste vahetamisel teiste ettevõtetega. Eesmärgiks on vähendada kutsehaiguste ja tööst põhjustatud haiguste osakaalu suurenemist Eestis, seoses sellega edendada meie töötajate tervist, tõstes töötajate elukvaliteeti ja töövõimet.

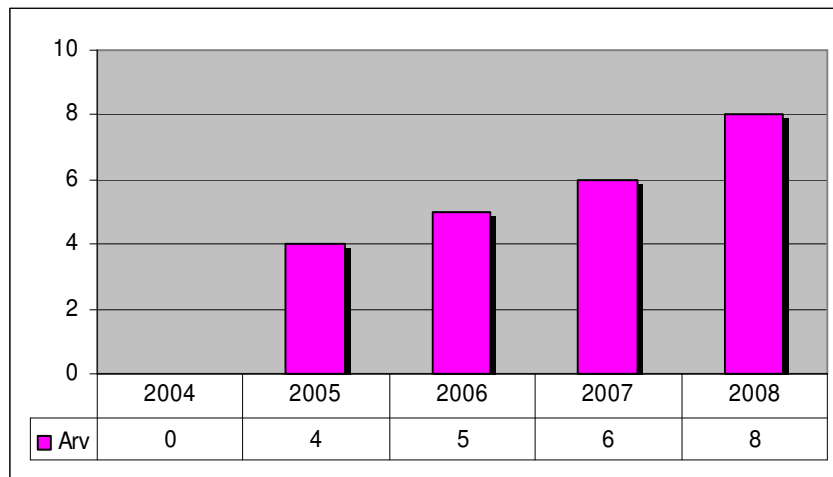
Joonis 32. Tervist edendavate töökohtade arv
(Allikas: Tervise Arengu Instituut)

2.4.8. Tervist edendavad lasteaiad

Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustik hakkas Eestis arenema "Laste ja noorukite riikliku terviseprogrammi aastani 2005" toetusel 2000. aastal.

Võrgustik koosneb vabatahtlikkuse alusel ühendunud lasteaedadest, kes lähtuvad oma töös tervist edendava lasteaia põhimõtetest, on nõus ellu viima Tervist Edendavate Lasteaedade missiooni ning täitma võrgustikuga liitunud asutuste kohustusi.

Tervist edendavate lasteaedade missioon on liita koolieelses eas olevate lastega tegelevate või nende heaolu eest vastutavate täiskasvanute huvid ja eesmärgid lapse arengut ja tervist positiivselt mõjustavatele tegevustele ja nende tegevuste kaudu tagada lastele parem vaimne, füüsiline ja sotsiaalne tervis.

Joonis 33. Tervist edendavate lasteaedade arv
(Allikas: Tervise Arengu Instituut)

2005 aastal võrgustikuga liitunud lasteaiad:

Tartu Lasteaed Krõll, Tartu Lasteaed Sass, Tartu Lasteaed Poku, Tartu Lasteaed Tähtvere

2006.aastal võrgustikuga liitunud lasteaiad:

Tartu Lasteaed Meelespea

2007.a. võrgustikuga liitunud lasteaiad:

Tartu Lasteaed Mõmmik

2008.a. võrgustikuga liitunud lasteaiad:

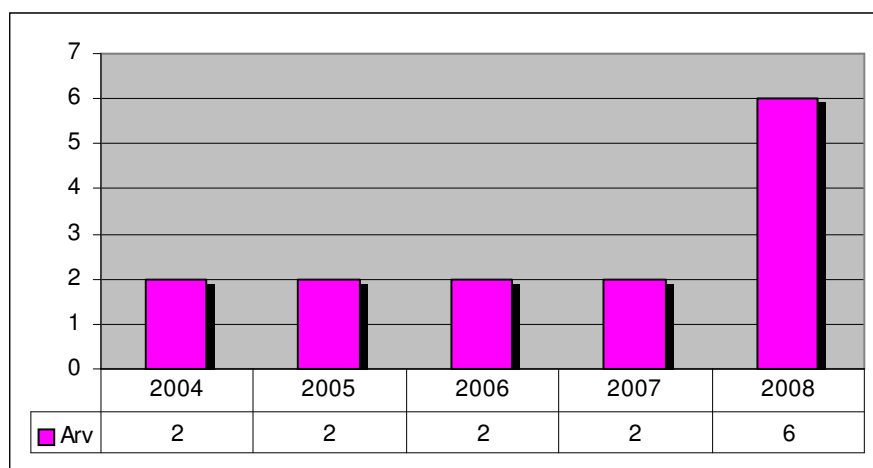
Tartu Lasteaed Ploomike, Tartu Lasteaed Kelluke

2.4.9. Tervist edendavad koolid

Tervist Edendavate Koolide liikumine (ENHPS) sai alguse 1992.a Maailma Terviseorganisatsiooni, Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjoni algatusel. Tervist Edendavate Koolide võrgustik loodi Eestis 1993.aastal MTO initsiatiivil ja toetusel.

Liikumise eesmärgiks on edendada koolides ja ka paikkonnas tervislikku elulaadi ning kujundada turvalist sotsiaalset ja füüsilist keskkonda.

Tervist Edendavate Koolide liikumise ideoloogia toetab terviseteadlikkuse tõusu ning tervisliku eluviisi kujunemist. Tervist edendavate koolide tegevus toetub koostöö ja -tegemise printsiibil füüsilise, sotsiaalse ja vaimse tervise tugevdamise eesmärgil. Tervist edendavate koolide ülesanne on oma tegevuste kaudu järjepidevalt toetada ja kujundada kooli sisemisi kvalitatiivseid muutusi vastavalt väliskeskkonnast tulenevatele mõjutustele, et rajada selline elu- ja töökeskkond, mis arendab ja tugevdab tervist.

Joonis 34. Tervist edendavate koolide arv
(Allikas: Tervise Arengu Instituut)

Tervist Edendavate Koolide võrgustikku koordineerib Tervise Arengu Instituut.

1993.a. liitus võrgustikuga pilootkoolina Tartu Descartes'i Lütseum

2003.a. liitus võrgustikuga Tartu Raatuse Gümnaasium

2008.a. võrgustikuga liitunud koolid:

Tartu tamme Gümnaasium, Tartu Veeriku Kool, Tartu Kroonuaia Kool, Tartu Kivilinna Gümnaasium

2.5. TERVISLIK ELUVIIS

2.5.1. Tervise alase teabe kättesaadavus

KUKU raadiosaade "Spordiaken" 1x kuus, "Kultuuriaken" veebileht, sportimispaikade register ja trükis, spordiklubide register ja trükis aastaringne Tervisesporti propageerivad üritused.

Koostöö Kuku Raadioga, aastas 52 saadet Ole terve!, Tartu linnavalitsuse kodulehel Tervisekalender terviseüritustest, rahvusvahelistest ja eesti tervisepäevadest.

Tervist edendava tegevuse koordineerimiseks Tartu linna Tervisenõukogu, loodud 2006.aastal.

2.5.2. Tervislikku eluviisi toetavad üritused

2008.a 28 erinevat rahvaspordiüritust, nendest 6 olid sariüritused. Lisaks koolide ja lasteaedade spordipäevad. Tervislikke eluviise propageeriv Tartu linna tervisepäev kord aastas, Jalgsi kõndimist propageeriv kampaania "Jalgsi tervise nimel", noorte tervisekonverents "Noored tervisest ja noorte tervis", Tervishoiu aastakonverents.

Tabel 44. Tartu LV tervishoiuosakonna kaudu Tartu linna eelarvest toetatud tervist edendavad projektid

Projekt	Asutus	2004	2005	2006	2007	2008
Südame- ja veresoonehaiguste ennetamine						
Tervisepäev Ropka-Karlova Päevakeskuses	MTÜ Tartu Puuetega Inimeste Koda	5600	5000	10 800	13 200	15 000
Eakate tervisepäev	MTÜ Rahvatervise ja Loodusravi Ühing	4000	3100	2800	5500	4000
Tervis läbi vee	TLPO MTÜ Kodukotus	5000	7000	7000	7000	8000
Tervisesportlaste arstliku kontrolli süsteemi väljatöötamine ja juurutamine spordikompleks "Arena" baasil	FIE Toomas Karu	5000				
Abiks suitsetamisest loobujale	OÜ Taastusravi Koju Kätte	7500				
Terves kehas terve vaim	Tartu Lasteaed Sass	3000				
Liikumine harjumuseks, Liikumine aitab, Kutse liikuma	Tartu Liikumissõprade Selts	2000	2700	5000		
Ujume end terveks	MTÜ Tartu Nägemisvaegurite Arenduskeskus	5000	10 000	12 000	12 000	12 000
Südameklubi	MTÜ Rahvatervise		2000	8000	3600	

	ja Loodusravi Ühing					
Kepikõnd- sobiv treeninguviis eakatele	OÜ Taastusravi Koju Käte		11 000			
Südamenädal	Tartu Karlova Gümnaasium			4400		
Kepikõnni harrastajate terviseteadlikkuse tõstmine	OÜ Tulesäde				10 000	
SVH ennetamine psüühikahäiretega inimeste seas	MTÜ Iseseisev Elu				4500	
Ütle suitsule EI	Tartu Ülikool, arstiteaduskond				5800	
Tervis läbi liikumise ja vee	MTÜ Tartu Reumaühing				5500	6000
Eakate spordimängud	MTÜ Rahvatervise ja Loodusravi Ühing					6000
Tervislike eluviiside väärtustamine vanemas eas	Klubi Hõbehelk, MTÜ Tartu Puuetega Inimeste Koda					13 000
Terviseüritused/tervisekasvatust						
Tartu laste terved hambad	Tartu Ülikooli Stomatoloogia kliinik	18 200	20 000	18 000		8000
Mängides tervete hammaste juurde	Tartu Ülikooli Stomatoloogia kliinik				19 000	
Terviseedendusliku töö tõhustamine Tartu linna vene koolides	Tartu Ülikooli Spordibioloogia ja Füsioteraapia Instituut	15 900	17 900			
Terviseedenduslik ja tervisehariduslik tegevus Tartu linna õppiva noorsoo seas	Tartu Ülikooli Spordibioloogia ja Füsioteraapia Instituut				10000	
Tartu koolinoorte terviseetmaline mälumäng	Eesti Mõttespordi Selts	3000	3000	4000	4800	3000
Tartu Kuku saatesari "Ole terve!"	OÜ OIRT	20 300	20 300	20 300	26 000	26 000
Saan ise hakkama	Rahvatervise ja Loodusravi Ühing	5000				
Rukkilillede tervisepäev	Tartu Lasteaed Rukkilill	15 300				
Tartu linna ja maakonna lasteaedade tervisepäev	Tartu Spordiselts "Kalev"	9000	11 000	6000	8000	8000
Spordime terveks II etapp	MTÜ UFT Grupp		10 000			
TerviseSeiklus 2005	MTÜ Juvente ja MTÜ EHTO		6400			
2.neerupäev Tartus	SA TÜK sisekliinik			17 000		
Tartumaa Raadios Tervisesaated	OÜ Kullasadu Invest			10 000	10 000	

Kuidas hoiduda luude ja liigeste haigustest	MTÜ Tartu Reumaühing					7000
Tunne ennast- hoia ennast	Lõuna- Eesti Invakeskus					5000
Terveks matkates	Vapramäe-Vellavere-Vitipalu SA					35 000
Sõltuvushaigused						
Jätkuprojekt vähekindlustatud sõltuvushaigetele abivõimaluste kättesaadavaks tegemiseks	OÜ A-Kliinik	57 000	60 000			
Selgem pilk	MTÜ Noorte Nõustamiskeskus	6100				
Sõltuvusainete tarbimise vähendamine grupitöö meetodil	MTÜ Öökull		27 500	4800		
TERVIS	MTÜ Noorte Abistamiskeskus Carpe Diem				10 000	
Seksuaalkasvatuse ja HIV/AIDS ennetamine						
Seksuaalnõustamine, loengud ja telefonitunnid Tartu Noorte Nõustamiskeskuses	OÜ Tartu Noorte Nõustamiskeskus	76 400	60 000	110 500	98 700	14 1000
Preventiivne töö HIV/AIDSi ja teiste STLH ennetamiseks noorte seas Tartu linnas	MTÜ Eesti AIDSi Tugikeskus	22 500	10 000			
Tartu Tervispäev HIV/AIDSi ennetamine noorte seas	MTÜ Eesti AIDSi Tugikeskus	2200	4500	4000		
Hasartmängusõltuvuse probleemi teadvustamine ja ennetamine Tartu linnas	Hasartmängusõltuvuse Uurimise ja Võõrutamise Instituut				14 500	
Et Eestimaa peredesse sünniksivad terved lapsed	Tartu Ülikool, arstiteaduskond				16 000	
Tee ohutusse tulevikku	MTÜ Ühiselt					20 000
Vigastuste ennetamine						
EsmaabiKapp	Eesti Esmaabikoolitajate Liit Lõuna Regioon	2000		12 000	16 000	17 000
Oskan ja suudan aidata	Tartu Mart Reiniku Gümnaasium		2700			
Elu ja tervise nimel	Tartu Lasteaed Rukkilill			6800		

Koolinoorteohutus 2007-esmaabist hädaabini	MTÜ Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts				10 000	
Tartu seenioride tervise ja turvalisuse edendamine: elu aastatele!					15000	
KOKKU		290 000	294 100	263 400	325 100	334 000
TOETATUD PROJEKTIDE ARV		21	20	18	22	18

Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond

Tartu linnavalitsuse tervishoiuosakond on koostööpartneriks Eesti Haigekassale vigastuste ennetamise tegevuste elluviimisel Tartu linnas ning Tervise Arengu Instituudile riiklike südameveresoonehaiguste ennetamise, HIV, narkomaania ennetamise tegevuskavade elluviimisel Tartu linnas.

2.6. TERVISETEENUSED

2.6.1. Tervishoiuteenused

Tabel 45. Tervishoiuteenuste osutajad

Raviasutus	2004	2005	2006	2007	2008
Perearstiabiasutus	32	32	32	32	33
Era-eriarstiabiasutus	23	23	25	25	31
erahambaraviasutus	44	46	44	44	45
Haigla v.a. SA TÜK	1	1	2	3	3

Allikas: Tartu LV tervishoiuoskaond

Tabel 46. Arstid ja õendusalatöötajad, arv

Arstid ja õendustöötajad	2004	2005	2006	2007	2008
Arstid kokku	792	820	830	919	971
sh. hambaarstid	147	151	160	157	161
Õendusalatöötajad	1301	1316	1305	1365	1463
Perearstid	69	68	73	77	83
Pereõed	50	49	55	45	61
Kooliõed	Eraldi ei registreeritud	Eraldi ei registreeritud	15	20	23

Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond

Tabel 47. Perearsti vastuvõtud, arv

Perearsti vastuvõtud	2004	2005	2006	2007	2008
Ambulat. vastuvõtt	310 744	314 576	328 640	340 432	352 243
Neist lapsed	63 051	52 836	62 967	64459	72 136
Koduvisiidid	14 078	11 162	9867	8373	6935
Neist lapsed	6696	4999	4461	3408	2933

Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond

Tabel 48. Era-eriarsti vastuvõtud, arv

Era-eriarsti vastuvõtud	2004	2005	2006	2007	2008
Ambulat.vastuvõtt	135 855	140 981	147 682	150 432	154 761
Neist lapsed	2680	2418	2941	2979	3123

Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond

Tabel 49. Era-hambaarsti vastuvõttud, arv

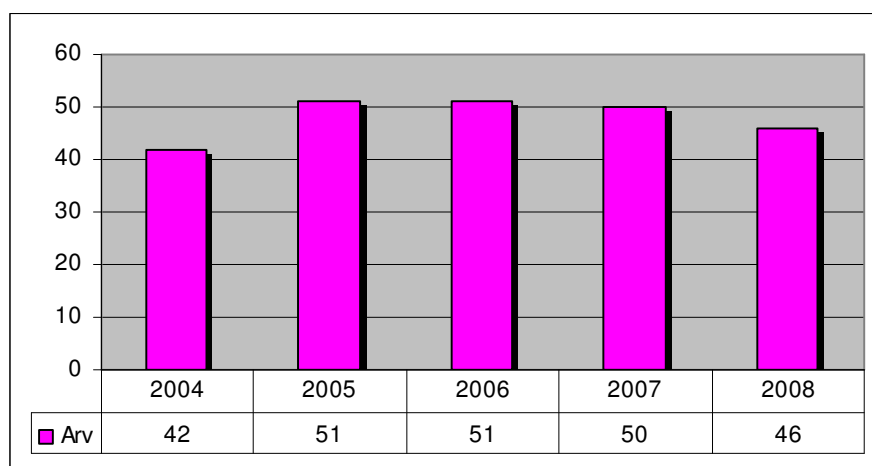
Era-hambaarsti vastuvõttud	2004	2005	2006	2007	2008
Ambulat.vastuvõtt	136 662	147 087	151 124	149 683	143 249
Neist lapsed	37 331	37 739	35 223	33 033	27 648

Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond)

Tabel 50. SA Tartu Kiirabi väljasõidud Tartu linna ja maakonda

Kiirabi väljasõidud	2004	2005	2006	2007	2008
Abi saanud isikute arv	26 892	24 183	20 699	21 712	22 364
Neist lapsed	3570	3224	2737	2706	2826
Õnnetusjuhtumi tõttu abi saanud isikud	3739	3622	3218	3185	3229
Õnnetusjuhtumi % üldarvust	13,9	15,0	15,6	14,74	14,4

Allikas: Tartu LV tervishoiuoskonad

Joonis 35. Üldapteekide arv Tartu maakonnas

(Allikas: Ravimiameti koduleht)

Koduõendus-hooldusteenust hakati Tartu linnas osutama 2007. aastast. Teenust osutab neli asutust.

Elanike juurdepääs esmatasandi arstiabile on analüüsinud T. Teder uuringus Juurdepääs kohalikele põhiteenustele ja avalikele haljasaladele.

Euroopa ühtsete indikaatorite meetodika alusel käsitletakse esmatasandi arstiabi all perearstikeskuste, kiirabi ja apteekide paiknemist linnas.

Tartu on tervislik ning tervist edendav linn, kus on olemas nii perearstikeskused, erakorralist meditsiiniabi andev kiirabi kui ka üle linna paiknevad apteegid. Tartu linnas osutavad esmatasandi tervishoiuteenust 34 perearstikeskust, kus töötab kokku 59 perearsti (Statistiline ülevaade Tartu, 2008), Sihtasutus Tartu kiirabi ning 44 apteeki (tabel 51).

Tabel 51. Esmatasandi arstiabi-asutused linnaosades aastatel 2004 ja 2009.

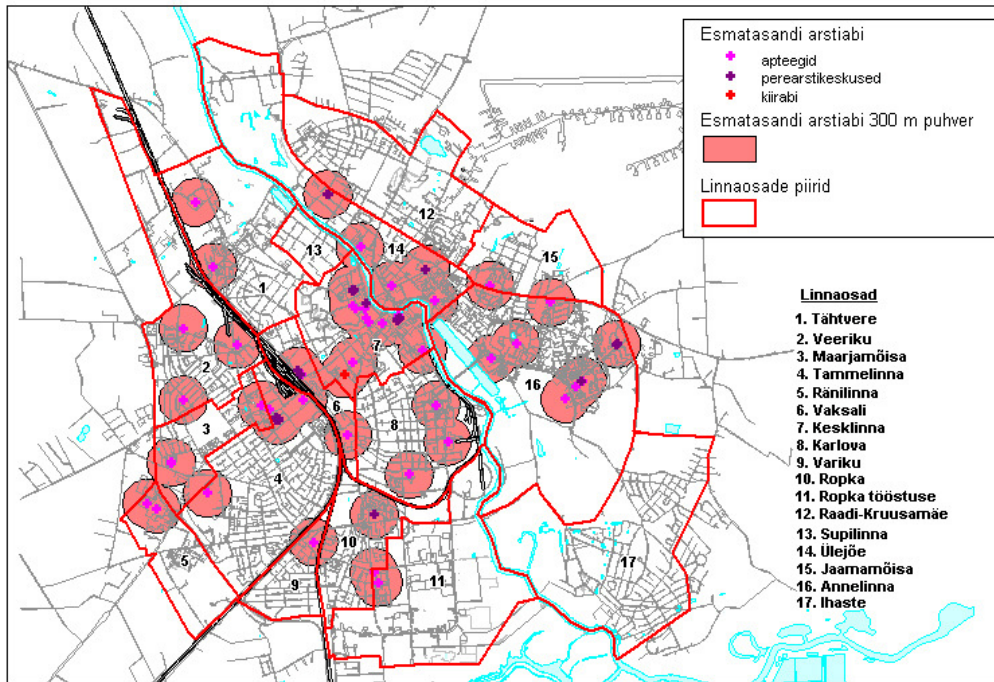
Linnaosa	Perearsti-keskused		Apteegid		Kiirabi		Esmatasandi arstiabi asutusi kokku	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009	2004	2009
Tammelinna	14	13	2	4			16	17
Kesklinna	11	11	8	10	1	1	20	22
Annelinna	4	3	8	6			12	9
Ülejõe	2	3	5	5			7	8
Vaksali		3	3	2			3	5
Ropka	1	1	1				2	1
Karlova			3	3			3	3
Veeriku			2	3			2	3
Maarjamõisa			3	3			3	3
Ränilinna			2	2			2	2
Tähtvere			1	2			1	2
Ropka tööstuse			3	2			3	2
Variku			1	1			1	1
Jaamamõisa				1			0	1
Supilinna							0	0
Raadi-Kruusamäe							0	0
Ihaste							0	0
Kokku	32	34	42	44	1	1	75	79

Kui perearstikeskusi võib leida kuuest linnaosast: Tammelinna, Kesklinna, Annelinna, Ülejõe, Vaksali ja Ropka linnaosadest, siis apteegid on linnaruumis pisut ühtlasemalt paigutunud, neid võib leida kolmeteistkümnest linnaosast (tabel 51).

Ühtegi perearstikeskust ega apteeki ei asu Supilinna, Raadi-Kruusamäe ja Ihaste linnaosades. Kui Supilinnas ja Raadi-Kruusamäel ulatub naaberlinnaosade esmase arstiabi 300 meetri puhvertsooni piir osaliselt ka nendesse linnaosadesse, siis Ihaste linnaosa elanikud jäävad esmase arstiabi teeninduspiirkonnast täiesti välja (joonis 36). Samasuguse uuringu põhjal, mis toimus 2004. aastal, ei olnud ühtegi esmase tervishoiu teeninduspunkti

Supilinnas, Raadi-Kruusamäel, Ihastes ning Jaamamõisa linnaosas (Kõivik, 2004). Nüüdseks on Jaamamõisa linnaossa Selveri toidupoje juurde rajatud üks apteek.

Esmatasandi arstiabi paiknemisest Tartu linnas annab ülevaate joonis 36. Perearstide ja kiirabi asukoha paigutus järgib suuresti SA Tartu ülikooli Kliinikumi ning teiste meditsiinikeskuste paiknemist linnas. Apteegid on valdavalt jaolt paigutatunud suuremate toidukaupluste juurde ning ostukeskustesse, kuid ka meditsiinasutuste juurde.

Joonis 36. Esmatasandi arstiabi (perearstid, kiirabi, apteegid) paiknemine ning nende asukoha ümber jääv 300 m puhvertsoon.

Tartu linna elanikest pooled ehk 50% elavad esmatasandi arstiabi 300 m puhvertsoonis. 2004. aastal elas esmatasandi arstiabi 300 m puhvertsoonis 57% tartlastest.

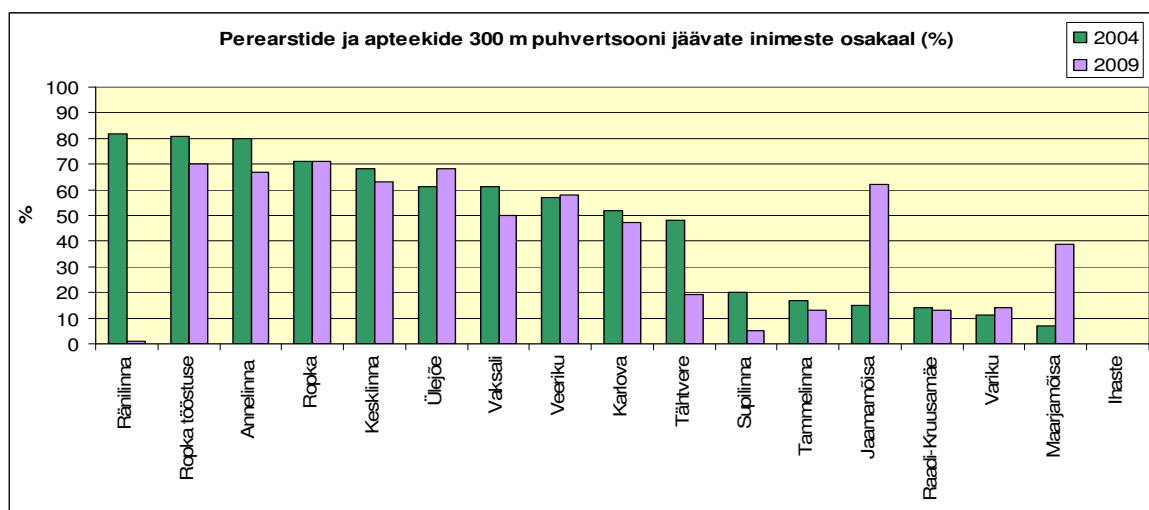
Linnaosade lõikes oli 2009. aastal elanike juurdepääs esmatasandi arstiabile paremini tagatud Ropka (71%), Ropka tööstuse (70%), Ülejõe (68%) ja Annelinna (67%) linnaosades (joonis 37). Kõige parem muutus esmatasandi arstiabi juurdepääsus, võrreldes 2004. aastaga, on toimunud Jaamamõisa linnaosas (juurdepääsu tõus 47% võrra) ning Maarjamõisa linnaosas (juurdepääsu tõus 32% võrra).

Kõige suurem langus, võrreldes 2004. aastaga, on toimunud Ränilinna linnaosas, kus juurdepääs on langenud 82%-lt 1%-ni (joonis 37). See on tingitud selles linnaosas tegevuse lõpetanud Räni apteegist, mis hõlmas enda ümber 300 m raadiuses 81% selle linnaosa elanikest. Suurem langus on toimunud ka Tähtvere (langus 29% võrra) ja Supilinna (langus 15% võrra) linnaosades. Mõlema linnaosa juurdepääsu langus perearstikeskustele ja apteekidele on tingitud sellest, et naaberlinnaosast, milleks on Kesklinna linnaosa, on ära

kadunud aadressil Oru 3 asunud apteek ja samas majas tegutsenud 4 perearstikeskust, mille 300 meetri raadiuse osaline mõju ulatus nii Tähtvere kui ka Supilinna linnaossa.

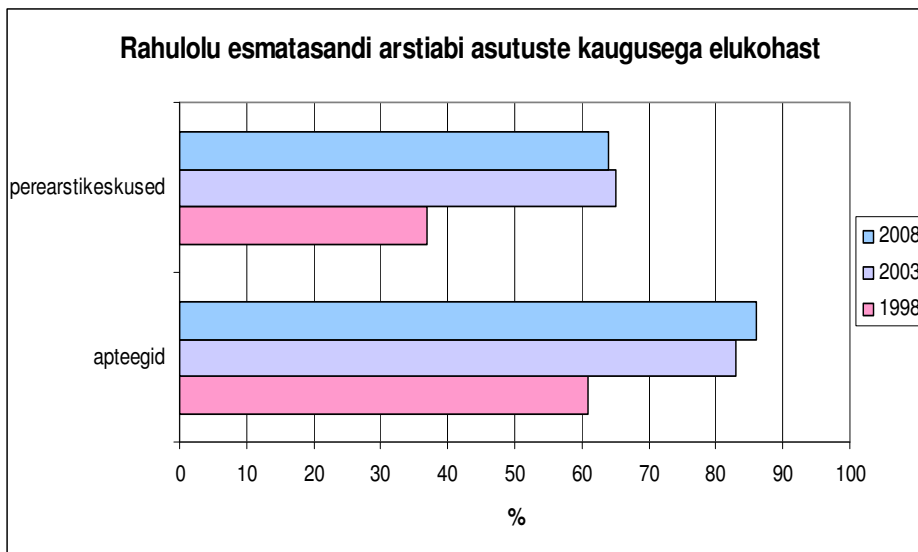
Tabel 52. Elanike osakaal linnaosades (%) kes elasid esmatasandi arstiabiasutuste 300 m raadiuses 2004. ja 2009. aastal

Linnaosa	2004	2009
Ränilinna	82	1
Ropka tööstuse	81	70
Annelinna	80	67
Ropka	71	71
Kesklinna	68	63
Ülejõe	61	68
Vaksali	61	50
Veeriku	57	58
Karlova	52	47
Tähtvere	48	19
Supilinna	20	5
Tammelinna	17	13
Jaamamõisa	15	62
Raadi-Kruusamäe	14	13
Variku	11	14
Maarjamõisa	7	39
Ihaste	0	0
Kokku	57	50

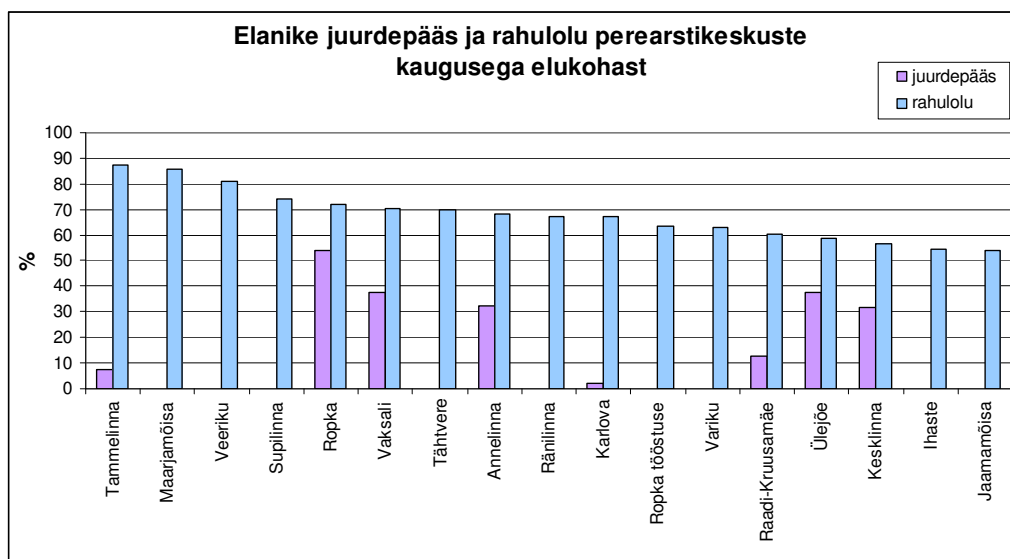
Joonis 37. Esmatasandi arstiabi 300 m raadiusesse jäävate elanike osakaal (%) 2004. ja 2009. aastal linnaosade kaupa.

Uuringust „Tartu ja tartlased” saame teada elanike hinnangu esmatasandi arstiabi asutuste paiknemise kaugusele elukohast. Joonisel 38 on toodud tartlaste rahulolu perearstikeskuste ja apteekide kaugusega elukohast. Jooniselt on näha, et rahulolu apteekide kaugusega on aasta aastalt järjest tõusnud, ulatudes 2008. aastal juba 86%-ni. Ka perearstikeskuste kaugusega on rahulolijate hulk suurenenud, kuigi 2008. aastal on perearstikeskuste kaugusega rahulolijate hulk 2003. aastaga võrreldes pisut langenud, ulatub see siiski üle 60%.

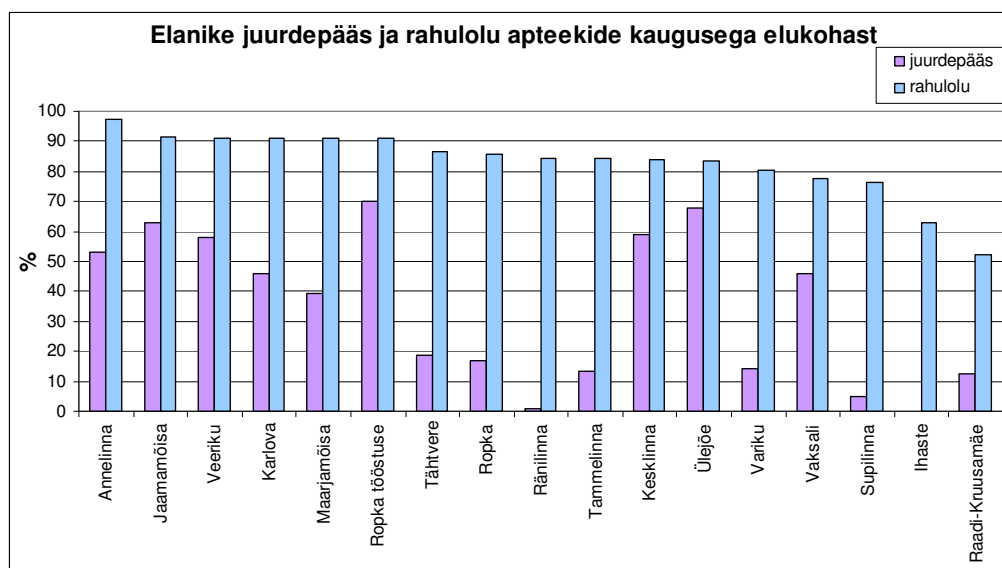
Joonis 38. Tartlaste rahulolu esmatasandi arstiabi asutuste kaugusega elukohast, rahulolijate %

Küsitlusuuringust „Tartu ja tartlased” on võimalik teada saada elanike rahulolu põhiteenustega ka linnaosade kaupa. Kui panna üksteise kõrvale elanike tegelik juurdepääs perearstikeskustele ja rahulolu teenuse kaugusega elukohast, siis nende kahe näitaja vahel ilmnevad suured erinevused. Rahulolu perearstikeskuste kaugusega elukohast on palju suurem, kui seda tegelik juurdepääs eeldada lubaks (joonis 39). Siit ilmneb, et elanike rahulolu ei sõltu ainult sellest, kui lähedal perearstikeskus kodule paikneb. Kuna perearsti vastuvõtt on reeglina tööpäevadel, siis mõnele kodanikule on kindlasti tähtis hoopis see, et perearsti vastuvõtt asub töökoha läheduses. Inimestele on oluline, et nad saaksid oma perearstilt head ja kvaliteetset abi. Inimesed saavad endale perearsti ise valida, hoolimata sellest, millises linnaosas nad elavad ja millises linnaosas sobiva perearsti vastuvõtt asub.

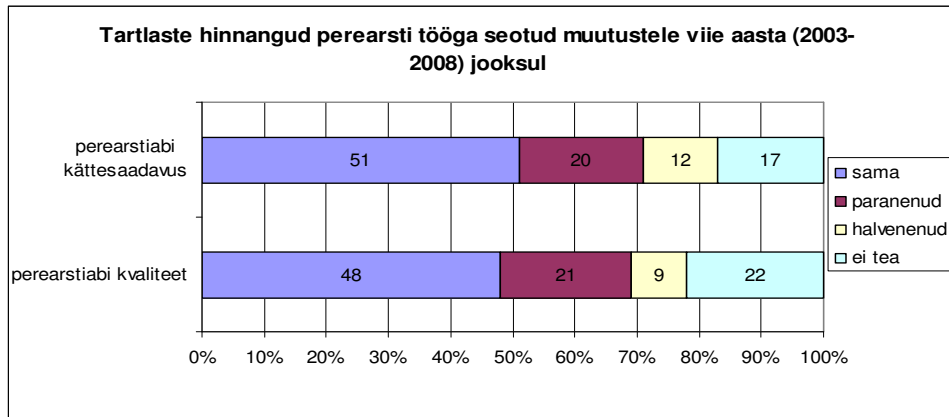
Joonis 39. Elanike juurdepääs ja rahulolu perearstikeskuste kaugusega elukohast.

Ka apteekide kaugusega rahulolijaid on tunduvalt rohkem, kui seda tegelik juurdepääs näitab (joonis 40). Apteekidele on kodulähedane juurdepääs suurem kui perearstikeskustele ning ka rahulolu apteekide kaugusega elukohast on parem. Kõige rahulolevamad on Annelinna, Jaamamõisa, Veeriku, Karlova, Maarjamõisa ja Ropka tööstuse linnaosa elanikud. Nendes nimetatud linnaosades on apteekide kaugusega elukohast rahul üle 90% seal elavatest elanikest. Kõige vähem on selle teenuse kaugusega rahul Raadi-Kruusamäe elanikud.

Joonis 40. Elanike juurdepääs ja rahulolu apteekide kaugusega elukohast.

Tartlaste hinnangul on viimase viie aasta (2003-2008) jooksul perearstiabi kättesaadavus ja kvaliteet pigem paranenud või jäänud samale tasemele.

Joonis 41. Tartlaste hinnangud (%) viie aasta (2003-2008) jooksul toimunud muutuste kohta perearsti kättesaadavuses ja kvaliteedis.

2.6.2. Nõustamisteenused sotsiaalhoolekandes

1. nõustamine piirkonnakeskustes - üldine sotsiaalnõustamine, võlanõustamine, last puudutavate vaidluste lahendamine, liikumispuudega inimestele dok. vormistamine;
2. nõustamine allasutustes
3. nõustamised erinevate teenuse pakkujate juures teenustega seonduvalt
4. delegeeritud nõustamisteenus.

Tartu Nõustamis- ja kriisiabikeskuses osutatakse järgmisi nõustamisteenuseid:

Noortenõustamine - keskendub täiskasvanuks saamise spetsiifilistele probleemidele: enesekindlus, vanematest sõltumatuks saamine, iseolemise sõprade ringis, lähisuhete loomine; otsustused õpingutee valikul ja isiksuse eripärast tingitud õpiraskustest jagusaamine; tööellu sisseelamine.

Karjääriplaneering noortele ja keskealistele - on võimalus inimesel end paremini tundma õppida selleks, et kavandada edasiminekuid või muutusi teisel eluteel. Vajaduste, soovide, võimete ja võimaluste selgema teadvustamise kaudu kujuneb arusaam olemasolevatest ressurssidest ja nende rakendamisevõimalustest ning ka täiendava hariduse vajalikkusest. Õpitakse otsuste langetamisel arvestama nii mõtte- kui tundemaailma.

Isiksuse psühholoogiline diagnostika - testide abil inimese psühholoogiliste iseärasuste selgitamine, mis võimaldab enese paremat tundma õppimist ja on aluseks eneseanalüüsile. Oma iseärasustest teadlik inimene suudab kergemini kohaneda, võtta vastu otsuseid, arvestada suhtlemises partnerit ning lahendada probleeme mistahes eluvaldkonnas.

Pere- ja paarinõustamine - annab teadmisi enda ja partneri kohta ning abielu ja perekonna arengu seaduspärasuste kohta. Võimaldab paremini toime tulla konfliktide lahendamisega,

tõsta rahulolu iseene ja abieluga, ette näha võimalikke kitsaskohti laste kasvatamisel. Parandab mõistmist laste ja vanemate vahel. Nõustamine on soovitatav nii kooseluks valmistumisel, abielu mistahes perioodidel kui ka lahutamise seoses.

Individuaalne psühholoogiline nõustamine - isiksuse- ja suhtlemisprobleemide korral s.h. kriisiolukorras. Annab võimaluse täiustada kohanemisvõimet ja suhtlemisoskusi, võimaldab enesehinnangu korrigeerimist. Aitab tõsta vastupidavust stressile, eluga toimetuleku võimet. Koostöös psühholoogiga analüüsitakse põhjusi, mis on viinud probleemse olukorrani ning leitakse uusi väljavaateid ja lahendusi tulevikuks.

Psühhoteraapia - stressi, kriiside ja "läbipõlemise" korral.

Psühholoogiline paari- ja pereteraapia - aitab tuua muutusi peresuhtesse, juhul kui senised käitumismallid end enam ei õigusta. Eriti otstarbekas seoses suurte elumuutustega (laste eraldumine perekonnast, ühe abikaasa lahkumine või surm vms), mis eeldavad pereliikmetelt ümberkohanemist.

Lapsepsühholoogi konsultatsioon - on abiks lapse mistahes käitumis-, emotsionaalsete ja intellektuaalsete probleemide puhul, samuti lapse kooliküpsuse üle otsustamisel, kooliks ettevalmistamisel, õpiraskustega toimetulekul jne. Konsultatsioonid laste leina ja kriisiprobleemide korral. Psühhodiagnostika. Puuetega laste ja nende vanemate nõustamine.

Supervisioon - Inimestega töötavad professionaalid (ka poolprofessionaalid) võivad vajada, tulenevalt neile langevast suurest psühholoogilisest koormusest ning läbipõlemisohust, tööga seotud nõustamist. Supervisiooni eesmärkideks on tööressursi taastamine, üldine professionaalne areng, muuhulgas tööks vajalike omaduste arendamine ning suhtlemiskompetentsi tõstmine.

Dieetoloog - annab nõu toitumisküsimustes, s.h. dieedi planeerimisel nii tervisehäirete korral kui liigse kehakaalu puhul.

Psühholoogiline abi venekeelsele elanikkonnale - pakume mitmesugust abi sotsiaalsete ja psühholoogiliste kohanemisküsimuste leevendamiseks. Abi on mõeldud eelkõige Eestis elavatele venekeelsele elanikkonnale.

- a) psühholoogiline nõustamine
individuaalne (noorukid ja täiskasvanud)
perenõustamine
- b) psühhodiagnostika
- c) koolitus (grupitöö, seminarid, loengud)
õpetajatele
koolide juhtkondadele
lastevanematele

2.6.3. Kuni 2-aastaste laste hõlmatus immuniseerimisega

Tabel 53. Kuni 2-aastaste laste hõlmatus immuniseerimisega, %

Haigus	2004	2005	2006	2007	2008
difteeria, teetanus	99,0	98,9	98,8	98,2	97,8
lõkakõha	98,4	88,2	98,5	98,2	97,8
polüomüeliit	99,0	99,8	98,8	98,4	97,8
leetrid, mumps, punetised	97,6	97,4	97,6	96,4	96,7
B-viirushepatiit	5,7	91,7	94,3	97,7	97,1
Haemophilus Influenzae tüüp b	2,8	20,1	81,8	98,0	97,8
tuberkuloos	99,9	99,8	99,7	99,3	99,3

Allikas: Terviseameti Lõuna Talitus

B-viirushepatiidi vastane immuniseerimine lülitati riiklikku immuniseerimiskavasse 2005.aastal ning Haemophilus Influenzae tüüp b 2006.aastal, seetõttu on nimetatud haiguste immuniseerimisega hõlmatus tase aastatel 2004-2005 madal.

Võrreldes Tartu ja Eesti keskmist immuniseerimise hõlmatus tase % täheldame Tartus kõikide haiguste osas kõrgemat hõlmatus taset.

2.6.4. Olulisemad terviseteeenuseprojektid

Tabel 54. Olulisemate terviseteeenuseprojektide rahastamine
Tartu linna eelarvest, tuh. krooni

Kulu liik	2004	2005	2006	2007	2008
Toetus statsionaarsele hooldusravile	2275	2275	2900	2950	3200
Kodustele voodihaigetele hooldus-ja pöetusvahendid	325	350	350	400	400
Toetus koduõendusteenusele	110	120	120	200	250
Toetus koolitervishoiuteenusele	70	70	70	70	70
Ravikindlustusega hõlmamata elanike ravikulud	450	341	384	318	351
Toetus perearstidele laste ja eakate tervisekontrolliks	-	232	696	835	850
Noorte harrastussportlaste tervisekontroll	-	105	205	235	221
Laste vältimatu abi visiiditasu	-	-	-	195	206
Sugulisel teel levivate haiguste tasuta testimine ja nõustamine	-	100	80	104	80
Lasteaia vanema rühma laste hambumuse kontroll	-	30	50	50	70

Allikas: Tartu LV tervishoiuosakond

III Kokkuvõtte ja tegevused

Tegevused on kooskõlas Tartu linna arengukavaga 2007-2013. Tegevuste järel sulgudes olev number vastab arengukavas olevale ülesande numbrile. Rahastamisvajadus on kirjeldatud tuhandetes kroonides ja seisuga 02.02.2010.a.

3.1. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDESED VÕIMALUSED

Eestis on sotsiaalse sidususe näitajad oluliselt madalamad kui Põhja- ja Lääne-Euroopa riikides. Eri rahvusgruppide ja eri piirkondade vahel valitseb suur tervisealane ebavõrdsus (nt keskmine oodatav eluiga, tervelt elatud aastad), tervisenäitajad on tugevalt seotud soo, hariduse, etnilise kuuluvuse ja sissetulekuga.

Eesmärk:

on kõigi elanikerühmade sidususe suurendamine, tõrjutuse vähendamine ja kogukonna võimestumine.

Meetmed:

- Tagada inimestele teave, mis võimaldab teha teadlikke valikuid terviseriskide vähendamiseks
- Tagada omavalitsuse tervisenõukogu töö
- Arendada sotsiaalset infrastruktuuri, toetada koostöövõrgustikke ja huvialaühenduste tegevust, soodustada inimeste omaalgatust
- Arendada elukvaliteeti ja toimetulekut suurendavaid teenuseid
- Tagada terviseiga seotud teabe kättesaadavus sotsiaalselt tundlikele gruppidele nende õiguste, hüvitiste ja teenuste kohta.

Tegevused:

Tegevus	Rahastamisvajadus, tuh kr				Rahastamise allikad	Vastutaja
	2010	2011	2012	2013		
Lastele ja peredele arendamine (7.1.1)	1100	600	600	700	KOV, projektid	SAO
Tööealistele teenuste arendamine (7.1.2)	1100	1230	1350	1450	KOV, projektid	SAO
Eakatele teenuste, tegevuste ja projektide arendamine (7.1.3)	1100	1120	1180	1240	KOV, projektid	SAO
Töötute ja kodutute sotsiaalne kaitse (7.2.6)	1000	475	500	500	KOV, projektid	SAO

Teenuste, toetuste ja projektide arendamine puuetega inimestele (7.4)	4200	4400	4600	4800	KOV, projektid	SAO
Sotsiaalhoolekandealased teavitustegevused (7.5)	150	400	150	200	KOV, projektid	SAO
Teavitus terviseriskidest	100	150	200	250	KOV, projektid	THO

3.2. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG

Valdkonna üheks suuremaks probleemiks on asjaolu, et rutiinselt kogutav tervisestatistika laste ja noorte kohta ei võimalda saada ülevaadet erinevate sihtgruppide (haridus, sotsiaalmajanduslik olukord, rahvus, elukoht) kaupa. Laste ja noorte tervisekäitumise uuringud ei ole teostatud kohalike omavalituste kaupa.

Eesmärk:

on lastevanemate vastutustunde suurendamine, laste turvalisuse ja võrdsete võimaluste suurendamine, laste ja noorte kehalise ja vaimse tervise edendamine, vigastuste ja vägivalda ennetamine.

Meetmed:

- Tagada piisav teave, mis võimaldab teha teadlikke valikuid terviseriskide vähendamiseks
- Luua teenuste kättesaadavuse tagamiseks motiveerivad tingimused teenuste osutajatele (ruumide tagamine, transpordi korraldamine jm)
- Edendada koostööd ja võrgustikutööd erinevate spetsialistide vahel (tervishoiutöötajad, sotsiaaltöötajad, pedagoogid jt)
- Teenuste järjepidevuse tagamine
- Teenuste vastavuse tagamine perede ja laste vajadustele
- Selgitada vigastuste ja mürgistuste saamise riskid
- Riskikäitumisega noorte koolist väljalangemise ennetamiseks arendada võrgustikutööd kooli, lapsevanemate ja sotsiaaltöötajate vahel
- Kindlustada sotsiaalpedagoogide, koolitervishoiutöötajate, psühholoogide jt spetsialiste poolt osutatavate teenuste kättesaadavus
- Tagada kohalike vajadustele vastav lastekaitsespetsialistide ja sotsiaaltöötajate arv riskikäitumisega laste ja noortega tegelemiseks
- Soodustada eneseabi- ja tugigruppide tegevust
- Arendada koostööd noortekeskustega vabaaja sisustamisel ja riskikäitumise ennetamisel

Tegevused:

Tegevus	Rahastamisvajadus, tuh kr				Rahastamise allikad	Vastutaja
	2010	2011	2012	2013		
Laste ja noorte tervishoiuteenuse toetamine (4.1.1)	800	850	900	950	KOV	THO
Laste mängu- ja sprodiväljakute rajamine (5.8.2)	1000	1000	1000	1000	KOV, projektid	LMO
Noorte projektlaagrite korraldamine (5.9.1)	2000	2000	2000	2000	KOV	KO
Avatud noortekeskuste ja noorsootööühingute tegevuse toetamine (5.9.2)	5000	5000	5000	5000	KOV	KO
Huvikoolide toetamine (5.9.4)	16 200	16 400	16 200	16 200	KOV	KO
Spordi- ja noorsooprojektide toetus (5.9.8)	7800	7900	8400	8400	KOV, projektid	KO
Toetused lastega peredele (7.2.1)	10 300	10 300	10 300	10 300	KOV	SAO
Tervist edendavate koolide ja lasteaegade võrgustiku arendamine	100	150	200	250	KOV, projektid	THO
Terviseteave ja terviseuuringud	100	100	150	150	KOV, projektid	THO, LPMKO

3.3. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND

Inimesed on vähe teadlikud elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevatest terviseriskidest ja nende maandamise meetmetest

Eesmärk:

on erinevate sihtrühmade teadlikkuse tõstmine elu-, töö- ja õpikeskkonnast lähtuvatest terviseriskidest ja nende maandamise meetmetest, elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevate terviseriskide hindamise, juhtimise ja teavitamise süsteemi tõhustamine, töötervishoiu korralduse parandamine.

Meetmed:

- Tagada piisav teave, mis võimaldab teha teadlikke valikuid terviseriskide vähendamiseks
- Järgida avaliku sise- ja välisruumi kujundamisel põhimõtteid, mis teevad kõigile elu-, õpi- ja töökeskkonna juurdepääsetavaks ja kasutatavaks
- Selgitada välja ohutegurid ja arvestada nendega planeerimisel ja ehitustegevusel ning informeerida inimesi ohuteguritest
- Tõsta inimeste teadlikkust keskkonnast tulenevatest terviseriskidest ning nende ohjamise meetmetest

Tegevused:

Tegevus	Rahastamisvajadus, tuh kr				Rahastamise allikad	Vastutaja
	2010	2011	2012	2013		
Elanike keskkonna teadlikkuse arendamine (2.2.8)	350	350	400	450	KOV, projektid	LMO
Spordi- ja tervisespordirajatiste rajamine ja renoveerimine (5.7)	46 600	20 100	29 400	114 100	KOV, projektid	LVO, LMO
Spordiklubide toetamine (5.9.3)	13 500	14 000	14 500	15 000	KOV	KO
Elanike eneseabi toetamine (9.1) (naabrusvalve)	300	300	300	300	KOV	RO
Kõnni- ja jalgrattateede rajamine ja renoveerimine (1.3.4.3)	10 000	10 000	10 000	10 000	KOV, projektid	LMO
Tänavaruumi korrastamine (1.4.3)	1500	1500	1500	1500	KOV	LMO

Haljasalade ja parkide rajamine, renoveerimine ja korrashoid (2.1)	12 500	15 600	19 700	12 200	KOV, projektid	LMO
Jäätmekäitlus, õhu-, vee- ja pinnasekaitse (2.2)	83 100	73 500	41 850	11 900	KOV, riik, projektid	LMO
Tervist edendavate töökohtade võrgustiku arendamine	100	100	150	150	KOV, projektid	THO
Terviseteave ja uuringud	100	100	150	150	KOV, projektid	THO, LPMKO

3.4. TERVISLIK ELUVIIS

Puuduvad omavalitsuste kaupa inimeste tervisekäitumise uuringud ning haigestumine ja vigastused kohta andmed ei ole elukoha põhiselt kättesaadavad.

Eesmärk:

on tervist toetavate ühiskondlike normide ja väärtushinnangute kujundamine ning elanike tervisekäitumine on tervist hoidev.

Meetmed:

- Tagada piisav teave, mis võimaldab teha teadlikke valikuid terviseriskide vähendamiseks
- Arendada sportimisvõimalusi
- Suurendada inimeste võimalusi veeta vaba aega kehaliselt aktiivselt
- Toetada tervislike eluviise soodustavaid projekte ja organisatsioone
- Soodustada eneseabi- ja tugigruppide tegevust
- Toetada riskikäitumise ennetamise ja lahendamise tegelevaid organisatsioone ja projekte
- Edendada sõltuvusainetevaba elustiili ja luua alternatiivseid vabaajaveetmise võimalusi

Tegevused:

Tegevus	Rahastamisvajadus, tuh kr				Rahastamise allikad	Vastutaja
	2010	2011	2012	2013		
Tervist edendavate projektide toetamine (4.2)	700	750	800	850	KOV	THO

Spordiklubide toetamine (5.9.3)	13 500	14 000	14 500	15 000	KOV	KO
Spordi- ja tervisespordirajatiste rajamine ja renoveerimine (5.7)	46 600	20 100	29 400	114 100	KOV, projektid	LVO

3.5. TERVISETEENUSED

Probleemiks on ravikindlustuse piiratud tulubaas, mis inimeste vajaduste suurenedes ning teenuste kallinedes ohustab tervishoiu rahastamise jätkusuutlikkust. Patsientide suurenev omaosalus tervishoiuteenuste ja ravimite eest tasumisel, mis ohustab ennekõike kroonilise haigustega ja/või madalama sissetulekuga inimesi.

Rahvastiku vananemise tõttu suureneb vajadus hooldusravi ja hoolekande teenuste järele. Vähene infovahetus erinevate tervishoiu ja sotsiaalhoolekande teenuste osutajate vahel.

Eesmärk:

on kõigile kättesaadav esmatasandi arstiabi, igale inimesele tagatud juurdepääs tervishoiu ja sotsiaalhoolekande teenustele .

Meetmed:

- Tõhustada koostööd perearstidega ennetustegevuses
- Arendada integreeritud õendushooldusteenust
- Tagada ravikindlustuseta isikutele arstiabi, mida vältimatu abi ei kata
- Tagada teave teenustest

Tegevused:

Tegevus	Rahastamisvajadus, tuh kr				Rahastamise allikad	Vastutaja
	2010	2011	2012	2013		
Esmatasandi tervishoiuteenuse toetamine (4.1.2)	1350	1460	1600	1740	KOV	THO
Dotatsioon hooldusravile (4.1.3)	3600	3800	4000	4200	KOV	THO
Koduse õendushooldusteenuse doteerimine (4.1.4)	250	250	300	300	KOV	THO

Põetusvahendite doteerimine kodustele voodihaigetele (4.1.5)	450	500	500	550	KOV	THO
Ravikindlustuseta tartlaste arstiabi doteerimine (4.1.6)	600	600	650	650	KOV	THO
Koduhoolduse laiendamine (7.2.9)	6600	7200	7800	8500	KOV	SAO
Hoolekandesüsteemi arendamine, sotsiaalse olukorra seire ja koostöö MTÜ-dega (7.6)	685	690	700	710	KOV, projektid	SAO

Lisad

Lisa 1. Terviseprofiili valmimise protsessi kirjeldus

Tartu linna terviseprofiili koostamiseks moodustati Tartu linnavalitsuse 06. oktoobri 2009.a. korraldusega nr 1098 tööühm. Terviseprofiili koostamise protsess algas terviseedenduse baaskoolituse ning terviseprofiili koostamise koolitustega. Toimused mitmed terviseprofiili koostamisega seotud koosolekud ja arutelud perioodil detsember 2009.a. kuni märts 2010.a.

Terviseprofiili aitasid koostada:

Sirje Kree- Tartu LV tervishoiuosakonna juhataja
Imbi Lang- Tartu LV arenguteenistuse juhataja-linnaarengu peaspetsialist
Ülle Prommik- Tartu LV tervishoiuosakonna vanemspetsialist
Made Nautras- Tartu LV tervishoiuosakonna vanemspetsialist
Küllil Lust- Tartu LV rahandusosakonna juhataja
Boris Goldman- Tartu LV haridusosakonna juhataja
Irina Aab- Tartu LV haridusosakonna peaspetsialist
Tiina Kruise- Tartu LV sotsiaalabiosakonna juhataja asetäitja
Indrek Rohtla- Tartu LV sotsiaalabiosakonna peaspetsialist
Katriin Fisch-Uibopuu- Tartu LV kultuuriosakonna juhataja
Kristel Altosaar- Tartu LV kultuuriosakonna noorsooteenistuse juhataja
Veljo Lamp- Tartu LV kultuuriosakonna sporditeenistuse juhataja
Rait Ress- Tartu LV kultuuriosakonna kultuuriteenistuse juhataja
Malle Blumenau- Tartu LV ettevõtluse osakonna juhataja
Meeri Tensing- Tartu LV ettevõtluse osakonna kaubanduse peaspetsialist
Viivi Maremäe- Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistuse juhataja
Marko Mängli- Tartu LV ettevõtluse osakonna registriteenistuse peaspetsialist
Andres Pool- Tartu LV linnamajanduse osakonna juhataja asetäitja
Jelena Tammeorg- Terviseameti Lõuna talituse juhtivinspektor;
Urve Eek- Terviseameti Lõuna talituse vaneminspektor;
Maivi Parv- Eesti Haigekassa Tartu osakonna direktor
Kati Kümnik- Tartu Pensioniameti direktor
Marina Paddar- Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuur
Verner Ant- Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuur
Kristin Mäger- Tartu Koolitervishoiu OÜ juhatuse liige
Eve Männik- Tartu Koolitervishoiu OÜ juhatuse liige
Senta Michelson- MTÜ Tartu Puuetega Inimeste Koda, tegevjuht
Gert Krabbi- Lõuna- Eesti Päästkeskuse juhtivspetsialist

Tartu linna terviseprofiil 2008 on kinnitatud 16.märtsil 2010.a. Tartu linnavalitsuse istungil.

Terviseprofiil on avaldatud Tartu linna kodulehel ja esitatud Tervise Arengu instituudile.

Lisa 2. Kasutatud kirjandus.

Terviseprofiili valdkondade kirjeldamisel, analüüsimisel ja sekkumiste planeerimisel on kasutatud järgmiseid abimaterjale:

1. Rahvastiku tervise arengukava 2009 – 2020. Sotsiaalministeerium 2008
2. Kohaliku omavalitsuse ja maakonna terviseprofiili koostamine. Juhised. Tervise Arengu Instituut 2009
3. Kohaliku omavalitsuse indikaatorid . Tervise Arengu Instituut 2009
4. Eesti Inimarengu Aruanne 2008, Tallinn 2009
5. Eesti, Tervisesüsteemi ülevaade. Tervisesüsteemid muutuses, 10.köide, nr 1 2008
6. T. Kaasik, L. Uusküla Vigastused Eestis. Levimus, tagajärjed ja ennetus. Tartu 2007
7. E.-M. Tiit Suremus Eestis ja selle sõltuvus soost, 2006
8. Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, 2008 Tervise Arengu Instituut, Tallinn 2009
9. Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise uuring 2005/2006 õppeaasta Tervise Arengu Instituut, Tallinn 2007
10. 10.Eesti terviseuuring 2006, Eesti Arst 2008; 88 (Lisa 2)
11. Tervis, töö- ja sotsiaalelu 2007 Sotsiaalministeerium , Tallinn 2008
12. Statistikaameti koduleht www.stat.ee
13. Sotsiaalministeeriumi koduleht www.sm.ee
14. Eesti Haigekassa koduleht www.haigekassa.ee
15. Tervise Arengu Instituudi koduleht www.tai.ee
16. Eurostat-i koduleht www.epp.eurostat.ec.europa.eu
17. Tervisekaitseinspeksiooni koduleht www.tervisekaitse.ee
18. Eesti riiklik HIV ja AIDSi strateegia aastateks 2006 – 2015
19. Narkomaania ennetamise riiklik strateegia aastani 2012
20. Riiklik vähistrateegia aastateks 2007 – 2015
21. Südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetamise riiklik strateegia 2005 – 2020
22. MTÜ Naabrivalve Keskuse 2008.a. tegevuse aruanne
23. T. Teder Juurdepääs kohalikele põhiteenustele ja avalikele haljasaladele, Tartu 2009
24. K. Aro Tartu ja tartlased 2008, Tartu 2008
25. Statistiline ülevaade Tartu 2008
26. Arengustrateegia Tartu 2030
27. Tartu linna arengukava 2007-2013

Lisa 3. Lühendid

KOV – kohalik omavalitsus

THO – Tartu LV tervishoiuosakond

SAO – Tartu LV sotsiaalabi osakond

HO – Tartu LV haridusosakond

KO – Tartu LV kultuuriosakond

LVO – Tartu LV linnavara osakond

LMO – Tartu LV linnamajanduse osakond

LPMKO – Tartu LV linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond